

NAKLADATELSTVÍ BVD

Adam Skořepa

JEDENÁCTKA

Adam Skořepa
JEDENÁCTKA

Publishing © nakladatelství BVD, s. r. o., 2013
Copyright © Adam Skořepa, 2013
Cover © Adam Skořepa, 2013
Layout © Dana Kavalecová, 2013
Printed in Czech Republic

ISBN 978-80-87090-72-5 BVD

 PRAHA 2013

Předmluva

Již je tomu dvacet let, co má naše malá země tzv. svobodu slova, která by samozřejmě měla náležet i slovu psanému, tedy literatuře. Jak moc ona svoboda platí jest zajímavá otázka, jejíž řešení prozatím přenecháme jiným (více by o ní asi mohl popovídat např. nakladatel spisu jistého A. S.) a zaměříme svůj puškohled na literární díla samotná.

V dobách porevolučního kvasu neměli noví spisovatelé či nové knihy zrovna lehkou posici. Lid hladověl po léta zakazovaných autorech, které konečně mohl číst také v jiném než samizdatovém vydání. Tento trend však brzy odezněl a na světlo se začala drát nová jména, bohužel často již ne nová témata. Sentimentální plahočení se časy před rokem 1989 je bolestí i současné literatury – a ostatně, ani ti, kteří se zaměřují na nynější dění, tak nečiní zrovna nejlepším způsobem. Zdejší beletristická tvorba se bohužel až příliš utápí ve všednodennosti a průměrnosti, beze snahy postihnout cokoliv hlubšího než každodenní šed', nudu a párky v rohlíku. Jestli něco česká literatura (a potažmo i česká kultura) postrádá přímo zoufale, je to hravost, fantasmie či nadhled. Překvapivě a smutně tohle platí i pro žánry tzv. fantastické, tedy zde před pár desítkami let opomíjené až opovrhované fantasy a sci-fi. Ani zde však vyschlé oko čtenářovo nenalézá onu kýženou oázu plnou barevných obrazů a nespoutané myslí, zato pouští klišé a kamenitých cest omezenosti je víc než dost.

Naštěstí neplatí výše řečené beze zbytku a zcela a zasloužená čest náleží všem výjimkám. Ano, i u nás se nachází kvalitní spisovatelé, jen je nutno se nespokojit s tím, co uvidí člověk za prvním výkladem, nýbrž se

aktivně zajímat, slídit a neuzavírat se do pasti předsudků a obav z nových či jen neznámých jmen, která se zpravidla neomezují na jeden styl psaní.

Jedno z takových jmen je právě i autor této útlé sbírky. Jest to autor na místní poměry nezvykle výrazný, ať už od prvních řádků jasně identifikovatelným stylem psaní, kritickými glosami společnosti, a zejména fantasií, která se nenechává spoutat konvencemi, politickou korektností a žánrovými omezeními. A samozřejmě, nesmíme zapomínat na nezbytný nadhled, který nechybí ani v těch nejpochemurnějších dílech, neboť bez něj se i ten nejmoudřejší stává pitomcem.

Zkusme si stručně rozebrat tři nejrozsáhlejší a jednu kratičkou povídku z této sbírky trochu blíže a pokusme se popsát, na co se může čtenář na dalších stránkách těšit.

Metro je, (jak místy formou, tak většinu času obsahem), poměrně zběsilé, je jako mozaika, kterou člověk vidí opačně. Tápavá cesta bez cíle, lemovaná bizarními setkáními a poznatky, vršením jednoho surrealistického obrazu za druhým, zakončená tušením vpravdě výbušného momentu. Podzemní alegorie zemského života, jakési zrcadlo k lidskému pinožení, plné otázek (nejen) o smyslu a principech bytí a nebytí.

Šlechtické principy mají zčásti v současnosti mírně neobvyklou formu – romány, novely ani povídky v dopisech se dnes již moc nenosí, jak je na tomto díle ovšem vidět, je to poněkud škoda, neboť fiktivní dopisy (do jejichž pisatele se čtenář může vžít spatřením shodných charakterových a hodnotových rysů) různých lidí jsou docela šikovným prostředkem, jak dát do kontrastu několik různých pohledů na určitou událost. Zde máme předloženy pohledy mj. idealistického komunisty či nihilisty, kteří, byvše vyzváni k poradě o reakci na „spravedlnost“, rozvíjí kromě dobré rady též úvahy o lidstvu a společenském kursu.

Ženský úděl je rovněž založen na různorodých pohledech, v tomto případě však mužských pohledech na ženu (a na rozličné podoby života samotného). Mužové z rozdílných vrstev zde prezentují předem zaujatá stanoviska v konfrontaci se sultánem, kterému slunce zakryla vášnivá, snad oprávněná láska k jediné otrokyni – a to vše pod bdělým, ironickým i vážně posmutnělým pohledem velkovezíra, jenž celou tu záležitost s vypravěči zinscenoval, aby plně dostal své roli věčného pochybovače.

Poslední dílko na našem seznamu, Prasopsovo ukojení, je oproti třem předcházejícím spíše milá hříčka, avšak nepostrádá důležité a komediálně podané morální poučení. Ano, milé děti, budete-li denně s chlípnou slinou v koutku úst, skelným pohledem erotomana (eventuálně nymfomanky) a rukama pod stolem sledovat tuny pornografie, dopadne to s vámi moc, moc zle. Vážně, víly přece nelžou.

Poselství celé sbírky je navzdory jejím temným zákoutím (která variabilně popisují negativní stránky lidské povahy, což je nejpatrněji a nejsurověji popsáno především v povídkách Dívenka a Doznání toho, jenž kdysi vyslychal) optimistické a povzbudivé: hledejte, nacházejte, neberte se moc vážně a čtěte – čtěte důkladně s otevřenými očima i myslí, neb právě přemýšlení je to nejdůležitější. Žádný autor, je-li hoden toho jména, nechce nemyslití masu čtenářů, která zhltná jeho dílo jak lentilky, aniž by se jim při tom v hlavě vynořila sebemenší myšlenka, aniž by to v nich zanechalo nějaký dojem, po zavření knihy na ni okamžitě zapomněli a šli hltat další. Informační obžerství je třeba potírat.

A nakonec – není od věci, aby se člověk pokusil o nějakou vlastní tvorbu, i když zpočátku neumělou. Formulování vlastních myšlenek na papír (či kamkoliv jinam) je uvažování prospěšné, ale garantuji vám, že před každým z nás je tato skutečnost pečlivě tajena.

Kým? Na to si odpovězte sami.

Berenice Cimbuří

Lásenka

Na dně průzračného, tiše bublajícího potůčku bylo možné rozeznat jednotlivé oblé kamínky. Oba chodci se na můstku zastavili, aby si prohlédli tu nádhernou hru slunečního světla s číroostí čisté vody, odlesky miniaturních vlnek a vyleštěných šupinek prolouvajících rybek. Po obou stranách potoku rostlo vysoké rákosí, které vrhalo štíhlé a dlouhé třepotající se stíny do slunkohry vrcholícího poledne. Vstupovalo do ní jako nervózní zaskakující herec do záře reflektorů nejvyšších divadelních kruhů, jako nejistý chlapec přicházející na mýtinu andělů prosvětlenou slunečními paprsky. Tak to viděl jeden z nich. Ten druhý viděl podlouhlé a pokroucené stíny stahující se nad malou říčkou, která měla představovat plynutí proudu, jež mělo skončit až v den, kdy se voda z ní vypaří a vše, celý ten cirkus jménem „vývoj“, se vysuší na troud, rozpadne se na prach, zbyde z něj jen žízňivý písek s fobií z tekutin. Oba viděli to stejné, vzhledem ke svému poslání si svým pohledem na zurčící potok vytvořili rozdílné obrazy, užili odlišné symboliky vyjadřující je samotné mnohem spíše než situaci a její možný dopad.

Byli si velmi podobní, což bylo zapříčiněno především stejným oděvem. Oba průměrně vysokí, ve světlešedých oblecích, v bílých košilích, s nakrémovanými polobotkami, v pravých rukou nesli černé kožené kufříky. Zhruba středního věku, oholení, s krátkým sestřihem, šli vedle sebe skoro stejným tempem, podpatky bot tiše a synchronizovaně vytukávaly melodii jejich pomalého, vyrovnaného příchodu. Téměř neslyšně klapaly a skřípaly nejprve po prknech můstku, pak po šterku na cestičce vedoucí

k velkému domu na nedalekém a nevysokém kopečku. Byla to obdélníková vila s několika patry, s obrovskými starými dvoukřídlými okny, s bránou, se skutečnou masivní dubovou bránou namísto běžných nevýrazných vrat. Za sluncem prozářeného dne její bílá omítka zářila jako ohromný vyleštěný zub někomu vyražený a pohozený na zelené louce. V rozlehlých zahradách, jimiž nyní oba návštěvníci procházeli, se potloukaly hloučky pacientů, na lavičkách bylo možné zahlédnout samotáře s knihami v klíně, všichni blaženě nastavovali tváře slunci, otáčeli se za ním jako lačné květiny.

Prohlédli si šťastné tváře zvědavých lidiček a bez náznaku emocí pokračovali ke vchodu, ke dveřím, které byly na boku budovy. Jeden z nich stiskl tlačítko zvonku, na němž bylo napsáno „Pouze pro personál“. Netrvalo to dlouho a dveře otevřela mladá sestřička s bílým čepcem, v krátké bílé sukni, ze které vykukovaly její rošťácké dívčí nohy. Blondaté vlasy měla sepnuté sponou, žvýkala žvýkačku a v jedné ruce držela otevřený katalog oblečení oděvního velkoobchodu z nedalekého města. Dívali se přímo na ni, ale nezdálo se, že by jí přikládali nějakou váhu nebo pozornost nebo dokonce snad zájem.

„Jsme očekávání,“ řekl jeden z nich, sáhl si do náprsní kapsy a podal jí vizitku. Přikývla, zavřela katalog a otevřela jim dveře dokořán. Vešli dovnitř, jeden po druhém, najednou by se tak úzkým vchodem neprotáhli. Ocitli se v místnosti s několika okny, na kterých byly truhlíky, prozatím prázdné. Několik křesílek, stůl s počítačem, uzamykatelné skříňky, věšák, o nějž byl opřen deštník, nástěnný kalendář s fotografií opery v Sydney pro tento měsíc. Odložila katalog na stůl, žvýkačku vyplivla do koše a z jednoho šuplíku vytáhla svazek klíčů. Přešla k dalším dveřím na druhé straně místnosti, otevřela je a pokynula jim, aby ji následovali.

„Jakou jste měli cestu?“ zeptala se zdvořile, když je vedla dlouhými chodbami vily, které byly díky vysokým oknům prosvětlené jako atrium. Co chvíli se museli zastavovat a sestra odemykala a zase za sebou vzorně zamykala průchody mezi jednotlivými sekce ústavu.

„Dobrou,“ odpověděl jí neutrálně jeden z nich. Zbytek cesty mlčeli, jim do řeči nebylo a ona se už nechtěla vnucovat, svým způsobem se jí dotklo, že se ani jednou nepodívali na její lýtka. Na chodbě občas potkali nějakého

pacienta nebo zřízence, minuli je vždy bez zastavení, pouze sestřička občas kývla na pozdrav. Doprovodila je až do srdce vily, k tmavým dveřím se dvěma pozlacenými prohnutými klikami, na kterých byla rovněž pozlacená destička hlásající, že tato místnost je kancelář PhDr. MUDr. Ivana Vydrápa, primáře soukromé kliniky dotované veřejnosti a pacientům neznámými mecenáši a provádějící blíže nespecifikovaný výzkum na psychiatrickém poli.

Sestřička zaklepała na mohutné dveře a z útrobu pracovny se ozvalo chraplavé „Dále“, pronesené tak nevraživým způsobem, že vyznělo spíše jako otrávené „Co je?“.

Sestra otevřela pánům a ti vstoupili do prostorného pokoje s rudým kobercem a rozsáhlou knihovničkou s pečlivě srovanými tituly, která se táhla podél zdi jako vnitřní opevnění středověké tvrze. Místnosti vévodil velký stůl z leštěného dřeva, za kterým v koženém křesle seděla malinká postavička doktora Vydrápa.

Doktor Vydráp byl malý kulatý mužik s plešatým čelem, z jehož obličejů a především pak z jeho pleše kvůli vlezlému horku kanuly perličky potu, které se každou chvíli pokoušel osušit bílým kapesníčkem, jež se po pár hodinách nepřetržitě používání změnil v užmoulaný a promočený hadřík zšedlý mazlavým obličejovým potem.

Další činnost, kterou prováděl neustále, bylo kouření či připalování si doutníku – zajímavé bylo sledovat, jak naučeně a zautomatizovaně, téměř až roboticky zvládal sušit zpocené čelo a druhou rukou si zapalovat doutník, který si zuby přidržoval v nápadně velkých ústech. Byl rozvalen ve svém koženém primářském trůně, do kterého se skrze jeho propocenou žlutou košili valily další a další přívaly potu. Ano, ve vzduchu byl poněkud štiplavý tělesný zápach, naštěstí pro příchozí jej částečně přebíjel kouř z doutníků.

„Hrm, dobrý den,“ pozdravil příchozí, „omlouvám se, zrovna dnes se nám nějak porouchala klimatizace.“

„V pořádku,“ řekl jeden z nich.

„Vůbec to není v pořádku,“ zakabonil se obézní primář a ukázal na dvě židle, které byly připraveny před jeho stolem. Svou tučnou paží otevřel

zásuvku u svého stolu a vytáhl z ní krabici doutníků. Podal ji v nabízejícím gestu svým návštěvníkům.

„Ne, děkuji, nekouřím,“ odmítl první.

„Ne, děkuji, doutníky nekouřím,“ odmítl druhý a z náprsní kapsy vytáhl krabičku cigaret značky Dunhill.

Doktor Vydráp se ochotně natáhl přes stůl a kuřákovi připálil svým kovovým benzinovým zapalovačem. Se zážehem plamínku prořízla vzduch opojná vůně benzínu a čerstvě zapálené cigarety.

„Abych pravdu řekl,“ začal doktor Vydráp hovořit, „nečekali jsme vás tak brzy. Samozřejmě máme shromážděné veškeré výsledky našich testů a sepisujeme odpovědi na všechny vaše otázky, nicméně vše vyžaduje trochu času. Všechna data musíme pečlivě třídit, však víte, aby se v tom neudělal zmatek. Rozhodně nechci hrát o čas, všechno je v naprostém pořádku.“

Vydrápova očka nervózně těkla, pak se pohled zkušeného psychiatra vrátil k upřenému zírání na gentlemany sedící naproti němu. Na jejich tváři se nepohnul jediný sval, nemrkli, nedávali nic znát. Poslouchali.

„Rozhodně nechci hrát o čas,“ zopakoval znovu doktor, „je ale jasné, že ve stanoveném termínu nebudeme schopni splnit veškeré vaše požadavky.“

„Kolik?“ zeptal se jeden z nich. Ten druhý nevzrušeně pokuřoval.

„Dva týdny,“ odpověděl bleskurychle Vydráp. „Maximálně měsíc.“

Podívali se na sebe a přikývli.

„Máte dva týdny. Rádi bychom si od vás něco o tomto projektu poslechli, byli jsme sem s kolegou posláni bez předchozí přípravy, možná byste nám rád něco ke své dozajista dobře odvedené práci řekl, než si zítra prohlédneme objekt a konkrétní příklady vašeho snažení.“

Pochopitelně lhal, před odjezdem oba dostali rozsáhlou dokumentaci. Chtěl pouze slyšet, co mu může doktor Vydráp říci, chtěl posoudit, jestli je to správný muž na vedoucí pozici. To však doktora Vydrápa, který měl drobné nesrovnalosti v rozpočtu, tolik netrápilo.

„Vy zde zůstanete do zítřka?“ zeptal se hlasem, který vinou nervozity a doutníkového kouře zněl poněkud příškrčeně.

„Ano, jsme ubytováni ve městě v jednom hotelu. Budeme se tu pohybovat celý příští týden, abychom se mohli se vším podrobně seznámit. Naši zaměstnavatelé do celé věci investovali velkou sumu peněz, pouhá zpráva a jednodenní kontrola by nebyly zcela dostačující.“

Tato revize nebyla doktoru Vydrápovi příliš příjemná, ještě horší bylo zjištění, že se mu po klinice budou následujících sedm dní potloukat dva jemu neznámí, a přesto určitým způsobem nadřizení muži, kteří se mu navíc zdáli neuvěřitelně podobní, což na něj působilo skoro až děsivým dojmem.

Nedá se říct, že by jeho výzkumný tým neměl žádné výsledky, během několika posledních měsíců testování udělali významný pokrok. Mohl se pochlubit mnoha úspěchy, ostatně on sám byl nadšen vysokou úspěšností nové léčby. Problém byl v tom, že doktor Vydráp byl v určitých ohledech velmi chamtivý a nenasytý člověk, mnoho položek ve vyúčtování záměrně nadhodnocoval, aniž by uvažoval o nějakém sofistikovanějším účetnickém krytí. Nedá se nic dělat, pokusí se odprezentovat své úspěchy a bude doufat, že těch pár set tisíc utracených za neexistující materiál zapadne v lesku jeho slavných objevů. Pro lidi, kteří ho platili a celý projekt sponzorovali, peníze nakonec nic neznamenal. Lépe řečeno, znamenaly pro ně všechno, ale měli jich dost na rozhazování.

„Dobrá,“ řekl a zavrtěl se v křesle. Kdyby tak aspoň nebylo takové příšerné horko! Člověk špatně čelí výslechu, když se mu vinou tropického vedra promácela celá košile. „Předpokládám, že mi budete pokládat otázky a já na ně budu odpovídat.“

„Dnes ne. Dnes bychom si jen rádi poslechli cokoliv, co nám můžete k vašemu snažení říci. Obecné věci,“ řekl jeden.

„Ptát se budeme až zítra,“ dodal druhý.

Vydráp pokýval hlavou ze strany na stranu, potáhl si ze svého mohutného doutníku a dal se do vysvětlování.

„Nevím, jestli jste s tímto faktem seznámeni, pokud bych mluvil o něčem, co už víte, klidně mě zastavte. Předmětem našeho výzkumu je lidský mozek a jeho činnost, konkrétně oblast citění, zajímáme se zde o vývoj lidských emocí a o použití našich znalostí k hlubšímu zkoumání lidské mysli, která má jedinečný potenciál. Veškerá myšlenková a emo-

cionální potence člověka je v současné době naneštěstí pořád na velice nízké úrovni, v této oblasti evoluce jsme se od našich primátů sourozenců zatím nedostali příliš daleko. Samozřejmě nemusíme být skleslí na duchu, k optimismu máme mnoho důvodů, stačí se podívat na to všechno, co člověk dokázal za pár tisíc let a jak dalece poskočil za poslední dvě století. Tedy pokud to můžeme označit jako pokrok, z vědeckého hlediska nepochybně ano, sociologové a filosofové by nad tím údajným pokrokem pravděpodobně ohrnovali nos. Náš největší zájem vzbudila láska, protože jsme došli k teoretickému závěru, že právě tato dvojsečná, ale veskrze pozitivní emoce nám může být nejvíce užitečná. Pojali jsme ji jako klíč k bráně lidského citění, jakmile poznáme a pochopíme lásku a všechny její příznaky – tedy nejen ty tělesné, nejen to, co chemie provádí v těle zamilovaného člověka –, bude studium dalších emocí snadné. Krom toho, je přeci lepší šířit světem lásku, třebaš uměle vytvořenou, než nenávisť, no ne?“

Primář se usmál, tváře obou mužů zůstávaly bez emocí. Doktor nečekal na odezvu, která by nepřišla, a pokračoval.

„Koneckonců, co může být lepší motivace k osobnostní, charakterové nebo životní změně než opravdová láska? Pro něco takového je člověk schopen se do základů změnit, každičký názor i povahový rys podrobí zkoušce svého zamilování se. Je úžasné, nakolik je člověk ovlivněn ideálem své lásky a nakolik se dokáže pro takovou lásku obětovat, pokud ji v životě konečně objeví, což se, abych byl upřímný, nestává zas tak často, jak by si někteří lidé mysleli. Onu ‚pravou‘ a ‚úplnou‘ lásku prožívá jen jeden člověk z tisíce. Ale my zde ideální lásku doslova vyrábíme a dokážeme-li dostatečně vhodně manipulovat s myslí s mozkem – zamilovaného člověka, vytvoříme mu závislost na dávkách jeho vysněné lásky, pro kterou je ochoten vykonat cokoliv, po čase se odhodlá i k úplnému lidskému ponížení, jen aby směl prožívat to, co mu je díky našim přístrojům a přípravkům umožněno.“

Hlavním přínosem je obrovská síla vůle, kterou zamilovaný člověk disponuje, díky své lásce je schopen jít do sebe a snažit se změnit, to je právě onen neocenitelný terapeutický prvek, kdy jsme díky našim postupům schopni vyléčit mnoho mentálních poruch. Dosáhli jsme skvělých

výsledků, u léčby depresí byl pozitivní výsledek vcelku předvídatelný a předpokládaný, nicméně pomocí naší terapie jsme si dokázali poradit i s těžšími poruchami, například s autismem. Velice zajímavá byla i léčba jednoho těžkého schizofrenika, pro kterého jsme museli vytvořit dva v zásadě protichůdné ideály, které byly až příkladově archetypální – pečující služebnou a sadistickou dominu. Hysteričtí pacienti jsou ze svých záchvatů zcela vyléčení, u tohoto druhu šílenství, pardon, mentální poruchy, máme stoprocentní úspěšnost, dříve neklidní či agresivní lidé jsou po absolvování léčby krotcí jako beránci. Stejně tak melancholici či lidé nervově paralyzovaní po nějakém šoku nejčastěji požár nebo autonehody – se mohou po pár týdnech u nás vrátit k předchozímu životu. Není to skvělé? Sice jsme, a to jako poctivý psychiatr musím přiznat, stále nebyli schopni pacientovy trable zcela pochopit, ale nyní je můžeme bez problémů a beze strachu z následků odstranit. Nejlepší na tom, že pacient samotný se na léčbě podílí svou fantazií a poskytuje nám výzkumný materiál k zhodnocení.“

Doktor Vydráp se na okamžik odmlčel, aby popadl dech a pokouřil si z doutníku.

„Nedáte si čaj? Nebo kávu?“ zeptal se.

Zdvořile odmítli. Vydráp se znovu chopil slova.

„Nejvíce vás asi bude zajímat, co nám samotnou léčbu umožňuje, jak vlastně probíhá a co je k ní potřeba. Používáme přístroj pro navozování umělé reality, je to takový velice detailní a inteligentní počítačem řízený editor světa, vypadá jako komická futuristická helma. Tento přístroj vytváří kompletní iluzi světa podle pacientových představ. Lékařský a technický tým sledují – a nahrávají, máme rozsáhlý archiv, všechna data jsou zálohována –, co si subjekt vymyslel a vytvořil. Přenos není vždy úplně dokonalý, ale stačí na velice přesný náčrt celé situace vzniklé v mozku, provádíme monitorování snu prožívaného za plného vědomí. Když je pacient napojen na náš vynález, máme plnou kontrolu nad strojem a tedy i nad jeho představami my, dáváme mu ovšem dostatečný prostor k vlastní kreativitě, občas nepatrně zasáhneme, abychom jej dostali tam, kam chceme.“

Virtuální svět sám o sobě by pochopitelně nestačil, proto jsme vyvi-

nuli tabletu, která v sobě kombinuje různé hormonální, stimulační a jiné aktivní látky – to vystavuje pacienta přímým účinkům naší helmy a zároveň to odbourává jeho možnost psychické sebeobrany nebo skepse vůči tomu, co vidí. Je to trošku složitější na vysvětlování, veškeré podrobnosti naleznete v mé zprávě.“

„Naši zaměstnavatelé byli trošku znepokojeni právě těmi aktivními látkami. Co je pravdy na tom LSD?“

„Je to nejlepší dostupná látka, svými efekty plní nezanedbatelnou a hlavně nezastupitelnou část celého procesu. Nevím, proč by zde měl být důvod ke znepokojení, hlavní přeci je, že to funguje, ne?“

„Užití drog je nezákonné.“

„Možná nezákonné, ale nadmíru účinné a nezbytné, chceme-li, aby naše léčba fungovala a abychom ve zkoumání lidských citů postoupili dále.“

„Nevytýkám vám to. Pouze vás upozorňuji na možné dopady vašeho snažení.“

„Asi je to ode mě domyšlivé, ale spoléhám se na to, že v případě obtíží ze stran policie se o mě vaše organizace postará.“

„Máte pravdu, pokud byste byl zadržen, určitě bychom se o vás postarali,“ řekl po chvíli ticha ten napravo. Bezbarvý tón řeči a bezcitný pohled řečníka doktora Vydrápa trochu zneklidněly. Ale nenechal se z míry vyvést na dlouho.

„Touhu jednotlivce necháváme uspokojit podle jeho pokroků – když se tedy v překonávání své nemoci zlepšuje, je mu umožněno trávit v realitě lásky více času, když se ovšem více uzavírá, je mu toto potěšení odepřeno. Aby byla tato metoda ‚cukru a biče‘ účinná, musíme občas za pomoci hormonů posilovat pacientovu sexualitu. Většinou to není potřeba, jenže láska vždy vychází z lidské sexuality, je-li jí nedostatek, mine se naše snažení účinkem, protože pacient nemá o lásku zájem. Když hovořím o sexualitě, nemám tím na mysli pouze naplnění tělesných potřeb tou nejznámější cestou – to jest pohlavním stykem. Jedná se o uspokojování libida jednotlivce. Je-li spokojen se vztahem, který mu poskytuje něžnosti nebo jen pouhou přítomnost milované bytosti, třeba i bez doteků nebo pohledů, je to vždy odrazem jeho sexuality.“

Nesmíme si to plést s jejím potlačením, pro některé lidi je právě toto tím největším vrcholem a působí jim to největší vzrušení a slast. Rád bych svým výzkumem zbořil některé z freudovských tezí, ne všechny, samozřejmě, protože obecně budou v platnosti u drtivé většiny populace. Uvidíme, jestli se mi to podaří, možná jsem příliš ambiciózní, nicméně tento projekt je skutečně převratem ve svém oboru, či ve svých oborech, jelikož jeho výsledky mohou ovlivnit mnoho výzkumných odvětví.“

„Plně si to uvědomujeme, pane doktore. Proto jsme tady a proto jste tady i vy. Zaslechli jsme něco o tom, že jste prováděli pokusy i na zvířatech,“ řekl muž sedící na židli vlevo.

A pak že nejste informováni, pousmál se v duchu Ivan Vydráp.

„Je docela legrační, že jste použil tuto formulaci. Většinou se říká ‚prováděli jste pokusy i na lidech‘. Ano, pro komplexnost výzkumu jsme pozorovali působení naší léčby i na jiných živočiších, jednalo se o krysy, psy a šimpanze, nicméně výsledky se daly předpokládat a nepřinesly nám žádné nové poznatky. Emoce jsou zkrátka lidskou doménou, někdo by možná řekl lidským výmyslem. S pokusy na šimpanzech – i na ostatních zvířatech, ale u šimpanzů jsme vydrželi nejdéle – jsme měli více práce než se stejnými pokusy na lidech. Šimpanzové jsou totiž jako každé jiné zvíře poháněni především svými sexuálními pudy, které jsou však velmi dočasné a pomíjivé, a když jsou uspokojeny, veškerý zájem o virtuálního partnera se velice rychle vytratí – až do doby, kdy je subjekt opět schopen sexuálního styku. S lidmi to bylo jednodušší právě v tom, že uvažují a plánují dopředu – čekali a těšili se na okamžik, kdy se se svým protějškem opět shledají. Naši evoluční sourozenci nám tedy protentokrát byli zcela k ničemu, jako lidé jsme už prostě o něco dál.“

Doktor Vydráp odložil nedokouřený doutník do popelníku a chopil se tenkého svazku dokumentů, kterým se začal ovívat.

„Když už jsem hovořil o té sexualitě – zkoumali jsme i, takřikajíc, ‚asexuální‘ subjekty. Bohužel, zatím jsme v této oblasti provedli pozorování jen u tří případů. U muže, který byl vinou nezáviděníhodného úrazu připraven o obě varlata, což bylo příčinou jeho psychických problémů, u ženy po odoperování dělohy, což bylo také příčinou jejích psychických problémů, leč v trošku jiném směru, a u starce s dávno mrtvými sper-

miemi, jehož sexuální apetit se už skutečně rovnal nule. Nicméně ve všech třech případech jsme měli štěstí – každý ze zmiňovaných měl stále velkou touhu po lásce a po milování, ta dívka pouze podvědomou, ale její případ byl zkrátka trochu složitější. V případě nešťastníka bez varlat se dokonce v umělé skutečnosti projevil cit pro realističnost, takže si nepředstavoval, že může znovu souložit, přesto byl šťastný. Ale i kdyby v nich stále nedřímala tichá vášeň, nepochybně bychom si s touto překážkou poradili. Zřejmě bychom se museli vypořádat s obrovskou duševní demotivací, avšak nepochybují o tom, že bychom s našimi prostředky byli schopni překonat jakoukoliv bariéru.

Dokonce se nám podařilo sestavit statistiku průniků stejných nároků na ideálního partnera, našli jsme shody mezi některými požadavky, zejména u ženských pacientů se nám podařilo identifikovat mnoho podobných prvků, jednalo se vlastně o módu mezi ideálními samečkami, která vznikla bez zřejmé souvislosti, pouze na základě běžných ženských pudů a představ. Muži byli ve svých snech vždy o něco vynalézavější, ačkoli často neměli své představy tak podrobně a detailně propracované. Zatímco se muž rozlétl do všech směrů a úhlů, žena si vytvořila svůj mikrokosmos, kde měla ovšem všechno pojmenované – od dětí a domácích mazlíčků, přes název oblíbené restaurace, až po jméno sousedovy druhé manželky.

Samozřejmě se na obou stranách vyskytly i výjimky z tohoto vypořádaného dogmatu, nicméně jako trend to stojí za zaznamenání. Usnadňuje nám to práci v budoucnu, protože si můžeme vytvořit několik různých kategorií lásky, do kterých můžeme nového pacienta zařadit a urychlit ladění jeho individuální léčby.“

Vydráp se zadíval na doutník, kterému z původní délky už moc nezbyvalo a který smutně a osaměle doutnal opuštěný v popelníku. Vydrápovi se asi doutníku zželelo, protože jej naposledy vzal mezi své silné prsty a potáhl si z něj.

„Ve zprávě, kterou právě dokončuji, jsem zdůrazňoval nebezpečí, která mohou pro některé pacienty nastat, je-li léčba dlouhodobá a nepřerušovaná. Pacient často hloupne, není schopen činit rozhodnutí, aniž by se poradil se svým virtuálním protějškem, někdy se mohou objevit i případy absolutního odloučení a desocializace, což je pravý opak toho, o čem usilu-

jeme. Při jednom pokusu došlo dokonce k poměrně humorné – tedy humorné za předpokladu, že se na to díváte s dostatečným odstupem, z hlediska osobního přístupu se pochopitelně jedná o strašlivou tragédii – situaci, kdy pacientka prošla zvláštní depersonalizací a měla dojem, že se stala mužem, do něhož se zamilovala, promítla se do obrazu sebou vytvořeného, a když prošla čistícím procesem, stále si v mozku držela utkvělou představu, že je nebo byla muž. Týden jsme ji museli uklidňovat, protože se stále vyptávala, co jsme jí to provedli a kam jsme dali její penis, che, nakonec jsme rezignovali na psychiatrická a terapeutická sezení a předepsali jsme jí prášky, zprvu injekce, které ji poněkud zklidnily.

Ale to jsem už odbočil, pravda je taková, že k emocionální fixaci dochází ve větší či menší míře úplně ve všech případech, bavíme se koneckonců o lásce, ta by velice těžko mohla existovat bez něčeho takového, nejtěžší obsesivní případy jsme ale zatím vždy dokázali včas odhalit a řešit. Je zde i určité riziko závislosti, abych byl upřímný, je pravděpodobnost závislosti velmi vysoká – a budete se divit, není to dáno tím, že náš preparát obsahuje ‚drogy‘. Jedná se o závislost na lásce.

Je to stejné jako s posedlostí u jedinců, pro které se vžilo označení ‚stalker‘ – takže pacient se po čase na své lásce stává tak závislým, že je ochoten pro ni i vraždit, je zde možnost, že se jeho smyslové receptory úplně zblázní a spustí se u něj nepředvídatelná reakce, kterou může být posléze velmi nebezpečný vůči svému okolí. Proti takovým extrémním případům máme ale své pojistky, jež jsme již ozkoušeli – zaprvé stačí, abychom subjektu udržovali přísun jeho drogy, takové jednání ovšem může časem nevratně nabourat jeho individualitu, jak jsem se již zmínil, když jsem hovořil o možných negativních dopadech naší léčby.

Druhému způsobu řešení takových obtíží já osobně přezdívám ‚myšlenkohra‘, mám trochu slabost pro neologismy, promiňte, a sestává se z hlubší manipulace v zásadě zevnitř mysli závislého člověka. Použijeme nastavení umělé reality tak, že se v něm stane něco zásadního a nezvratného, dejme tomu smrt milovaného objektu, nicméně k takovému úmrtí nedochází za žádných tragických okolností, užíváme takovou atmosféru, která člověka spíše uklidní a vysvětlí mu, že je třeba smířit se s dosavadním vývojem situace, že život jde dál, že není třeba truchlit a pokud, tak

pouze nezbytně dlouhý čas, což znamená, že v řádech dnů až týdnů se pacient své závislosti zbaví. Potom samozřejmě můžeme použít všech dostupných prostředků moderní medicíny a selžou-li i ony, máme zadní vrátka, jednoduchý chirurgický zákrok, který vymaže veškeré vzpomínky na nereálné milování.

Je však třeba říct, že k tomuto konečnému a i trochu zoufalému kroku jsme se museli uchýlit pouze dvakrát a vždy byla nutná následná dlouhá rekonvalescence pacientů spojená s výukou základních sociálních i hygienických návyků. Ale máme bezpečnostní jištění, což je pravděpodobně to, co vás zajímá.“

„Co zdravotní dopady? Tedy jsou-li nějaké,“ otázal se kuřák, stále předstíraje nevědomost.

„Nic vážného,“ mávl rukou doktor Vydráp. „Někdy ztížená koordinace pohybů jako při opilosti, strnulost, nespavost nebo naopak velmi dlouhý a tvrdý spánek, atrofie některých svalů – cvičením je možné vše vrátit do normálu, příslušná rehabilitace pokaždé odstranila všechny defekty. Přinejmenším ty, na které jsme narazili, nemohu vyloučit, že při zpětné kontrole zdravotního stavu pacientů neobjevíme něco vážnějšího.“

Ostatní zdravotní dopady jsou minimální, jen některým našim svěřencům se počaly trochu kazit zuby, jelikož jsme jim v rámci nepříliš vážné míněného pokusu sestavili jídelníček především z čokolády a jiných sladkostí, rozumějte, kvůli malému obsahu fenylethylaminu.

Pochopitelně to nemělo žádný vliv na intenzitu zkoumané léčby, ale jeden z našich doktorů měl ten den velice vtipnou náladu, tak jsem k tomu dal svolení – koneckonců, proč ne. Jsme tu všichni docela veselé kopy, víte?“

Vydráp se zasmál. Pánové ne.

„U jedné skupiny jsme dokonce udělali pokus s lidskou vůlí – asi dvacetí pacientům jsme vysvětlili postup naší léčby a pouze dva lidé v ní nechtěli pokračovat, jeden z těch dvou za námi dokonce po pár dnech sám přišel a žádal, aby byl léčen jako dříve.“

Ačkoliv tedy někteří pacienti vědí, že jde o iluze, v drtivé většině případů jim to vůbec nevádí, protože zážitky s milovanou osobou, byť uzavřené jen v jejich mysli, jsou pro ně příliš silné a natolik jim změnilы život,

že by je nevyměnili za nic na světě. Právě tohle je pro ně opravdové, vlastně jde o stejný druh klamání se, jako v případě ‚skutečné‘ lásky, tedy té emoce, kterou zkoumáme. Běžná láska je ve své podstatě také jen ideály přikrmovaný přelud, který iniciuje šílenství.“

„Láska není přelud, doktor Vydrápe. Je to cit,“ řekl muž, který si právě zapaloval další cigaretu. Doktor mu tentokrát nepřipálil, muž použil svůj vlastní zapalovač. Když levou rukou přidržel zapalovač u špičky cigarety, všiml si doktor Vydráp zlatého prstýnku na jeho prsteníčku. Zásnubního prstýnku. Bezděky se usmál a rozhodl se změnit směr hovoru. Tohle jim udělá radost, tím si byl jistý.

„Zajisté. Myslím, že vás potěší, když vám sdělím, že s tím, jaké zkušenosti už máme v oblasti manipulace s lidským smýšlením a ve formování osobních hodnot, se můžeme směle vrhnout na ‚převýchovu‘ mentálně zdravých lidí. Nyní mám na mysli samozřejmě delikventy nebo zločince,“ oznámil hrdě Vydráp.

„Jsme rádi, že váš výzkum pokročil už na tuto úroveň.“

„Popravdě, zkoumat a ovlivňovat pocity mentálně zdravých a stabilních lidí je jednodušší než činit to samé s psychiatrickými případy. Normální člověk je nám více srozumitelný a práce s ním je snazší i díky přímé zpětné vazbě. Díky lásce, která najednou prostoupí celé jeho bytí – omluvte to metafyzické blábolení, nemohl jsem si pomoci –, můžeme odpadlíkovi znovu vštípit základy společenských a morálních pravidel, řádně odsouhlasených naší civilizací.“

Vydrápovi po tváři přeběhl ironický škleb, ale nezdržel se tam dlouho, nechtěl kontroly nepatříčně popudit. Ano, byla to moc nad ostatními lidmi, doktor to dobře věděl. Uvědomoval si i nebezpečí, které taková moc, moc nad myslí a cítěním druhých, představovala. Ale těšilo ho tvořit tu moc, být tím, kdo ji poprvé uvede v praxi, přál si být u jejího zrodu. Celé to bral jako hru.

„Naneštěstí jsme prozatím neměli možnost odzkoušet náš přístroj a naše přípravky na normálních lidech – doufám, že vám nevádí, když kriminálníky nebo asociální jedince označuji za ‚normální‘. Třeba byste nám v tomto ohledu mohli pomoci s dodáním těchto lidí. V zájmu vědy.“

Doktor Vydráp se tázavě podíval na oba muže. Nevěděl, který z nich je nadřízený a má vyšší pravomoc.

„Uvidíme, co se dá dělat. Ale myslím, že vám budeme moci poskytnout, jak říkáte, potřebný výzkumný materiál,“ odpověděl muž s hnědýma očima.

„Výborně. Ještě bych od vás potřeboval pomoci s určitými etickými otázkami – jsou případy, kdy musíme léčbu předčasně ukončit, jelikož naše násilné vniknutí do pacientovy mysli vyprovokuje velmi silnou podvědomou obrannou reakci, jejímž následkem by mohlo být vážné poškození celé nervové soustavy, nicméně poznatky, které bychom mohli získat hlubším studiem takových obranných mechanismů, by nám možná v budoucnu umožnily s nimi lépe pracovat a lépe je obcházet. Jinými slovy – jak moc by vadilo, kdyby v rámci výzkumu měla léčba na velice malé procento pacientů spíše destruktivní vliv?“

„Jste doktor a racionálně uvažující člověk. Nepochybně se mnou budete souhlasit, když řeknu, že pár ztracených lidských životů je zanedbatelná cena zaplacená za statisíce zachráněných.“

Vydráp se pousmál.

„A bude můj výzkum skutečně použit pro záchranu potřebných?“

Chvilí mu neodpovídali.

„Váš výzkum bude využit až vyčerpávajícím způsobem, i na záchranu potřebných.“

„I?“

Kuřák Dunhillek odklepl popel.

„Nemusíte vědět všechno. Jste badatel a lékař, ne komisař z ministerstva zdravotnictví. A dostáváte slušně zaplacen, takže byste měl přestat klást určité otázky, na něž nechcete znát odpověď.“

„Jsem rád, že se mnou hovoříte tak otevřeně.“

„Otevřeně vám mohu říct, že některá témata jsou pro vás uzavřená.“

„Myslím, že to by pro dnešek stačilo,“ řekl druhý muž. „Nechceme vám nadále nabourávat váš rozvrh, zítra se zde necháme provést, počítejte, prosím, s naší účastí během vizity.“

Oba vstali a podali doktoru Vydrápovi ruce, ten si rychle otřel zpocenou dlaň do kalhot a obě střídavě stiskl.

„Nashledanou, doktore Vydrápe.“

Evžen Eugenik

David Löwy položil do kufříku poslední balík bankovek. Náš útěk je ztrátový, počítal v duchu, ale pořád se mi podařilo zachránit dost hotovosti, abychom v Americe mohli důstojně pokračovat v životě. Rachel i s dětmi už bude někde v Anglii – zaplať Hospodin za dobrého Jáko! Dokázal pomoci i Sáře, která – přiznejme si to před tváří Boží – příliš movitá není. Chudák pan Taussig, s ním už si nikdy nepohovořím, nikdy nevypiji sklenici košer vína ani nepojím maces.

„Ale co,“ řekl s úsměvem a poklepal na kufr s penězi, „život jde dál a nám nezbyvá nic jiného, než se s ním vypořádat. Stejně je to zázrak, že sem nacisté ještě nepřišli.“

Na dveře jeho pokoje se ozvalo tiché zaklepaní. Asi služka.

„Pojď dál, Evo,“ řekl nahlas Löwy a schoval kufřík pod psací stůl.

Do místnosti vstoupil vysoký mladík. Byl velmi pohledný a štíhlý, zpod bílého klobouku s černou páskou vykukovaly světlé kudrnaté kadeře. Na sobě měl bílý oblek s tenkými černými proužky a až ke kotníkům dlouhý kabát, který měl na klopě vyšita dvě kostrbatá eska. Jednu ruku měl zastrčenou v kapse kabátu a v druhé držel Luger. Ozval se výstřel a Löwy ucítil kulku v břiše. Zařval a pokusil se vstát, chtěl někam utéct nebo se schovat, ale zavrával a padl k zemi, na kterou ihned začala vytékat jeho krev. Mladík k němu v klidu přišel. Löwy měl teď dokonalý výhled na jeho vyleštěné boty.

„Dobrý den, Davide Löwy,“ pozdravil mladík vesele. Klekl si na jedno

koleno a zvedl židovu zarostlou tvář. Jeho prsty byly bílé a jemné, stejně jako jeho obličej, do kterého Löwy nyní v křečích zíral.

„Dovol mi, abych se představil. Jmenuji se Evžen Eugenik. Zvláštní jméno, že? Nebudu ti lhát, je to umělecký pseudonym. Vybral jsem si ho v souvislosti se svou prací, která se eugenikou do hloubky zabývá.“

Löwy se nezmohl na odpověď, pouze se dusil krvavými chrchly a pozoroval Evženovy modré a bezpodmínečně kruté oči.

„Asi ti už došlo, Davide Löwy, proč jsem tady. Jenom mě mrzí, že se mi nepodařilo zastihnout i zbytek tvé rodiny. Vidím, že jsi nezhálel a svou manželku i s dětmi poslal někam pryč. Na druhou stranu,“ Evžen vytáhl zpod stolu kufr s penězi a trhnutím ho otevřel, „jak dlouho asi tvá rodina přežije v tak kapitalistické a hyenistické zemi, jako je Amerika, bez jediného centu, hm?“

Evžen se usmál. Jeho rty byly tenké a růžové, plné života a vášně.

„Ve chvílích, jako je tato, mají mé oběti plné hlavy otázek. Za všechny mohu jmenovat tu nejčastěji kladenou: Proč? Proč mám zemřít? Proč mě tolik nenávidíš? Nuže, rád ti toto tajemství vyjevím, ještě před tvou smrtí. Není to velkorysý, věnovat někomu úryvek poznání těsně před jeho skonem? Ale chápu – nedokážeš to nyní ocenit, jsi příliš zaslepený faktem, že mi tu u nohou umíráš jako nějaký hlodavec. A taková je i pravda – ty jsi myš a já jsem kocour. Jenom tě po naší seanci nepozřu, což mi snad odpustíš.“

Posadil se do křesla a Luger položil na klín.

„Aby bylo jasno, nejsem fanatickým příznivcem Hitlerových dogmat o německém národě a čisté rase. A Goebbelse přímo nenávidím! Na druhou stranu, tito gentlemani – a s nimi i spousta nadšených mužů nejen z Wehrmachtu – se rozhodli něco dělat, změnit svět. A věř mi, tahle změna – nakolik úchylná a podivná se může zdát – není změnou k horšímu. Je dobrá už jenom tím, že zbavuje přeplněnou planetu nepotřebných lidí. Nebo máš snad dojem, že jsi nezbytný, Davide Löwy?“

Odmíchl se a pozoroval svíjejícího se žida.

„Nejsi,“ odpověděl za něj po chvíli mladík. „Jsi stejně zbytečný a přebytečný jako milióny ostatních. I jako milióny Němců a Italů, nutno podotknout. Byl bych nerad, kdyby mě někdo – i třeba v předsmrtné agónii –

obvinil ze zaujatosti nebo z nadržování. Po světě pobíhá až příliš nicotných lidí, mým posláním je vykázat tyto chodící mrtvoly za hranice života. Mým snem je procházet se světem, který není zatížen odpudivými stvořeními, které jen kradou vzduch těm krásným a vznešeným. A na svém snu tvrdě pracuji, to si buď jistý. Nejsem typ, co by dokázal sedět se založenýma rukama, když se započal boj mezi pololidmi a nadlidmi. Chci zničit všechny stupidní symboly a primitivní modly, chci rozbořit doktríny a pokořit nevhodné principy. A jaký je k tomu lepší prostředek než násilí a vraždy?

Mír, krása a láska mohou kvést až ve chvíli, kdy je všechn lidský hnůj pod zemí. Ty patříš mezi ten hnůj, David Löwy. Jsi humus a usazenina, okoralá plíseň, která volá po dezinfekci. Já jsem tvá dezinfekce, já jsem budoucnost čistoty.“

Löwy pevně tiskl svou ránu, dlaně už měl kluzké od krve. Přežít, přežít! To jediné mu teď běželo hlavou. Evžen mezitím pokračoval.

„Zřejmě jsem velmi ambiciózní – někdo by dokonce řekl megalomanský nebo přímo šílený –, nicméně vysoké cíle jsou adekvátní výzvou pro velké osobnosti. Já sám sebe – při vši skromnosti – za velkou osobnost považuji. Málokdy se mi podaří potkat někoho s takovým vhladem a inteligencí, jimiž oplývám já sám. Pak že jsou si všichni lidé rovni! Davide Löwy, před tebou stojí živoucí důkaz lidské ne-rovnosti a výjimečnosti. Výjimečnosti, které je dovoleno cokoliv – právě proto, že je tak výjimečná. Kvůli tomu jsem ochotně přijal svůj úkol vykořenit plevel, v jehož zahrádce rosteš i ty. Abych ochránil a vyzdvihl výjimečné lidi, abych vyvraždil pokřivené kreatury, jež mě uráží jen od pohledu.

Mám vzácný dar – jen jedním pohledem dokážu zanalyzovat či odhadnout člověka. A pokud se mi podaří člověka přečíst během několika vteřin – jako jsem si přečetl tebe –, je ten člověk bezcenný a hoden popravy. Jenom jedinci, co jsou složití, mají právo na život. Ale prostáccí a hlupáci – ti musí zemřít, protože překáží těm lepším.“

Evžen se zahleděl na Löwyho, který se pokoušel se odplazit ke dveřím. Na koberci po něm zůstávala rudá stopa.

„Ve světle mých argumentů bys nyní měl být šťastný. Tvá smrt bude přínosem – nejen pro mne. Umřeš, abys uvolnil místo někomu, kdo tě přesahuje. Jsi šťastný, Davide Löwy?“

Löwy se přemohl a vzepjal – jako smrtelně zraněné zvíře v posledním tažení. S vypjetím všech sil zatlačil na dveře pokoje a otevřel je. Evžen si povzdechl a vstal z křesla.

„Ty to stejně nechápeš, vid? Nechápeš, jako nepochopil nikdo, komu jsem to tak trpělivě vysvětloval. Copak si jen mám počít s tou lidskou neschopností pochopit?“ zeptal se s hranou bezradností.

Evžen došel k Löwymu a přišlápl ho k zemi.

„Nevadí. Nemusíš se tím už víc trápit,“ řekl Eugenik a vystřelil Židovi mozek z hlavy.

Mozkové *

Nepochybně to byla koupelna. Spousta modrých čtvercových dlaždic vyskládaných na podlaze, stěnách i stropě. Všude po zemi byly rozloženy zapálené svíčky – velké, menší i docela miniaturní, které byly tvořeny pouze krátkým knotem a malým voskovým válečkem. Místnost měla pouze tři stěny trojúhelníkového tvaru, které do sebe s architektonickochirurgickou přesností zapadaly a utvářely vysoký trojstěn. Z lesa hořících svící vystupovaly dvě vaničky – obě z hladké bílé keramiky, posazené na čtyři mosazné nohy. Obě vaničky byly až po okraj naplněny portským vínem. Uvnitř každé vaničky plaval jeden Mozek.

První z nich – ten, který se koupal ve víně rudém jako krev – byl velmi zakrslý, snad až scvrklý. Působil dojmem velké křehkosti a často se třásl. Byl bílý jak křída a ve své koupeli se pohyboval jako ohromná světlá kaňka. Nosil černé sluneční brýle a neustále si stěžoval na bolavá záda.

Druhý – čvachtající se ve víně žlutém jako moč – byl o poznání větší a tmavší, byl šedý. Baval se tím, že si ve vaně pod vodou pobrblával oblíbené hudební melodie. Jeho závity se kroutily a vzájemně převracely, bylo poznat, že je to výjimečně zvrácený Mozek. Na hlavě měl fez.

Občasné šplouchání se vždy vydávalo na dlouhou zvukovou pouť, postupně se odráželo od zdí trojstěnu a směřovalo k jeho vrcholu, kde odeznělo v hlubokém, propastném a náhle utnutém tónu.

* **Mozkové** – je třeba zdůraznit, že se nejedná o obyčejné, průměrné mozky. Tohle jsou zcela neobvyklé bytosti, které se staly živými a živoucími, jejich citlivost z nich učinila tvory vyššího formátu (byť prokleté neschopností přemýšlet).

Dlouho se topili ve svém bolehlavu, v nikdy nekončící kocovině, v neodcházející opilosti. Nedá se říct, že by pocítovali štěstí, oba ovšem věděli, že tohle je jediná vhodná a neobtěžující činnost, kterou jsou schopni a ochotni provozovat. A nakonec ani neměli moc energie k jiné aktivitě.

Přáli si, aby mohli opět myslet. Schopnost uvažování jim byla dávno uzmuta, přišli o ni obyčejnou hloupou nehodou, která se může stát každému géniovi, jenž se pokouší dostat se za hranice svého vědomí. A dopadli takhle – bezútešně, osaměle a nemotorně. Oba našťěstí dokázali vnímat i pozitivní stránku své situace – útěchu nepotřebovali, samotou milovali a nemotornost si užívali.

Zůstaly jim sny. Každá noc přinášela spánek nabitý zážitky, představami a přáními, sny formovaly iluze, které se zdály sobě samotným a umožňovaly Mozkům lépe naslouchat unikajícím myšlenkám. Pamatovali si všechno, nic ze snů jim neuniklo.

Jeden zakřičel na druhého:

„Krabatí se mi kůra!“

Druhý něco nesrozumitelného zabručel a převalil se na bok.

Někdy propadali depresím a beznaději, našťěstí stačilo jen zakřičet a obrovská antropomorfní chobotnice, se kterou bydleli, jim vyměnila nálev vína. Vše se pak zdálo čistší a přívětivější.

Připraveni o svou největší zbraň a krásu – o své nápady –, chystali pomstu strůjci veškerých špatností. Poznali nepřítele a věděli, že se mu musí postavit, proti němu se vyhranit. Ač oslabeni, nevzdávali své snažení a defetistické červy hlodající jejich odhodlání škvařili nad plameny svíček.

Jejich protivníkem byl černý mozek. Obrovský černý mozek, který v sobě spojoval vše odpudivé – prohnlost myšlenek a záměrů, touhu po kontrole a nadvládě, tendenci lhát a manipulovat, snahu srážet a zavádět průměry a normy. Byl ztělesněním hlouposti, černý mozek stále rostl a nedal se zastavit. Nabíral na síle, když vítězily přízemní hodnoty, a zotročoval individualisty, když získával důvěru atrofujících Mozků. Černý mozek byl mozkiem davu, mozkiem masy, společnosti – byl kolektivním vědomím, které zůstalo stejně ubohé a nízké, jakým bylo před vytvořením černého kolosu. Kapal z něj hutný tmavý sliz, který lepil jako kompromisy a vynucené shody, které černý mozek zinicizoval. Byl to hnusný tyran,

odpůrce svobodného uvažování, který nenáviděl odlišnosti. Chtěl pozřít a vstřebat všechny ostatní Mozky, chtěl, aby se stali jeho součástí, aby už nikdy nikdo nevybočoval. Svou černou myslí a černými laloky utlačoval čistotu a upřímnost citlivých duší a tvrdě zakročil proti každému pokusu o změnu.

A byl černý. Oba Mozkové v koupelně se vždy otráslí znechucením, jen co na něj pomysleli. Jak ošklivě vypadal! A co teprve obsah té jeho hnijící fasády! Bojovali proti němu tím jediným, co bylo v danou chvíli možné – svou ignorancí. Ale chtěli se mu pomstít za všechnu faleš, kterou do světa vyzvracel. Chtěli ho polít kyselinou a sledovat jeho utrpení.

Syčení pálicí se černoty by jim vážně udělalo dobře.

„Dostal jsem chuť na kapku červeného. Mohli bychom se prohodit?“

„Dobře.“

Ozvala se zašplouchání – to si jen Mozkové vyměnili svá místa.

Dívinka

Ležela na boku a třásla se. Snažila se nehýbat – každý byt jen sebe-menší a sebezpomalejší pohyb jí způsoboval nepříjemnou a bodavou bolest. Připomínka. Na sobě měla rudé dvoudílné šaty – sukni a korzet. A právě korzet byl z vnitřní strany vybaven nabroušenými hroty, které se zavrtávaly hlouběji a hlouběji do dívčina útlého hrudníku. Dýchala a cítila, jak jí její oblečení v rytmu dechu drásá tělo. Už několikátý den nespala – nemohla, nedovolil jí se svléct. Ve spánku jí sice nebránil, ale jak spát, když bez přestávky vnímá tlak na své hrudi? Když si ji ve spánku či umdlení pouze více rozdrásá? Skrze bílé zoubky nasála vzduch a kousla se do rtu. Pomalu vydechla nosem. Tohle je pouze začátek. Vydrží. Vydrží a dostane se jí konečné odměny. Odměny, ze které má strach.

◆◆◆

„Jak jsi hovořil o tom všechno opustit...“

„Ano?“

„Myslel jsi to vážně?“

„Samozřejmě.“ Podíval se na ni. „Ty chceš jít se mnou?“ zeptal se jí přímo.

Odmělčela se.

„Uvažuji o tom. Nemám žádný důvod zde zůstat, nemám žádný důvod zůstat kdekoliv, kde nejsi ty. Ano, chtěla bych s tebou odejít, ale bojím se.“

Pohrdavě se mu zvlínily rty.

„Chápu,“ řekl – a celkem smířlivě.

Polekala se. Čekala křik, spílání, kárání, posměch – ale nečekala pochopení. A pochopení čeho? Ona sama nechápala, nevěděla, co se s ní děje, s jejími bývalými sny a zmizelými přáními. Strach v ní byl jenom strachem, iracionální obavou z neznáma a z jeho tmavých zákoutí. On chápe, ale ona ne? Bude to tak vždy? Navždy?

◆◆◆

Držela se kovového kruhu ve zdi a vzlykala. U očí se jí perlily útrpné kapičky a paže se jí chvěly. Bič znovu zapraskal ve vzduchu a opět polaskal její záda. Zaúpěla, polkla svůj výkřik. Ale hned se přidala další rána a po ní v rychlém sledu ještě několik. Nevydržela, zakřičela. Zrychlená kadence, zvýšená razance. Po zádech se jí táhly krvavé šrámy, nové se k nim přidávaly, bič jako štětec maloval na kůži nádherně rudé vzory. Pustila se a spadla k zemi.

„O–omlouvám se,“ zašeptala. „Hned si zase stoupnu.“

Pokusila se vstát, ale kolena se jí podlomila a třesouc se znovu padla na podlahu. Přistoupil k ní a kolem ramen jí obtočil bílý šátek. Ihned skrze něj začala prosakovat krev.

„To je v pořádku,“ řekl, „odpočiň si a omyj se.“

◆◆◆

Vběhla do pokoje a vtiskla uplakaný obličej do polštáře. Nikdo nerozumí! Jak vůbec můžou nechápat, jak můžou nevidět, co jejich život znamená, jak je malý a smysluprostý! Stále se k něčemu upínají, stále hromadí smetí na kopy harampádí své existence. Houf bzučících a kousavých much – ano, byla by bývala přísahala, že tvář její matky se během hádky proměnila ve hmyzí.

„Je to tak podivný mládenec,“ povídala jí. „S takovým už by ses rozhodně neměla stýkat. Má na tebe špatný vliv, jen se podívej na změnu svého chování. Jsme s otcem velmi zklamáni, tím si buď jistá. Jestli takhle

budeš pokračovat dále, nikdy se neprovdáš a nikdy nebudeš mít rodinu.“

Důra! Já přeci žádnou rodinu nechci, nechci skončit jako syslova manželka, která mu bude do tlamy cpát zrní. Co všichni ti lidé pořád chtějí, proč mě nenechají v klidu myslet?

„Je to v jejich přirozenosti,“ vzpomněla si na jeho slova, „že touží vše stáhnout k sobě. Tihle těžkopádní a běžní lidé, jejich předsudky a normy ti propíchnou paty a zavěsí na ně závaží. Přikovají tě k balvanu a zahodí do řeky, abys neustále tonula v jejich předpokladech a očekáváních, unášena a vláčena po bahnitém dnu předem daným proudem. Chceš žít? Pak žij v našem blátě, ale neopovaž se z něj vylézt! Takové je motto obyčejného, prostého života. I toho bohatého, nikdo tě nikdy nenechá dělat to, co bys skutečně chtěla. Vždy se budeš pohybovat jako loutka řízená loutkou, na pódiu při defilé dřevěných panenek. Nenávidí a závidí – žárlí na všechno, co je přesahuje. Nebezpečné myšlenky vždy vycítí jako pes salám. A se stejnou vervou, se stejným psím nadšením se do nich zakousnou a spořádají je. Chtějí tě sežvýkat, jako chtěli sežvýkat mě – jako chtějí sežvýkat každého živého člověka. Nejhorší je, že si svůj zločin vůbec neuvědomují, že jej naopak vychvalují ve všech jeho podobách, co je historie zažila.“

„Ale nemají také právo určit si vlastní pravdu?“ namítla tehdy.

„Nemají žádná práva,“ odvětil důrazně.

Když si všiml jejího úleku, usmál se a zjemnil tón.

„Je jedno, v čem jaký člověk spatřuje svou pravdu, pravda je nakonec vždycky podobná, či dokonce stejná. Člověk, který se od pravdy odchyluje, který před ní schovává tvář jako krysa před sluncem, který jako pavouk sprádá pavučiny lží a omylů, do kterých se sám vrhá, který obluje sebe jako pomalého blba, který se zuřivě vrhá na každého, kdo se snaží osvobodit od studených kvádrů lidských promluv, pomluv a mýlek – takový člověk nemá žádné právo, takový člověk si nemůže dovolit pravdu stanovit nebo vidět.“

„Jenže... co když to není pravda?“ Zasmál se, zcela upřímně a od srdce.

„Je,“ řekl.

◆◆◆

Když se rozžhavené železo dotklo jejího boku, divoce se vzepjala v řetězech a zakřičela. Taková bolest! Praskání a prskání škvařené kůže a vůně spáleniny. Rvala a házela sebou, mezi bolestivými vzdechy a vzlyky prosila o milost – přesto nepřestal. Pevně držel doběla nahřátou kovovou hůlku, kterou jí tlačil proti pokožce kousek pod žebry. Žhavý kov se krásně propaloval masem – a ona, oběť, krásně ječela.

Počkal, až se nástroj zcela ochladil, a znovu jej začal nahřívát v připraveném koši se žhnoucím uhlím. Odpočívala, zpcená a uplakaná.

◆◆◆

Nechci tady už zůstat, rozhodla se. Nechci poslouchat hlasy, které mi nic neříkají, jenom prapodivně šelestí a zatemňují mysl. Nechci už v životě vidět prolhanost, bezpráví, ošklivost, zákeřnost, bezduché zotročování a bezprizorní poslušnost. Nechci se stýkat s těmi, kteří považují svět za hotovou věc, již je třeba přijmout a smířit se s ní. Bolí mě, jak mě svět zradil, je to ten nejkrutější a nejcyntičtější milenec, kterého jsem kdy poznala. Obelhal mě a podvedl – kde je jeho krása, kde je jeho věrnost, kde je jeho stálost a vstřícná pozornost? Jenom se posmívá a uráží ty, kteří mu tak naivně věřili, kteří v něj věřili. Když se člověk více zamyslí nad lidským světem a nad svou úlohou v něm, je jenom nešťastný. A pak rozčilený – a znovu smutný.

Utéct a schovat se, co jiného zbylo? Ztratit se a před nevyhnutelnou smrtí prožít něco nevidaného, každému dni dát náplň a chuť. Ano, to bych si moc přála.

◆◆◆

Celý svět zase jednou válčil, odešli do ústraní. Žili uprostřed ničeho, ztraceni v suché a nehostinné pustině, daleko od veškerého života i zabíjení. Tam byla jejich pevnost, nedobytné a nenavštěvované místo jejich soužití. Do silných zdí narážel prudký vítr, který vyprávěl o děsivostech z války i o jejich důsledcích – nikdo mu ale nenaslouchal. A uražený pěvec opustil jejich obydlí, pochopiv, že nebyl pozván.

O jejich pohodlí se starali zvláštní tvorové, podivní chlupatí skřeti, polidštělé opice se zvířecími instinkty, ale dokonale ochočené a servilní.

„Takhle vypadá právě já každého člověka, který slouží,“ říkával o nich s pobavením. „Jenom člověk nízký a ubohý se uvolí dělat druhému otroka. Obskakovat jiného podle jeho přání a rozkazů, klanět se jeho slovům a obdivovat jeho myšlenky, aniž by je kdy pochopil. Nemají duše, mají jen dušičky, dušičky malých červíků, úpících na denním světle. To jsou lidé, kteří padají na kolena, když je jim tak poručeno. Jsou to sluhové, i na věčnosti budou jenom sloužit. Ale je dobré, že poznali svůj mrzký úděl – že poslouchají. Díky jejich krvi a potu se nám daří dobře, můžeme kvést, či aspoň nerušeně spát. Netřeba jim za to ale být vděčný – spíše oni mají být vděční nám, že jsme dali jejich životu význam, že mají co dělat, než přičiněním času bídně zahynou.“

Často se procházela po hradbách tvrze a prohlížela si opuštěnou krajinu. Byla krásná, jen hrozně smutná. A každý den stejná, čas jako by neměl přístup do jejich zapomenutého království. Přesto si nepřipadala osamělá – vždyť ani nebyla sama! Byla napořád s mužem, kterého milovala, jak by si jen mohla připadat sama? Byla sama se svými myšlenkami, osvobozena od všech obtíží a strastí běžného života, byla však s tím, co nejvíce zbožňovala a potřebovala.

Když jí to dovolil, projela se s ním na koni. Ujížděli po pusté pláni a užívali si nikdy nekončící závod se sluncem. Tady, na okraji a mimo svět, mimo obydlí a civilizovaný svět, který se topil ve své vlastní chamtivosti a prohnitosti, zažívala štěstí. Štěstí vyprahlé a suché, štěstí až k slzám.

◆◆◆

Trpěla často, ale jen fyzicky. Vždy se o ni pak postaral, něžně jí ošetřil zranění, které jí sám způsobil, a následující dny – až do dalšího mučení – se o ni starostlivě a s péčí staral. Snažil se vypěstovat květiny, tady, na vysušené a žíznivé půdě. Věnoval tomu velké úsilí, věděl, jak moc má ráda barvy a vůně okvětních lístků. Hrál jí na klavír a sám ji učil, psal pro ni verše a příběhy, které si pak nechala přečíst. A když chtěla něco, co nebylo dostupné v jejich odcizené rezidenci – když dostala chuť na čokoládové

pamlsky, když si chtěla vyzkoušet nové šaty, když zatoužila spatřit obraz nadaného umělce –, vydal se zpátky mezi lidi a vždy se k ní vrátil s předmětem jejího zájmu.

Věděla, že je stále vězněm. Našla si své vlastní vězení, ve kterém i nadále byla závislou na darech světa a výplodech lidí. Ale dávno si uvědomila, že svoboda ji v životě nečeká – jako nečeká žádného žijícího či umírajícího člověka. Nechala se spoutat a nechala si ubližovat, protože jí to působilo rozkoš. Zvláštní rozkoš pramenící z úšklebku nad světem a nad vlastní existencí – v duši se tiše posmívala nedokonalostí těla. Dobrovolně trýzněna láskou, trochu apaticky a líně přijímala drobné krásy jako dočasné útěchy. Nad smyslem či účelem už neuvažovala – věděla, že žádný není. Ale už z toho nebyla zničená, brala to jako úlevný fakt, neutrální zprávu, která ji nikterak nevzrušovala ani neděsila.

◆◆◆

Nepočítala, jak dlouho spolu žili. Sčítání dnů a uvažování nad časem jí zmizely z mysli a nikdy se tam už nevrátily. Neměla důvod zjišťovat data a podvolovat se rozvrhům. Zato měla dost chuti a zvědavosti uvažovat o sobě a svých pocitech.

Vzhlížela k němu – ostatně neměla nikoho jiného, s kým by si mohla promluvit, nikdo jiný na světě by jí dnes ani nevyhovoval. Fixovala se na něj, jako štěně na svého páníčka. Nemohla si pomoci, tolik si mu přála ležet u nohou, připravená a odevzdaná ke všemu, co jí zprostředkuje – k něžnosti i krutosti. Přemáhala svou animalitu, překonávala všechny své pudy, nezáleželo jí na životě nebo smrti, záleželo jí především na něm. Jen tu ruku, která ji hladila i bičovala, dokázala sevřít mezi své dlaně a s oddaností políbit.

Ale pochybovala o něm.

Nebyla si jistá jeho city, často nechápala jeho jednání, i když jí ho vysvětlil. Co pro něj znamenala? Jeho chování a tón byly pokaždé tak jiné, ztrácela se v rolích, ve kterých ho viděla. Milovala jeho rozmanitost, milovala i svou pozici pasivní divačky, která trpí díky jeho rekvizitám a zlomyslnosti. S ním měla všechno, s ním byla kompletní. Každý jeho dotek ji

rozechvíval, každý jejich večer se stal neopakovatelnou událostí – její vnitřní štěstí ovšem stále drtil ohromný kvádr, blok v mysli, který ji šťoural a rotoval v mozku jako ozubené kolo. Chtěla vědět. Chtěla mít jistotu, že je milována – nestačilo jí jeho ujištění a čtivé básně, nestačila jí jeho ochrana. Na vratkém disku skutečnosti si přála jedinou opravdovost, bála se toho, že by jejich láska byla jenom iluzí, vylhanou konstrukcí. Pro ni se stala smyslem života, jeho jedinou výplní, která byla stejně krásná a bolestivá jako jizvy po celém těle. Kdyby přišla o víru v lásku, zbylo by jí něco?

Veškeré krásno uvnitř ní by se rozbilo, najednou by se stala jenom figurkou, panenkou v pařátech nenasatného sadisty. Začala se obávat jeho temných stránek – ne těch, které znala a které ji přitahovaly, nýbrž ty, o kterých nic nevěděla, které ji obklopile děsivou a oči zavírající tmou neznámého nebezpečí.

Postupně se přejedla všeho, co ji dříve tak rozptylovalo, co hltala jako mrchožrout kořist. Netěšila se na procházky ani večere, neměla zájem prohlédnout si zahradu či poslouchat hudebníky, které najal. Dokonalost, které pro sebe v materiální rovině dosáhla, ji nudila. Znechutila se věcmi, které milovala a které ji utvářely. Nechtěla pokračovat v životě, který se jí zjevil ve své pravé podobě – v podobě schlíplého klauna ve vytahaných kalhotách.

Proto mu sdělila, že už si nepřeje žít. A on jí přislíbil svou pomoc.

◆◆◆

Ležela na zádech, ruce, nohy, pas i krk měla dokonale zajištěné kovovými pásy, které byly zabezpečeny zámkem. Pohybovat mohla pouze očima a prsty, žádný další pohyb, byť jen o centimetr stranou, nebyl umožněn. Byla bezmocná a čekala na smrt, na strašlivou smrt.

Vědomí blížícího se konce ji vzrušovalo, najednou v celém těle cítila život a energii. Život a energii, které věnuje destrukci, vlastnímu sebezničení. Těšila se na smrt a těšila se i na proces, který jí bude předcházet.

„Měla bys vědět,“ řekl a na vedlejší stolek položil sadu různě tvarovaných nástrojů, „že pokud začnu, už nehodlám přestat.“

Usmála se na něj a nadšením zčervenala ve tvářích.

Je to definitivní! Je to konečné! Po tomhle už není nic, vůbec nic. K tomu směřoval celý její život, k rozhodnutí nechat se zničit.

„V průběhu mučení si to možná rozmyslíš, ale to už bude pozdě.“

Souhlasně přikývla a vzdorovitě vzeplala své nahé tělo proti poutacím popruhům. Vystavovala se jako kus masa řezníkovi.

„Dobrá.“

Ze stolu sebral skalpel a přiložil ho k její hrudi. Na okamžik zaváhal, naposledy se naklonil k jejím rtům, které lehce políbil, a pak konečně začal. Řezal do ní nové vzory, s chirurgickou pečlivostí otevíral rány staré. Vyzkoušel na ní různé čepele a vychutnával si její jekot. I ona byla na vrcholu rozkoše, ale nepřetrvávající a neustále přicházející bolest nad ní přebírala kontrolu – hystericky se smála a plakala, v mezičase chrchlala o milost.

Když se nabažil hraním si s noži, přistoupil k další fázi. Ostrou dýkou jí odřízl dlouhý cár kůže, dáváje si při tom pozor na důležité cévy, které si nepřál poškodit. Pak kleštěmi z ohniště vytáhl doběla rozžhavený plech, zhruba stejné velikosti jako odříznutá kůže. Přiložil jej na její odhalené maso a kleštěmi jej ještě více zamáčkl do jejího těla. Kochal se její šílenou a bezmocnou reakcí, díval se na její zběsilé šubání a poslouchal její táhlý křik. Nažhavl kleště v ohni a bez milosti – zato však s velkou radostí – jí odtrhl bradavky. Zubožená ňadra ještě poleptal kyselinou, kterou nechal po prsech stékat.

Začal se věnovat končetinám. Pozvolna ji nůžkami připravil o všechny prsty, pahýly necitlivě vypálil a pokračoval postupným rozřezáváním paží, lýtek a stehen. Pak se přesunul k obličejí, na kterém si dal velmi záležet – po chvílce soustředění jí z tváří seškrábal většinu kůže a rty jí odřízl úplně. Nožem jí vydloubl oko a vytáhl jej i s nervem. Do prázdného důlku pak zastrčil krátkou kovovou hůlku zakončenou nabroušenou spirálkou. Zatočil hůlkou a způsobil tak prořezání se spirály hlouběji do hlavy.

„Užila sis svoje a já také,“ prohlásil, ale to už ho ve své bolesti způsobené nepříčetností nevnímala. Hlavu ji vsunul do svěraku a pomalu, jak jen to bylo možné, ji rozdrtil.

◆◆◆

„Je hrozné, že se světem nemůžeme nic udělat,“ řekla, když spolu byli konečně sami.

„Ano,“ přisvědčil. „Poznání vlastní bezmoci člověka příliš nepotěší.“

„Co nám tedy vlastně zůstalo?“

„Nic,“ odpověděl. „Nic moc,“ dodal.

◆◆◆

Dávejte si pozor na svá přání. Mohou se splnit – a pak už je nechcete.

Doznání toho, jenž kdysi vyslýchal

Následující řádky píše s těžkým srdcem a rozechvělým svědomím, s děsem z mých budoucích momentů, které však jakkoliv mohou být hrozné, zcela jistě se nevyrovnají tomu, co jsem již ve svém životě viděl.

Každý člověk během svého žití provede nebo se účastní něčeho, k čemu se po letech nerad přiznává a hlásí, i já se ošívám při pomýšlení na to všechno, co jsem činil a poznal, vystrašen a ve vzpomínkách dostižen svou minulostí se skrývám pod peřinou, vzlykám a štkám, pokouším se modlit, ale nesnáším sám sebe za své pokrytectví. I tato konfese psaná roztřesenou rukou hrůzou zchromlého starce je pouze mým alibi, mým posledním pokusem se kát, nebo se spíše plně doznat ke svým zločinům a konečně své konání při plném vědomí jako zločinné rozpoznat.

Lidé nebývají příliš ctnostní, často jsou jejich duše a povahy tak pokroucené a křivé (a oni sami si to ani neuvědomují, nevidí svou hříšnost a mělkost), že i mrchožrout by si odplivl, ale já patřím k těm nejodpornějším netvorům dějin, jsem o tom plně přesvědčen, nejhorší je ovšem faktum, že takových stvůr jako já, jsou na světě tisíce a ještě jich tisíce budou, v pekle (je-li vůbec nějaké, o čemž pochybuji, nic není strašnější než to, co je člověk schopný přichystat druhému) se snad všichni sejdem, v pekle našich myslí, ve vteřinách, kdy poslední střepy zbyvší z naší morálky se nám zabodnou do srdce a my se spatříme v zrcadle, z očí nám budou kanout černé slzy smutku a sebelítostného zla. Zasloužím si pohrdání, sám sebou pohrdám a hnusím se sobě, stejnou měrou si ošklivím všechny, kdo

se mi, byť jen zdánlivě, podobají, přeji jim skon, který přivolávám i pro sebe, ale brzy se chvátavě obracím zpět k životu, tak vyděšen, tak zlomen. Nosím roucho získané podvodem a lživou přísahou, dávno nejsem sluhou Božím, jak bych mohl být? Když Bůh vymizel z mých myšlenek, otčenáš se stal zaklínadlem a vyprosenou ukolébavkou, nevidím kolem sebe Boha ani zázraky, pouze skutečnost suchou, jako prach a syrovou, jako právě uříznutý úd.

Skrývám se v klášteře mezi klečícími fanatiky, jak by se asi na svou víru a na svého Boha dívali, kdyby znali mou inkvizitorskou historii, pečlivě utajenou a dvakrát již popřenou? Ne kdyby o ní věděli, ale kdyby si uvědomovali, co obnášela, jaká barbarská (ne, nikoliv barbarská, avšak civilizovaná, lidská a nadmíru sofistikovaná!) zvěrstva, jsem sledoval nebo i sám v nepopsatelných ďábelských záchvatech prováděl, na jejich rukou není sice krev, ale vina se tam leskne v celém svém černém třpytu, ten, který nezabrání zlu, je jeho stejným přívržencem a následovatelem jako pachatel sám, mí tiší pobožní bratři jsou mými komplici a spojenci, přizívají a kladou další kameny na křiklavou mozaiku ráje, Boha a svatých, čímž skvěle nahrávali mému počínání. Hrůznému počínání s železitou pachutí krve na patře i v duši, ty v čase propadlé obrazy se mi před očima zjevují každou noc, každý okamžik, kdy zavřu svá roztěkaná víčka, i když chodím po světlici či městě s očima dokořán, tehdy totiž jasně vidím, ano, vidím symbol a asociaci ve všem, v každém předmětu, člověku, budově, stromu, ulici.

Smrt na mě dýchá při každém kroku, vnímám ji a děším se jí, ač jsem předtím její společnost tak nadšeně vyhledával a radoval se z ní, přitukával jsem si s ní na zdraví a na velké utrpení mých svěřenců.

Chci se vypsát ze svých hříchů, žádný zpovědník by mě nepřijal, ani bych za ním nešel, vypočítavost všech věřících, věducích, že stačí jen drobek lítosti odhozený na zemi, aby v nebi byli přizváni k dělení koláče, je to lež, nic než lež, lhali jsme a budeme lhát dál. A nejde jen o nás, kdeže, celé lidstvo je špinavé a mokré svou močí, nesmyje ze sebe své viny a hlavně svou ubohost, nejsme obrazem Božím, není ani žádný Bůh.

Ryji tato slova obzvláště čitelně, já, který jsem se Božím jménem zaštiťoval při obyčejném, prostém ubližování druhým, nyní vím zcela jistě,

že neexistuje žádná spravedlnost, jen smrt, neboť všichni zemřeme a to je rozsudek, který si neseme celý život pod srdcem, snažíme se na něj nemyslet, ale já již nemohu! Konec je příliš blízko, dýchá mi na zátylek a poznání jeho blízkosti a šelmovského obcházení mi působí neskutečná muka, zdaleka však ne podobná těm, která jsem nařizoval a vytvářel já, jsem slabý, křehký, vyděšený, chorobami stíhaný a chorobně zbabělý dědek.

Šílenství se mě snaží uchvátit každou vteřinu mého zbývajícího života, chce se na mě vyřádit, zlomit mou přičetnost, která beztak je už dávno nezdravá a zvrácená. Jako poslední úkol jsem si uložil dopsat tento dopis adresovaný nikomu, v zoufalé snaze a naději na úlevu, na poklidné předsmrtné vydechnutí. Obávám se však, že mi nebude moc platný, že jsem dávno propásl svou šanci na spásu, ať už se tím rozumí cokoliv.

Nevím, kolik lidí celkem mým přičiněním přišlo o život, ale jasně si pamatuji na skon osmadvaceti osob, které zemřely na mučidlech přímo před mým tehdy navýsost uspokojeným zrakem, avšak ti, již přežili, by si při plných smyslech snad raději přáli smrt, neboť jejich těla i duše byly v takovém stavu, že by v nich málokdo hledal lidské bytosti. Mnoho z nich si odvedli popravčí na poslední cestu, ale té jsem se téměř nikdy neúčastnil, popravy na mě působily příliš pompézním a divadelním dojmem, měl jsem raději komorní prostředí sklepení a mučírén. Tam jsem trávil mnoho času, více, než bylo zapotřebí a než by mému zdraví bylo prospěšné, dnes je to poznat i na první pohled, má kůže je jako ze žlutého vosku, nesnese sluneční světlo, nemohu pořádně dýchat, proto tak často vysedávám v prostorném a chladivém chrámu, ač si to mnozí mylně vysvětlují jako mou pobožnost.

V podzemí jsem se radoval a v podzemí jsem se smál, stával jsem se tam jiným člověkem, byl jsem dvojitý tvář, ta druhá, opravdovější a zlověstnější, se začala projevovat, když jsem scházel po úzkých schůdcích vykonávat výslechy. Vstoupil jsem do místnosti, drže v rukou Bibli, již jsem v podstatě nepotřeboval, a pozdravil své kumpány lehkým pokývnutím hlavy, už svázané podezřelý jsem pozdravil též, ale tvrdým hlasem bez milosti a účasti, se zájmem jen o jejich utrpení. Častokrát se roztráslí, sotva mě zahlédli, měl jsem kolem sebe cosi jako auru moci, před níž se

tráslí, užíval jsem si to, jistě, ale ne tolik, jak by si někteří mysleli. Mým záměrem nebylo působit strach, nenávisť nebo jinou emoci, chtěl jsem je pouze vidět trpět. Ne vždy se mi podařilo na vyslýchané takto na první pohled zapůsobit, vzpomínám si na takové, kteří byli hrdí a pyšní, za ně jsem byl rád, protože jejich ponížení mi dělalo skutečně dobře, netrvalo dlouho a jejich pycha se změnila v kaluž krve a dlouhé úpění, žadonění o milost.

Byl jsem přítomen u stovek případů, někdy sám, jindy v komisi, někdy aktivní ve výslechu, jindy pouze jako pasivní dozorce. Těšil jsem se na každého kacíře a na každou čarodějnici, byli pro mě totiž zdrojem zábavy a povyražení, naplňovali mou zvrácenou a nevysvětlitelnou touhu po ubližování, byl jsem svědkem tolika praktik, že už nejsem schopen vybrat tu nejzajímavější a nejbolestivější. Nejčastější bylo pochopitelně zavěšení, které jsme používali jako předehru, šlo o nepodstatnou, ale dodržovanou gradaci, byla to naše tradice. Abychom viděli, jak se jednotlivé kosti lámou a klouby vytrhávají, nechávali jsme obviněné svléct, až pak jsme je nechali svázat a zavěsit na naviják, ostatní vyšetřovatelé rádi užívali přidavných závaží, s jejichž přibývajícím tíhou stupňovali naléhání ohledně doznání. Pro mě osobně bylo však zábavnější nechat obviněného mučit žhavým železem a sledovat, jak si sám kvůli bolesti jemu působené vykloubí končetiny.

Mučení vodou, také zařazené mezi mírnější formu útrpného práva, pro mě nikdy moc pobavení neskýtalo, výjimku tvořilo bití břicha nafouklého velkým objemem vypité vody, ale nikdy jsem si neliboval v ponechání obžalovaného o samotě s pramínkem vody. Byla to pro mě monotematická nuda prosta invence a fantasie, z klasických postupů mě bavilo užití hrušky, to bylo snadné a nebyla k tomu potřeba žádná zručnost ani síla, takže jsem si její užití párkrát vyzkoušel i já sám.

Jednomu mladíkovi obviněnému ze sodomie a provozování černé magie, jsem vložil jednu hrušku do úst a druhou do řitě a střídavě jsem je rozvířal. Trpěl a prosebně na mě zíral, z očí mu tekly slzy a z úst zkrvavené sliny, musím poznamenat, že anální otvor měl rozšířený, takže aspoň polovina obvinění byla oprávněná, i když výslech byl prováděn nedůstojným a příšerným způsobem. Ani jsem mu nedal možnost se přiznat,

samotné vyslýchání se mu stalo rozsudkem smrti, po posledním otočení šroubem u hrušky v hrdle jsem mu na několika místech zevnitřku probodl krk, což se ukázalo jako fatální zranění, do spisů jsme uvedli, že jej ďábel zardousil, než se stačil přiznat a kát. To byl první člověk, kterého jsem usmrtil vlastníma rukama za pomoci některého z neuvěřitelné sbírky našich instrumentů. Už od samého počátku své inkvizitorské kariéry, kdy jsem byl přítomen jako přísedící, jsem si sám chtěl vyzkoušet někoho mučit, chtěl jsem poznat, jaké to je někoho likvidovat.

(Co mě k tomu vedlo? Nevím, zpětně se mohu dohadovat že chuť po moci, dominanci, možnost cítit, kterák já sám někomu беру život z žil, zatímco on úpí. Možná mě přitahovala jen bolest samotná a to, jak působila na různé lidi, možná jsem v tom viděl stejné rozptýlení jako jiní v hraní kostek. vzdal jsem analýzy mého uvažování, protože už si ani nedokážu rozpomenout, proč jsem vstoupil do semináře a proč jsem usiloval o službu v inkvizici.)

Velice často jsem, měl-li jsem tu možnost, tj. ve chvílích, kdy jsem vedl výslech pouze já sám a byl jsem jedinou a nejvyšší autoritou, nechával vyslýcháného mučit i po jeho úplném doznání, před pohůnky jsem své nařízení zdůvodňoval tak, že je potřeba zlo z těl hříšníků vypudit i tehdy, kdy se přiznali, avšak ještě nedosáhli vykoupení skrze své utrpení. Měl jsem pro to vtípně znějící termín, mnou vymyšlený Kristův bod, ke kterému musel každý člověk dospět, aby došel odpuštění. Všichni si museli sáhnout na stejnou míru trápení, jehož okusil i náš Vykupitel, nicméně věci, které jsem se svými zajatci prováděl já, byly popravdě mnohem horší, než co zažil Ježíš.

Kupříkladu jsem nechával lidem zaživa péct nohy na rozžhaveném plechu, jenž se pozvolna rozehříval, maso z chodidel se na něm škvařilo a praskalo, nešťastník byl plně při vědomí, nebyla šance, že by při něčem takovém omdlel bolestí, jeho jedinou nadějí bylo úmrtí na nervový šok, který se po čase mohl dostavit.

Rád jsem při prodlužovaném mučení pozoroval výrazy katů a jejich pomocníků. Nejčastěji se tvářili velice vlažně, nezúčastněně a tupě přijímali mé rozkazy a výkon své práce, činili to se stejnou samozřejmostí, s jakou jiní pekli chleba nebo porcovali prase.

A vlastně jaký je v tom rozdíl?

Oni také museli nasytit své rodiny, stejně jako pekaři nebo řezníci, za tuto práci dostali dobře zapláceno, museli se obrnit proti empatii, pokud tedy vůbec nějakou v životě pocítovali. Někteří útrpně a soucitně hleděli na mučené, ty jsem později podrobil důkladnému rozhovoru prověřující pevnost jejich víry, skrytě a ironicky jsem se jim přitom posmíval, těžko říci, jestli si toho ti prostáčky všimli, mou náladu však nepochybně cítili a vnímali krutost, která se musela lesknout v mých očích.

Klečeli a souhlasili se mnou ve všem, jejich soucit byl přemožen strachem, aby oni sami náhodou za své sympatie nebyli potrestáni, nikdo se ani slůvkem nezastal odsouzených, protože jsem byl znám pro svou odhodlanost a urputné pronásledování a prověřování každého možného podezřelého. Nakonec byli tací, kteří si v mučení líbovali a vždy se jim po tvářích rozlil spokojený úsměv či spíše křivý škleb, neboť úsměvy byly v podobných chvílích nepatřičné, byla to přeci navýsost vážná věc. Mezi nimi jsem měl dokonce pár oblíbenců, které jsem si v pozdějších letech k výslechům vyžádal, často jsem jim nechával zcela volnou ruku a se zaujetím pro jejich dovednost sledoval jejich improvizace. Byla na nich patrná velká zlomyslnost, se kterou nechávali řídit svou frustraci na tělech nemohoucích a bezbranných lidiček, popouštěli uzdy své úchylnosti a řezali, štípali, trhali, pálili a bičovali, co a kde se jen dalo. S jakou vervou se do toho pouštěli, s jakým potěšením ničili druhého člověka, který nemusel být o nic horší než oni, pravděpodobně byl dokonce lepším.

Ale býti obětí není zas taková zásluha a síla osobnosti, jak se mnozí domnívají, je to prostě jen náhoda, při jiných okolnostech klidně mohli být naši mučení těmi, kdo by mučili. Nezajímaly mě jejich motivy, věděl jsem, že jsou hnáni buď svými komplexy a resentmentální pomstychtivostí kvůli minulosti, nebo že je pudí stejně hnilobný instinkt ubližovat, který se projevoval u mě.

Dnes už si nevybavuji jejich jména ani tváře, ze všech sil jsem se na ně snažil zapomenout a podařilo se mi to, na jejich skutky si ale vzpomínám naneštěstí stále živě. Pouze jeden z nich, jistý Robert, mi utkvěl v paměti z důvodu jeho jednosměrné choutky. Miloval, ano, to slovo je zcela na místě, ač použito v nadmíru podivném kontextu, drčení končetin,

ať již užitím palečnic či různých verzí železných holínek. Vždy, když ode mě neměl jiný pokyn, uchýloval se k použití zmíněných rekvizit, aniž by se věnoval zbytku těla, ponechávaje ho neporušen. Tlak mechanismu nejprve pozvolna utáhl, aby jej pak uvolnil, to byla chvíle, kdy podezřelý většínou podepsal doznání. Pak jsem šťastnému Robertovi povolil, aby nebožákovi rozmačkal nohy i ruce na kaši.

Nezlobil jsem se na něj pro jeho, takříkajíc, končetinové zaměření, ani jsem se jej neptal, proč právě tohle mu působí takové potěšení. Na zpracování trupu, hlavy a rozkroku jsem povolával jiné iniciativní specialisty, kteří se sami od sebe nelimitovali pouze na určitou část. Je pravdou, že se soustředili především na intimní části lidského těla, jakými byly genitálie, konečník a prsa. Aplikace nahřátých krokodýlích nůžek na mužské údy i na ženský rozkrok byla velice oblíbenou, násilná kastrace či odtrhávání ňader byly asi nejpobulárnějšími činnostmi mých podřízených mučitelů. (Díky podrobnému studiu bolesti jsem dospěl k několika závěrům v oblasti lidského snášení bolesti. Lidé, kteří mají ve svém životě něco, k čemu se mohou upnout, majetek, rodinu, přátelství, lásku, vizi nebo cokoliv jiného, co je pro ně hnací silou, jsou schopni odolávat déle než lidé, kteří přišli o své ideály, o své postavení, o city.

Ty první totiž něco ještě drží nad vodou, zatracenci, kteří zlomili nad životem hůl a žijí už vlastně jen podle svých instinktů a intuicí, jsou v konečném důsledku paradoxně mnohem slabší a zranitelnější, přestože jim na ničem nezáleží. Beznaděj je pohltí a uzavře se nad nimi, neposkytující příležitost k útěše. A zjistil jsem, že ženy vydrží v poměru k jejich tělesné konstituci více bolesti než muži, odůvodňuji to tím, že mají méně hrdosti. Žena je od počátku skloněná a ponížená, slabá, muž se snaží vzdorovat, ale vzdor je bezvýznamný, na skřipci jde jen o výdrž.)

Vyzkoušel jsem si i jinou podobu teroru, působil jsem na morální, společenské a rodinné vazby mezi vyslýchanými. Byl to další z odstínů možné nadvlády, ale netěšil mě tolik, jako když se před mýma očima lidé svíjeli v hodiny trvajících mukách. Vytvářel jsem dojemné situace, třeba když jsem jednou mučením přinutil matku svědčit proti dceři, která se pak s pláčem ke všemu doznala a byla upálena, aniž by bylo potřeba jí mučidla třeba jen ukázat.

Přirozeně mě tento vývoj přinutil k vítěznému úšklebku, já se však chtěl smát. Proto jsem se někdy uchýloval k velice zajímavým pokusům testujícím lidskou povahu a vůli a její limity. Materiálu jsem měl vždy dost, někdy jsme byli dokonce uplácani, abychom někoho označili za čarodějnici. Většinou jsme se příliš nerozpakovali tak učinit a spásnou prací obohatit svou vlastní kapsu.

Abych ilustroval poměrně běžnou praxi, dovolím si uvést příklad. Jedná se o případ, kdy nám zhrzený a rozčilený kupec, zřejmě neschopen dohlédnout na konec svých afektů a předpokladů, poslal svou neteř, jež jej zklamala, když navázala poměr se synem jeho úhlavního konkurenta. Kupčik sám byl pak shledán vinným v provozování čarodějnictví a jeho majetek propadl církvi, ale to byla kauza, která se mě netýkala. Já jsem dostal na starost záležitost jeho neteře a jejího milého a vzhledem k tomu, že to nebyl řádný proces a výslech jsem vedl jen já sám, měl jsem opět dostatečný prostor k vyžití se. Prikázal jsem oba připoutat řetězy ke stropu ve stejné místnosti a zahájil jsem výslech, ale nevyslychal jsem. Toho dne jsem se rozhodl rozdrtit nejsilnější lidský cit, rozhodl jsem se zničit lásku mezi dvěma mladými vášnivými lidmi.

Rozkázal jsem užití žhavých želez a španělského lechtání, což je nasazovací spár, které se užívá pro roztrhání masa a obnažení kostí, netřeba zdůrazňovat, že nebezpečí infekce je po tomto polechtání docela vysoké, ovšem to nemuselo naše svěřence trápit, jelikož jejich život neměl mít příliš dlouhého trvání. Jak se místností nesly výkřiky a pach spálené kůže, hrál jsem na milence divadlo. Tvrdil jsem, že vím naprosto jistě, že jeden z nich je ďáblovým spřízněncem, jen nevím, který z nich to je. Požadoval jsem od nevinného z těch dvou udání viníka. Chvíli jen žadonili a kvičeli, přísahali, že ani jeden z nich nemá s ďáblem nic společného, že se jedná o nějaký omyl.

Pak přišel zlom a mladík opustil svou lásku, začal křičet, že jeho milá je skutečně ďáblovou nevěstkou, prý je viděl za úplňku obcovat v lese za městem, ale ze strachu z pomsty pekla se bál to komukoliv říct. Děvče se zatvářilo raněně, ale zareagovalo velice rychle, přísahajíc, že ne ona, nýbrž ten muž, který pro ni ještě minulou noc představoval slunce jejího žití, je v paktu se Satanem, jedl prý novorozené děti a nutil ji k nejnecudnějším

sexuálním úkonům. Výslech se vyvinul přesně dle mého očekávání, takže jsem pouze prohlásil, že jsem se patrně spletl, že smlouvu s knížetem temnot uzavřeli oba. A v mučení se pokračovalo až do roztrhání jejich těl, na závěr jsem je oba nechal vplést do jednoho kola, jejich střeva se vzájemně zauzčila.

Přestože se tento případ od jiných ve své podstatě nelišil, byl pro mě dost zlomový, zřejmě to bylo tím, že jsem zkalil krásnou a cennou vzájemnou emoci. Právě tehdy jsem si prvně uvědomil, že je to všechno špatně. Ne pouze to, co jsme dělali a umožňovali a naopak zakazovali, ale že celý člověkem postavený svět je nevzhledným konstruktem, stejně odpudivým a bizarním jako některé z nástrojů, jež jsme užívali při naší práci. Právě ta bizarnost, nadšená úchylná fascinace nutným zlem, které se v každé epoše často liší, ale jehož kořeny jsou vždy zkroucené a napuštěné jedem, tahle i hlupákům patrná nesprávnost nás přitahuje a svazuje, nutí nás jednat podle jejích pravidel a tiše, jakoby navzdory sobě samé, nechává v našich zlomených duších klíčit různé představy a choutky, za něž se stydíme sami před sebou, zbyla-li nám v srdci alespoň trocha sebeúcty. Ale nemůžeme si pomoci, všichni jsme prohnili a vinni, vzácní jedinci ušlechtilé povahy většinou umírají velmi brzy, nebo jsou sžíráni po celý život vnitřním bolem a hlubokým žalem.

Samozřejmě, že jsem o oprávněnosti našeho konání uvažoval i předtím, vždy jsem si jej však dokázal před sebou obhájit náhradními výmluvami a katechistickým ospravedlňováním se, nikdy jsem se nepodíval pravdě do očí. Dělali jsme to, protože jsme mohli a chtěli, to je vše. Mnoho z nás sice celé té šaškárně fanaticky věřilo, ale hnaly nás k tomu jen naše touhy, ať jsme si je pojmenovali jakkoli. Jeden z mých kolegů z tribunálu si rád vymýšlel různé příběhy a scénáře hereze, které potom nutil obviňným, tímto způsobem uspokojoval ve fantasiích svou vlastní úchylnou. Dlouze řečnil a popisoval orgie satanistických kultů, prskal a se skelným pohledem se oddával snění o věcech, které byly zakázané a které podsouval vězňům, již neměli jinou možnost než je akceptovat a přiznat se k nim, o to se už kat postaral.

Když si sám po sobě čtu těch několik popisů, které jsem svědecky připojil k soupisu svých vnitřních monologů o postupujícím bláznovství,

divím se, s jakou lehkostí a s jakým cynismem jsem schopen psaným slovem vyjádřit reálné lidské utrpení. Z mnou napsaných vět lze nabýt dojmu, že se jedná o dětskou hru, skoro až nevinnou ve svém naivním přístupu. Jenže tak to není.

Ti lidé nebyli umělí, byli živí a trpěli způsobem, jaký si nedovede představit nikdo, kdo nepodstoupil to samé jako oni. Když mě po nocích z nočních můr budí hrůza z jejich přízraků, je to nic oproti tomu, čím si museli projít oni, a to mám o míře svého vlastního bolu nemalé mínění. Přesto nyní cítím jakýsi záchvěv nostalgie nad těmi starými dobrými časy, kdy svědomí mlčelo, kdy deviace byla příjemnou milenkou a ne furií v domě mého chatrného rozumu.

Chci být naprosto upřímný, proto musím připustit pravdu ke slovu, ač nerad. Nelituji ničeho z toho, co jsem učinil, lituji jen sám sebe, že na to mám tak trýznivé a sebezpytné vzpomínky. Konal jsem, jak jsem konal, nyní se musím vyrovnat s tím, že mé konání bylo hnusné, ale přesto jsem v něm nalézal uspokojení. A nedělám si iluze, většina lidí, které jsme zbavili života, by svůj život beztak promrhala, stejně jako tomu tak činí i ti šťastní, tedy ti, kteří se do našich spárů nedostali a byli v poklidu ponecháni svému osudu, o němž by se třeba někdy dalo říct, že byl pokojný.

A co je větší zločin? Brát život jiným, nebo promrhat svůj vlastní?

Kladu si zbytečnou otázku, pochopitelně, že brát ho jiným, promrhání vlastního života těžko lze být nazváno zločinem, je to rezignace, podvolení se, otrok přeci není zločincem tím, že žije v otroctví, je to zřejmě jen jeho životní úděl, špinavý a hodný opovržení, smím-li to tak napsat.

Bolest formuje člověka, zničí ho a připraví o rozum, křehkost lidské schránky, která se všemi svými pudry a vášněmi projevuje na chování člověka, je rozhodujícím faktorem v našem vývoji. Říkají, že jsme vstoupili do století rozumu, ale nikdy nebudeme rozumnými, jsme zvěř, kterou lze vychovat krmí a bitím, ideály budou vždy v okovech skutečnosti a pod těžkou botou těch, již třímají insignie moci, ti vždy budou s to změnit cokoliv, pokřivit jakékoliv myšlení a ztročit či zlomit sebepevnějšího ducha.

Génius je bezmocný, je-li uvázán mezi klády, pravdě nezáleží na tom, když někdo v bolestech umírá, tělu ano. Každé slovo lze utnout vyrváním jazyka a rozdrčením prstů, ano, je to až tak snadné, živé bytosti na bolesti

záleží, velice záleží, nechce ji cítit. V lidském životě je tedy fyzická bolest právě tím, co se může stát největším zlem. Napřemýšlel jsem se o tom již dost a jsem o tom zcela přesvědčen. Pocity, myšlenky, slova, znalosti, víra, pochybnost, to vše může člověku tvrdě ublížit, připravit jej o život či rozum, ale nic nepřináší takový zmar jako bolest, jež můžeme poznat. Poznat, nikoliv snést, jde o překročení hranice snesitelnosti, za níž se do nekonečna rozléhá říše šílenství. A šílenství není nic pěkného, je jako smrt, je jejím hravým a rozmarným sourozencem, který nemá tak složitý a přitom spravedlivý systém jako jeho sestřička, bere si jen to, co je uvnitř, tedy duši. Někdy ponechá zmatenému člověku alespoň střípky, kterými jako kartami zamíchá, jindy jeho nitro naplní zběsilým neklidem či zvířecím chaosem. Zdaleka nejhorší je, když mu sebere vše, když z bytosti kdysi živé učiní dýchající mrtvolu. Ale což jimi už nejsme a není naše domnělá přítomnost jen dalším bludem naší choroby? Jak se vůbec můžeme domýšlet, že jsme při smyslech, když žijeme tak, jak žijeme, pořád stejně, ač jinak než dříve, avšak bez položení tolika podstatných otázek?

Jsem šílení i jen svou pouhou chůzí, při které málokdy vnímáme něco jiného než svou niternou maličkost. Ale to je jiný druh šílenství, mnohem méně děsivý než ten mně důvěrně známý, přestože je rozšířený mezi všemi těmi dobrými lidmi, kteří o sobě uvažují jako o běžných a obyčejných. O takovém šílenství se dá lehkovážně a poněkud nepřesně prohlásit, že jest neškodné. Já jsem však viděl okamžiky, kdy se lidské oko zakalilo lhostejností, zahalil jej opar netečné odevzdanosti. To byly chvíle, kdy člověku přestalo na čemkoli záležet, kdy přestal být sám sebou. Byl to moment konce, ačkoli jeho tělo sebou ještě cukalo a z hrdla se mu draly skřeky a nářek.

Najde se spousta moudrých či zbožných lidí, kteří tvrdí, že všechno utrpení na světě má svou hodnotu nebo svůj význam. Že může posilovat charakter nebo že patří do celkového Božího díla, že se to prostě děje. Není to pravda. Jakékoliv utrpení je zbytečné a duši spíše leptá, než aby ji zocelovalo.

Můj dopis nemá pevnou strukturu, sám nevím, co všechno jsem napsal a co jsem naopak opomněl zdůraznit. Nemám sílu vracet se na začátek a vnášet řád do zmatku své vlastní pomatené mysli, který byl přenesen

na arch papíru. Už se nechci litovat, ospravedlňovat ani obviňovat. Nechci už vůbec nic.

Život je dar, smrt je spravedlnost.

◆◆◆

Autor tohoto dokumentu byl dalšího dne nalezen mrtvý ve své klášterní cele. Podle všeho zemřel přirozenou smrtí ve spánku, novic, který jej šel vzbudit na snídani, si nejprve myslel, že jeho řádový bratr pouze tvrdě spí. Až nápadná bledost a bezkrevnost jeho lící přinutila mladého mnicha uvažovat o svém nálezu trochu jiným způsobem.

Samozřejmě nebylo nic neobvyklého na tom, že jeden z nejstarších obyvatel kláštera zesnul v úctyhodném věku jednáctiděsíti let za velmi pokojných okolností. Co dělalo z tohoto úmrtí ojedinělou a lehce problematickou událost, byl nezvyklý dopis, který nebožtík psal zřejmě ve večer svého skonu. Jeho obsah byl silně pobuřující, ač občas mírně nesrozumitelný, což bylo přičteno stařecké senilitě zemřelého. Nicméně opat kláštera netoužil po tom, aby mezi mnichy a posléze i mezi lidmi z okolí byly šířeny podivné povídačky, o mrtvých by se přece mělo hovořit jen v dobrém. Proto opat napsal soukromý dopis arcibiskupovi, ke kterému připojil poslední slova napsaná mrtvým řeholníkem a ve kterém se ptal, zdali je obsah dokumentu pravdivý. Tedy co se týče technik a procesů v něm popsanych, z náboženského hlediska je pochopitelně naprosto špatně pojatý a uzavřený.

Arcibiskup si několikrát přečetl předsmrtnou zpověď a potom ji spálil. Jako světzaný muž a vysoce postavený církevní hodnostář moc dobře věděl, že cokoliv, co se týká svaté inkvizice, smrdí nepříjemnostmi a komplikacemi, proto bude lepší celou záležitost nechat plavat. Opatovi odpsal, že chudák starý mnich se pravděpodobně ve stáří pomátl, ale že v dokumentu, jenž zanechal, nenapsal jediné pravdivé slůvko nebo údaj. Opat si oddechl a mrtvému mnichovi uspořádal řádný křesťanský pohřeb, při kterém se s ostatními pomodlil za jeho ke stáru nemocnou a unavenou duši.

○ černé slepici

Stalo se to poměrně dávno – tak dávno, že není znám žádný písemný záznam o této navýsost podivné záležitosti. Těžko tedy můžeme věřit těm mnohým ústním převyprávěním, které se podepsaly na důvěryhodnosti tohoto příběhu. Ale i tak si jej můžeme poslechnout a kurník vždy raději pečlivě zavřít...

Vždy, když skončí zima, lidé se radují. Pořádají různé zábavy a tancovačky, které mají určitým způsobem vynahradiť úslou radost a prožítý smutek z ledového objetí chladné zimní královny. Hospodáři a statkáři si navíc oddechnou. Konečně mohou vyhnat dobytek na pastvu, konečně mohou vypustit drůbež z kurníků. Tedy ten dobytek a tu drůbež, co přes zimu nepochcípaly.

Ale společně s lidmi se na jaře probouzí i různá zvířata, vlci, lišky a další hladoví lovci, které hlad vyžene až k lidským obydlím. A proto musejí nádeníci a čeledíni před soumrakem všechny chlívky, ohrady a kurníky důkladně uzavřít, aby se do nich nedostal nezvaný host.

Avšak ne každý je pilný a zodpovědný, popravdě lidé se chovají zpravidla opačně. Nikoho tedy nepřekvapí, že se o zabezpečení zvířat nikdo nestaral. A tak se stalo, že když se jeden z vesnických balíků – obtloustlý, nečesaný a všelijak jinak ošklivý – Petr vracel večer z hostince domů, narazil na otevřený kurník chudáse Matěje.

Chudás Matěj byl jen jeden z mnoha ubohých a smrdutých povalečů, kteří jsou stejně nevzhlední jako hloupí. Ale jeho hloupost a zbrkllost napomohla vstoupit jistým nadzemským – tedy spíše podzemským – silám do

této tragické historie. Petr byl dost opilý levným vesnickým pivem, které je všude stejně hnusné a pijí ho burani po celém světě, motal se a celý svět měl ponořený do lehkého mlžného oparu. Nebo spíše do těžké pivní pěny. Pojal tedy rozhodnutí, že vracet se domů nemá žádný smysl. Nechtělo se mu ale spát na rozbahněné cestě, navíc ve chvíli, kdy se po noční obloze honila bouřková mračna. Rozhlédl se kolem sebe svým rozostřeným zrakem a spatřil právě Matějův kurník. Slepice pod senem mě zahřeje přinejmenším stejně dobře jako stará pod peřinou, pomyslel si Petr a vlezl do kurníku.

Ihned jej ale překvapil pach čerstvé krve. Všiml si, že všechny slepice jsou mrtvé. Asi se sem dostala liška, přemýšlel Petr. Ale slepice nebyly rozkousány, ony byly prostě rozsápány po celé budce. Petrovi se zatočila hlava, kterou měl už beztak pomotanou z lihu. A v tu chvíli si jí všiml. Obrovské černé slepice, naprosto tmavé jako uhel. I zobák a nohy měla černé, stejně tak hluboké zlé oči. Petr se slepice strašlivě lekl, hlavně jejího krutého pohledu. Jeho strach byl ale překonán dalším pohledem. Slepice seděla na hromadě vajec, ale ne obyčejných vajec. Ta vejce byla třikrát větší, než snesou obyčejné slepice, a byla celá ze zlata! Opilý sedlák rázem vystřízlivěl, neboť si ve svém mozku, který se svou velikostí příliš nelišil od toho kuřího, spočítal, kolik piv by mohl za ta vejce vypít. Mohl by pít do konce života.

Přiblížil se ke slepici, ta výhruzně zakvokala a roztáhla křídla. Petr se už nebál, hnala ho lačnost po zlatém pokladu, který kvočna zahřívala. Hbitě ji chytil za krk a jediným pohybem jí zlomil vaz. Potom si uložil vejce do kabátu a utíkal domů. Doma všichni spali. Petr vyklouzl ze dřeváků i z oděvu, kabát se zlatem si ale jako každý čerstvý boháč uložil pod polštář. Chvíli se ještě tetelil vzrušením a pomyšlením na snadný život, a pak usnul spánkem spokojeného zloděje vajec.

Z krásných snů jej probudila ohromná rána. Vyskočil a začal se rozhlížet, zdali někdo nevystřelil z nějaké bombardy nebo z děla. Místo kanónu ale spatřil něco hrozivějšího. Vedle jeho lůžka stál ohromný satanáš, který se musel v nízké místnosti hrbít. Chlupatý byl od hlavy až k patě, z tlamy mu trčely žluté tesáky a z hlavy mu jako pekelná koruna vystupovaly dva obrovské rohy.

Napřáhl Petrovým směrem svou pařátovitou pracku a vztyčil jeden prst. „Ty!“ zahřměl a hypnotizoval vyděšeného vesničana i jeho ženu obviňujícím drápem. „Zabils’ mi slepici! Za to teď zaplatíš! Ty i tvá rodina teď uhoříte. Společně s vejci, cos nakradl.“

A jak démon řekl, tak se také stalo. Celá Petrova rodina té noci uhořela při požáru jeho statku. Jedna babka pak přísahala, že viděla od místa požáru odlétat samotného Lucifera.

Ale nikdo ji moc neposlouchal. A nejméně ze všech chudás Matěj, který prohledával trosky domu a našel v nich několik malých zlatých střeptů. Od té doby nebyl chudás, protože si koupil úřad starosty.

*Nenavštěvuj po soumraku kurník žádný,
sic je to před bouří úkryt snadný,
nechtěj najít v temnotě zlou kvočnu,
neptej se „Co se zlatem si počnu“,
utíkej se schovat pod peřinu mámě,
a pak nabídni své dívce rámě.*

Metro

Sešel jsem po špinavých schodech – eskalátor jsem nepoužil, dobře jsem věděl, že na jeho konci číhá nestvůra s ocelovými zuby, která velice ráda pojídá prsty neopatrných cestujících. Byla už noc, ve vestibulu už skoro nikdo nebyl. Jen několik pozoruhodných prvků se procházelo po dlaždicích nástupiště. Mladá slepá matka, která před sebou tlačila růžový kočárek se spícím miminkem, jež užívala místo slepecké hole. Dlouhovlasý motorkář v kožené bundě, kterému chyběla jeho motorka, což jej přirozeně činilo nešťastným. Postarší muž v mysliveckém saku a pantoflích, navzdory všem zákazům bafající z ohromné dýmky, kterou musel přidržovat oběma rukama. A já.

Osvětlení na nás, čekající, unaveně mrkalo. Zářivkové záblesky nás vždy oslepily, aby nás zase mohly nechat v černočerné tmě. Motorkář si povzdechl. Několikrát jsem přešel od jednoho konce nástupiště k druhému, možná jsem se rozhodoval, na kterou kolej chci nastoupit. Ale bylo to těžké, vybrat si ze dvou stejných možností – možností, které se lišily jen směrem.

„Ten vlak jede až na konečnou,“ uslyšel jsem.

Podíval jsem se vedle sebe. Stál tam starý myslivec, který mocně natahoval kouř ze svého monstrózního nástroje.

„Samozřejmě, že jede až na konečnou,“ řekl jsem.

Kam jinam by také vlak jel? Nemá žádný jiný směr než konečnou stanici.

„Tím bych si nebyl tak jistý,“ nesouhlasil se mnou. „Ne všechny vlaky jezdí až na konečnou. Některé vlaky dokonce konečnou ani nemají.“

„Jistě, některé vlaky třeba vykolejí, ale to neznamená, že nemířily na konečnou.“

„Možná, že vykolejily právě proto, že byly namířeny na konečnou. Možná, že se jim na konečnou nechtělo – a tak se rozhodly tam nedojet.“

Vyfoukl a zahalil mě do dýmu.

„Chcete tím říct, že vlaky páchají sebevraždy?“

Myslivec v trepkách se usmál.

„Cožpak to není očividné? Železniční tratě jsou nejbezpečnější místo na světě. A nejlineárnější. Mají přesně vymezený směr a cíl, jejich koleje jasně stanovují, kudy se pojedou a odchylky jsou nejen nepřijatelné, ale dokonce nemožné.“

Odmíchl se a já měl prostor zamyslet se nad jeho slovy.

„Takový život je opravdu nepříjemný. Život vlaku, myslím,“ promluvil jsem po krátkém zamyšlení. „Ale ještě jste mi neřekl, jak je to s jejich dobrovolným odchodem z trati ze světa.“

„Ale to je přeci jasné!“ řekl tak důrazně, až se rozkašlal. „Ne každý vlak je spokojený s tím, že je vlak. Jsou takové, které závidí letadlům, které odmítají sloužit strojevodcům, které nevidí význam ve směřování ke konečné a raději by mířily k nekonečnu. A takové – zamyšlené – vlaky potom páchají sebevraždy. Je to jediný způsob, jak mohou ukázat svůj nesouhlas nebo vyslovit své přání.“

„Tak to být nemusí. Vlak se nemusí hned zabít, aby ukázal, že se mu něco nelíbí. Může se rozhodnout nevyjet z nádraží, může se pokusit vyjednávat.“

„Takové vyjednávání nemá smysl – kdo by kdy poslouchal vlak?“

Nevěděl jsem, co mu mám dále povědět. Ani jsem si nebyl jistý, co jsem pocítoval k vlakům. Lítost? Soucit? Nic? Každopádně jsem byl nervózní z myslivcových slov, protože ve mně probudily nedůvěru k vlakům. Co když ten vlak, kterým pojedou, bude sebevrah? To by se mi v něm potom mohlo něco stát!

Slyšel jsem, jak kdesi v tunelu burácí příjíždějící vůz. Rámusil a dával všem na vědomí, že jede. Přibližoval se jako gradující orchestr – až před

námi se zaskřípáním zastavil. Dveře se otevřely. Myslivec bez ostychu a s dýmkou nastoupil. Já si nebyl jistý, nerozhodně jsem se díval před sebe – na kouřícího hajného a čekající vagón. Byla to snad věčnost, co jsem se rozhodoval. A stejně – ani po věčnosti – jsem se nerozhodl. Místo toho jsem položil myslivci poslední otázku.

„A co ty druhé vlaky?“

„Pardon?“ řekl nepřítomně.

„Říkal jste, že některé vlaky na konečnou nedojedou a některé konečnou ani nemají. Já se ptám, co jsou zač ty druhé vlaky?“

Usmál se.

„To jsou vlaky, které nikdy nikde nezastavují a stále se ženou po všech kolejích světa, aby jej prozkoumaly a poznaly.“

„Ale proč?“

To už jsem se nedozvěděl. Dveře metra se zavřely a vlak i s pokuřujícím dědou opustil můj vesmír. Motorkář si povzdechl. Chvilí jsem se chtěl za vlakem rozeběhnout a odpověď z myslivce dostat třeba i násilím – pak jsem si to rozmyslel, hlavně proto, že mi bylo strašně zle. Spocívala na mně strašlivá tíha, bolela mě hlava, můj mozek byl najednou tvořen hromadou skleněných střepů, které o sebe skřípaly a cinkaly. Cítil jsem se, jako bych měl v temeni zatlučený otupený hřeb, na čele jsem pocítoval ohromný tlak a ve spáncích se mi vařila krev. Oči mě pálily a krk se mi i s hrtanem pozvolna stahoval. A veškerá světla světa zhasla. Padl jsem na kolena a chytil se za hlavu, měl jsem dojem, že mi každou vteřinou pukne, tak jsem se snažil ji dlaněmi držet pohromadě.

Myšlenka na putující vlaky mě trýznila ještě více než pomyšlení na vlaky-sebevrahy. Proč se nezastaví? Proč pokračují – a kam jedou, když nikam nesměřují? Jenom vržou po rezivějících kolejích, které nikdy – ani mlčky – neprojeví nesouhlas. Vlak jede, měl by někdy zastavit. Anebo by měl aspoň hledat svůj cíl, k čemu je v životě bezcíllost?

Bezcíllost osvobozuje.

Svíjel jsem se na zemi, šílenost polemizující mysli mi působila fyzickou bolest. Schoulen do klubíčka jsem prosil svůj rozum, aby mě zbavil složitosti uvažování – aby už konečně přišel s nějakým logickým závěrem, rozuzlením v osvětlení, který ze mě sejme břímě bolestivého procesu

myšlení. Nechápal jsem vlaky, které samy sebe zničily – ale ještě těžší bylo pochopit vlaky, které jely nikam. Vždyť i dobrovolná smrt je cílem, byla tedy sympatičtější než život bez jakéhokoliv osobního vítězství.

Počkat – nebyla cesta tím pravým smyslem? Cesta poznávání a putování za neskutečnými a nadskutečnými obrazy, které mají máloco (tedy všechno) společného s vrtkavostí reality? Není možné, že cesta je tím jediným, co umožní dát význam bezvýznamným a bezvýhodným situacím? Cesta skrz tunel, jež je zavalen tíživou bariérou neprostupných a nepřátelských sutin, prosakujících skrz klenbu pasáže do samotných niter východů a vchodů. Takovou cestu preferují vlaky, které si uvědomily samy sebe! Takovou cestu podniknu i já, snad s radostí, pravděpodobněji však s útrapami. Cestu, kterou budu muset nejprve vytvořit a svou zarputilostí o ni bojovat s úlisnými vlivy skutečnosti, které deprimují a působí třaskavé bohlavy. Jdu! A hned!

Seskočil jsem mezi koleje metra a vydal se do tmy svých obav a svých nejtajnějších (potlačených) vzrušení.

◆◆◆

Moje cesta se zdála být příliš černá na to, aby se po ní dalo jít. Mé kroky se tlumeně odrážely od mlčenlivých zdí a nenápaditého stropu, pro zkrácení chvíle jsem pozoroval elektrické dráty natažené podél zdí. Ty jsem pasoval do role svých průvodců – byl jsem si jistý tím, že dráty s napětím mi jako jediné na světě nelžou. Důvěřivě přesvědčen jsem sledoval jejich linky a dráhy a postupoval podzemní tmou.

Zastavil jsem se a podíval se za sebe. Pak i před sebe. Obě dvě strany mého žití – minulost i budoucnost – vypadaly úplně stejně. Povzdechl jsem si. Zdá se, že i když se člověk rozhodne hledat pravdu a jde jí vstříc skrze závoj tmavého hedvábí, stejně je jeho život podoben nešťastnému tápání ve tmě. Možná, jen možná na mě někde dále něco čeká, utěšoval jsem se. Něco, co mi navždy změni život.

„Ale co s tím?“ řekl jsem nahlas. „Co s tím, že můj život bude změněn, když bude stále stejný? Stále to bude jen můj život, nic, co by mělo přesah přes sebe samotné.“

Já jsem ten přesah, blesklo mi hlavou. Ne, nemohu být – pak bych musel být všechno. Jsem všechno? Nejsem nic. Pokud se nezvládnou dostat se za sebe a nad sebe, nejsem nic. A pokud se nezvládnou dostat se odsud, také nejsem nic. K životu je potřeba víc než jen metro. Život je více než metro.

Všiml jsem si červeně svítícího neonového nápisu „Žízeň“. Byl přímo v tunelu, když jsem se k němu přiblížil, zjistil jsem, že je nad kovovými dveřmi. Zkusil jsem kliku – a vešel dovnitř. Za dveřmi byla nevelká místnost osvětlená zářivě bílým světlem, ze kterého mě bolel zrak. V místnosti byl pouze automat na chlazené nápoje, který byl polepen spoustou plakátů a reklamních samolepek. Sáhл jsem do kapsy a vyndal pár drobných, které jsem hodil do díry pod poznámkou „Nikdo to už nerad horké.“. Náhodně jsem si vybral limonádu a čekal.

Automat zarachotil, zabublal a hodil po mně malou plastovou láhev s oranžovočerným obsahem. Otočil jsem se k odchodu. Ale kovové dveře se přede mnou samy od sebe zabouchly a zamkly. Automat začal zpívat:

*„Vyhráli jsme tvoji duši,
vyhráli jsme i tvůj cash,
vyber si, co ostatním sluší,
vem si od nás, co jen chceš.
Máme super život, taky školu,
dobrou práci a jsme cool,
k zemi si vem i tu colu
– no tak, kámo, nejsi vůl.
Je ti jasné, co tolik chceme,
jsi naše hodná ovečka,
pro peníze rádi jdeme,
je jenom zákon a pak tečka.“*

Popěvek to byl příšerný, doprovázený lacinou klavírní hudbou a hologramy spokojených lidíček všech generací, vyznání a odstínů pleti, kteří s výrazy absolutního blaženství popíjeli všechny limonády z nabídky automatu. Trvalo to jen několik vteřin – jak tomu u reklamních spotů

bývá – , ale téměř to ze mě vysálo život. Cítil jsem, že svět byl najednou stlačěn do plechovek a flašek bublinkového pití, že se smrskl akorát do ruky. Do čí ruky? Proč do něčí ruky? Nechci být v ničí ruce – ani na výplatní pásce. Začal jsem bušit do dveří, nešťastný a hysterický.

Když automat dozpíval, řekl pouze:

„Jsme všude, není šance úniku, vždycky si koupíte.“

Pak se dveře konečně otevřely a já utekl.

◆◆◆

Utíkal jsem chodbou, dokud mi stačil dech – když mi došel, zastavil jsem se, odpočinul a znovu utíkal. Pokoušel jsem se zmizet z dosahu té vtíravé písně vlezlého světa, snažil jsem se uprchnout od společnosti, které vládnu studené nápoje – či jiné produkty. Ale ať jsem se pohnul kamkoliv, všude jsem viděl důkazy neústupnosti, nezničitelnosti a hlavně detailní celistvosti celého toho kašpárkovského předstírání. Neměl jsem naději, ale i tak jsem se plně soustředil na svůj běh, na únik, kterému jsem začínal věřit. Jako štvané zvíře lovené promyšleně, uvnitř pasti, uvnitř rojnice, uvnitř sítí – vždy jsem byl odsouzen k neúspěchu a pádu, ale přesto jsem běžel.

Ve tmě tunelu jsem zahlédl další světlo (že by smrt? ptal jsem se v duchu). Po předchozí zkušenosti jsem se rozhodl být obezřetnější. Přitiskl jsem se ke zdi a pomalu se sunul vpřed, v předklonu naježený jako šelma připravená rdousit a kousat. Ale nebyl to žádný další automat – byla to lampička postavená na psacím stole, u kterého seděl velmi soustředěný muž. Trochu jsem se uvolnil – přítomnost člověka je v osamocení vždycky příjemnější než přítomnost stroje –, ale stále jsem zůstával ve střehu. Mohla to být další past, koneckonců, ten automat musel někdo (nebo někoho?) vyrobit. Někdo velmi stvůrný a křivý. Nevyplácí se věřit lidem a jejich domnělé lidskosti.

Přiblížil jsem se k němu na vzdálenost několika kroků, už jsem mohl počítat vrásky na jeho obrylené tváři, stále mi však nevěnoval nejmenší pozornost, dost možná o mně v tu chvíli ani nevěděl. Jen civěl na desku stolu, kde měl položeno množství papírů s nákresy a rysy, brblal si pod vousy

a ve vzduchu semtam zašermoval úhloměrem. Nechtěl jsem ho vyrušit či vystrašit, ale strašně moc jsem si přál s někým prohodit aspoň pár slov. Stoupl jsem si přímo před něj, narovnal se jako žák před katedrou a ohleduplně a strojeně jsem si odkašlal. Vzhlédl ke mně, skrze tenká sklička svých brýlí mě sledoval unavenýma očima.

„Ano?“ řekl a odložil úhloměr. „Co si přejete?“

„Pouze tudy procházím, ale chtěl jsem se na chvíli zastavit a popovídat si, jestli vám to nevádí.“

„Nevadí, budu za to docela rád. Od té doby, co jsem tady, nikoho moc nevidám. Občas mám dojem, že ztratím schopnost řeči, protože s nikým nehovřím. Tak si občas alespoň mluvívám sám pro sebe, abych si připomněl, jak vlastně zní lidský hlas a zvuky, které jsou nazvány slovy.“

Pousmál jsem se. Málomluvný není. To je dobře.

„A co tady vlastně děláte?“ zeptal jsem se ho.

„Mapuji trasy metra.“

„Vždyť ty už jsou zmapovány. A pokud je chcete znát, můžete se podívat na orientační plán.“

Zavrtěl hlavou.

„Orientační plán mi nestačí, protože se nevěnuji pouze současnému metru. Zkoumám celou strukturu podzemí. Prozkoumávám i bývalé či zrušené trasy, procházím se údržbářskými tunýlky, odpadními stokami, podzemními světlíky, krtčími děrami, potrubími, přírodními jeskyněmi. Zkrátka vším, co je v podzemí.“

„To s sebou vždy taháte ten stůl?“

„Ovšem. U čeho bych jinak seděl? Přeci nemohu rýsovat na vlhké a nerovné zemi. Mé návrhy musí být naprosté přesné. A navíc správné.“

„Přesné a správné? Co tím myslíte?“

„Každý jeden detail, každý prvek v nich zapsaný či zakreslený musí být pečlivě prověřen a vypočítán, je-li jeho předobrazem skutečný objekt – jako třeba prostory metra –, musí být do mých plánů převeden odpovídajícím způsobem. Není mi dovolena žádná odchylka, žádná nepřesnost či nedokonalost. A to vše, celá má práce musí být správná. Musí v ní být sklouben užitek i prožitek, musí dávat a umožňovat, musí být prospěšná i krásná. Musí být správná ve všech možných ohledech.“

Zdalo se mi, že je velice striktní, že je na sebe možná až moc přísný.

„Na čem tedy pracujete?“ zeptal jsem se konečně.

Možná jsem měl celý rozhovor zahájit touto otázkou, ale to bych odpověď dostal hned a neměl bych možnost sledovat starcovo nekompromisní rozhořčení nad sebou samým a svým záměrem.

„Jak už jsem řekl, mapuji celé podzemí. Až budu hotov, začnu jej předělávat.“

„Jak?“

„To ještě nevím. Ale určitě mě něco napadne, neobávám se, že by se to nestalo. Jsem zkušený architekt, jsem umělec prostředí. Nejen pouze domů a zahrad, já dokážu navrhnout celou zemi. Kdysi jsem vytvořil dokonalé místo, z jednoho malého státu, už ani nevím, jak se jmenoval, jsem vytvořil krásné místo, úžasný park. Nechal jsem zbořit téměř všechny budovy, ponechal jsem pouze zrestaurované historické a architektonicky zajímavé. Z celé země se stal národní park, polodivoká příroda s minimálním vlivem civilizace. Byla to krása.“

Jeho vyprávění mě zaujalo, všiml jsem si ale, že o svém výtvoru mluví velmi nostalgicky a nešťastně.

„A co se s ním stalo?“ zeptal jsem se přímo.

„Po čase se tam civilizace vrátila jako mechanický bumerang. Opět se tam postavily továrny pro zotročený lid, opět se tam zřídily obchody pro pohodlný lid, opět se tam vrátily firmy ziskuchtivého lidu. Krása byla znovu v prachu. Proto jsem teď v podzemí, když to tam nahoře propadlo peklu.“

„Možná jste to mohl zkusit někde jinde.“

Zavrtěl hlavou.

„To by nešlo. Země se nevyhnula svému smutnému osudu, kdybych se o to samé pokusil na jiném místě, mělo by to stejný výsledek. A tak jsem se schoval a začal přemýšlet, jak vybudovat správné místo pod nohama nesprávných lidí. Jenom když je něco mimo dosah zraku a vědění lidstva, má to naději na úspěch.“

Nechtěl jsem ho rozesmútnět ještě více, ale s tímhle jsem nemohl souhlasit.

„To není pravda. Co byste dokázal vybudovat sám?“ namítl jsem. „Sám byste dokázal představit myšlenku, ale nikdy jejího naplnění nedosáhnete

bez pomoci ostatních. Ve svých snech a záměrech jste nakonec vždycky odkázán na ostatní, ať chcete nebo ne.“

„Jenom ve snech se nemusíš ohlížet na ostatní. Tam je tvé vlastní území, tvá suverenita a zranitelná svoboda, kterou si musíš chránit, aby ji nepoškodily události vně tebe. Vystavím nový svět, vystavím ho alespoň ve svých představách, které zakreslím, aby byly později přístupné ostatním. Jednou se má vize musí naplnit.“

Soucitně jsem se na něj zadíval. Už mi bylo jasné, co je to za člověka. Zkroušený a poražený snílek, samozvaný génius, který se ztratil ve svém smutku a nedokázal z něj najít cestu pryč. Bylo mi ho skutečně líto, sám jsem si byl vědom, jak blízko jsem i já jeho osudu – ač jsem byl někdo úplně jiný, prožíval jsem při pohledu kolem sebe stejnou bolest jako on. Možná, že se se svým bolem vypořádá lépe než já, obelhal se a ponořil se do tvoření zcela zbytečného, ale ve své podstatě šlechetného a dobromyslného díla. Co jsem udělal já? Jen jsem se postavil, abych snášel cizost jevů okolo sebe, abych zažíval odcizení se od vlastních potřeb a přání.

Ne, takové myšlenky mě pouze trýzní, jejich závěry beztak nevedou k ničemu. Znovu se postavím a půjdu dál.

Rozloučil jsem se s architektem, který se ihned po mém odchodu vrátil k rýsování svého podzemního ráje, svého dokonalého světa, o kterém se domníval, že může vzniknout za pomoci plánu a systematických postupů.

◆◆◆

Pokračoval jsem kličkujícími a proplétajícími se tunely zdánlivě nekončného metra, náhodně jsem měnil směr. Nebylo žádné konkrétní místo, které bych hledal, chtěl jsem jen probádat kus toho spletitého komplexu, o kterém bájil architekt. Po pár hodinách chůze mě dostihly lidské potřeby – dostal jsem hlad. Nikde nebyl žádný obchod, kde bych si mohl cokoliv pořídit, a když jsem se na svůj problém podíval očima neandrtálského lovce, neviděl jsem ani nic, co by se dalo ulovit. S rukou položenou na krkčícím žaludku jsem klopýtal dál jako ztracený cestovatel v poušti ve svém posledním tažení.

Samozřejmě jsem věděl, že neumřu tak snadno a tak brzy. Smrt hla-

dem je děsivá, především tím, co z člověka po jeho skonu zbude – uplácaná soška hladomoru z kůže a kostí, nelidsky pokroucené a propadlé tělo. Otrásl jsem se při pomýšlení, že bych také tak dopadl, naštěstí jsem věděl, že dříve zemřu žízni. V popraskaných rtech je přeci jen více důstojnosti než v propadlém hrudníku.

Jak jsem se zaobíral jen sám sebou, přestal jsem vnímat své okolí, o kterém jsem měl dojem, že samo od sebe plyne kolem mě, přestože jsem se dále potácel svou podzemní trasou. Nevšiml jsem si ani toho postaršího muže s velkou krosnou na zádech a s leštěnými kanadami na nohou. Prošel jsem kolem něj stejně bez zájmu a bez ohledu, jako by to byl neživý předmět – nebo jako by vůbec nebyl.

Ale když mozek konečně zpracoval všechna data, uvědomil jsem si jeho existenci alespoň zpětně. Už jsem skoro procházel dalším přestupním uzlem, když kolečka v mé hlavě zapadla na svá místa, já se zastavil, otočil a běžel rychle zpátky v naději, že jej ještě zastihnu (a že nebyl jen přelud).

Ukázalo se, že odpočívá v tureckém sedu na kolejkách a prohlíží si nezájímavé a všudestojné tmavé stěny metra. Měl šedočerné vlasy a krátký plnovous, byl robustní postavy a kromě krosny, kterou si odložil vedle sebe, měl ještě vycházkovou hůl bezmála stejně vysokou, jako byl on sám.

„O–omlouvám se, že jsem vás předtím nepozdravil,“ začal jsem a připadal si provinile jako chlapec, který si na schodech nevšimne starého a váženého souseda. Očividně ho má omluva překvapila, protože chvíli nic neříkal a jen na mě třeštil oči.

„To je v pořádku,“ řekl nakonec. „Mě si stejně poslední dobou moc lidí nevšimá.“

Neřekl to dotčeně ani ukřivděně, poznamenal to stejně nezaujatým způsobem, jakým lidé hodnotí počasí.

„Proč myslíte, že se to děje?“ zeptal jsem se. Asi jsem se k němu chtěl chovat přívětivě, když už jsem ho předtím tak nedbale obešel.

„Protože jsem Bůh,“ odpověděl.

Nezdálo se mi, že by mi lhal.

„Aha,“ řekl jsem na to. „Neměl byste být spíš někde jinde?“

„Kde, prosím vás?“

Na Boha jsem jaktěživ nevěřil a ani jsem o něm nic nevěděl. Zkusil jsem to proto obecně.

„Třeba v nebi. Nebo tam někde. Metro je pro Boha trošku nehostinné místo.“

Zasmál se, jako by se mi povedl dobrý vtíp.

„Pro Boha je to všude nehostinné, ale děkuji vám za vaši starost.“

Byl jsem na rozpacích, netušil jsem, jak se má s Bohem konverzovat. A modlit se mi rozhodně nechtělo.

Zakručelo mi v břiše.

„Máte hlad?“ zeptal se mě Bůh.

„Vy máte jídlo?“

„Samozřejmě.“

Otevřel svůj velký batoh a po chvilce hledání mi podal bílou tyčinku.

„To je mana?“ otázal jsem se a očima a čichem jsem zkoumal pokrm od Boha.

„Ne, chalva. Je to docela dobré, zkuste to.“

Zakousl jsem se do nasládlé tyčinky a během pár vteřin ji spořádal. Chtěl jsem se Bohu odvděčit, ale neměl jsem nic, co bych mu dal na oplátku. Nakonec jsem se vedle něj posadil, protože působil opuštěně a nevypadalo to, že by mu má společnost vadila.

„Kam míříte?“

„Jdu jinam, těžko říct kam. Zabalil jsem to, proti solipsismu jsem prakticky bezmocný. Nemyslím si, že by mě ještě někdo někdy ocenil. Pro hodně lidí jsem už mrtvý – ti mají v podstatě pravdu – a ti ostatní mi nerozumí a nikdy nerozuměli. Ale hromadnou dopravu neužívám. Raději chodím pěšky.“

„Zkuste vyjít mezi lidi. Třeba je překvapíte tak, že vás zase začnou poslouchat.“

„Oni mě nikdy tak docela neposlouchali. A popravdě jsem si na lidi nikdy moc nezvykl.“

„Vždyt jste je stvořil.“ Alespoň podle Bible.

„Tvůrce nemusí být vždy úplně spokojen se svým výtvořem.“

„Nejste s lidmi spokojen?“ zeptal jsem se v žertu a usmál jsem se.

„To tedy skutečně nejsem,“ odpověděl Bůh naprosto vážně.

Z jeho hlasu jsem pocítil chlad, odstup a nezáměr, vzdálenost, která se nedá vyjádřit měřením, nedosažitelnost ledových vrcholů, kde si se zbytky člověčenství pohazuje silný vichr. Viděl jsem zchradlou rajskou zahradu, které někdo uzmul její baterie a nechal ji vysychat a mřít. Dotkl jsem se očima oblak, která se odrážela v Bohově pohledu, a byl jsem paralyzován pocitem marnosti.

I Bůh zlomil nad světem hůl, možná celý svazek holí lámal po mnoho dní, kdy ronil svoje soucitné slzy, než v něm soucit, Jeho božský princip, zcela zemřel. Zalekl jsem se té onnipotentní trosky, zalekl jsem se její poloprázdnosti a nenaplněnosti, na míle páchnoucí neúplnosti. Udělal jsem krok stranou, odvrátil pohled a zlomil moc, kterou nade mnou Bůh získal.

„Ještě jednou vám děkuji za jídlo,“ řekl jsem bez emocí, „ale už musím jít. Sbohem.“

◆◆◆

Později jsem údržbářskou uličkou prošel do jakéhosi opuštěného skladu obrovské rozlohy. Na podlaze jsem našel mrtvolu muže, která k prsům tiskla tenký sešitek. Ačkoliv mě pohled na zemřelého člověka vyděsil (protože jsem automaticky začal počítat s tím, že mohu také rychle zemřít), nemohl jsem z něj spustit oči a morbidně fascinován jsem si ho prohlížel (protože jsem byl rád, že jsem ještě nezemřel a že to mohu být já, kdo si takhle mrtvého prohlíží – ne on). Prázdné oči bez barvy a bez života, prsty ztuhlé a zakřivené jako zmrzlé větvičky v poslední smrtelné křeči, komická grimasa chciplého klauna z cirku, náhodná dehonestující poloha s vystrčeným a poodhaleným zadkem. Uvědomoval jsem si, že se mi rozšířily oči, že jsem si chtěl tento pohled co možná nejvíce a nejlépe otisknout do paměti – jako odvrácenou, obludnou stránku prchajícího života.

Popohnán zvědavostí, která dalece překonává úctu k mrtvému, vyprosť jsem z jeho sevření sešit. Co za poklad v něm může být? Co člověk přitiskne k srdci v závěrečných momentech svého běhu životem? Verše, možná? Otevřel jsem sešit a četl:

„Strach je mučidlem inkvizitorských duchů a drábů podvolnosti, umí

na sebe však brát ty nejstrašlivější podoby. Pohádková grotesknost a pitoresknost nadpřirozených postav je k smíchu každému, kdo vyrostl z dětské obuvi. Přesto je na nich stále něco, čeho je třeba se obávat. Jsou blízko, blízko až tak, že je nevidíme a nedokážeme se jich dotknout. Stejně nás obklopují, přikrmení a dobře živení naším zabeđeným vnímáním, které je raději popře, než aby s nimi muselo bojovat, aby jim muselo čelit.

Chci znovu povolal demony svých dětských hrůz a zapudit je silou své vůle – vůle, která je překoná a skrze jejich porážku bude čerpat sílu k dalšímu porážení.“

Rukopis byl rozřesený a nerovnoměrný, autor si nelámal hlavu s řádky a psal zešikma nevzhledným písmem, znásilněnou italikou. Odhodil jsem blok se spiritistickými žvásty tak podstatnými pro bezejmenného mrtvoláka, pro mě však bez nehtu hodnoty. Až nyní, po odhalení obsahu poznámek mrtvého muže, jsem se začal zabývat příčinou jeho smrti. Nikde kolem jsem neviděl žádnou krev a jeho tělo nevykazovalo známky násilí.

„Zemřel na zástavu srdce,“ ozvalo se za mnou.

Byl to hřmotný nelidský hlas, zvuk prehistorického řevu přetlumočený do slov, silný a dominantní, hrůzu budící a drásavý. Nechtělo se mi otočit se a zjišťovat, kdo by mohl hovořit a způsobovat zemětřesení v jeden okamžik. V zádech mě mrazilo a mícha se mi pokryla jinovatkou.

„Nemusíš se mě bát, nehodlám ti ublížit.“

Necítil jsem se ani o trochu bezpečněji.

„Nebojím se,“ pokusil jsem se lhát.

„Vědomě lžeš. Strach z tebe kape, jako bys ho právě vypudil z měchýře. Nejsi schopen se ani pohnout, třeseš se, a přesto nemůžeš udělat ani krok. Jsi zasažen děsem, který si nedokážeš pořádně vysvětlit, který se ti vkrádá do duše a za víčka jako malému zranitelnému dítěti nepřátelská tma noci. Nejsi schopen ani přemýšlet, tvůj strach z tebe vysává všechnu sílu a tříští tvé myšlenky, které vzápětí zamotává do spletitého a ohavného klubka. Zmohl ses na jediný akt obrany – sebeklam. Pokoušíš se přesvědčit o tom, že se mě nebojíš – či spíše se o tom snažíš přesvědčit mě, abys skrze své okolí dospěl k vlastní útěše. Ale je to zbytečné, ujišťuji tě, že nemáš žádný důvod k obavám.“

To ujištění na mě působilo spíše zlověstně, rozhodl jsem se však po-

tlačit veškerou hrůzu nashromážděnou v mozgovně a věnovat svou vyděšenou pozornost faktům.

„Řekl jsi, že zemřel na zástavu srdce. Jak to víš?“ zeptal jsem se, ale stále jsem se neotáčel.

„Stalo se to přímo přede mnou, když se na mě podíval. Dost ho to vylekalo. Ale asi měl dlouhodobé potíže se srdcem i mozgem, tobě by se to stát nemuselo.“

Zemřel hned poté, co to spatřil, ať už to bylo cokoliv. Netoužil jsem po smrti strachem či úlekem, v mé hlavě se ale začaly tvořit takové bizarní představy a obrazy, že jsem se chtěl raději otočit a čelit reálnému nebezpečí namísto toho myslí stvořeného. Mohl to být nějaký násilník, barový rváč, maniak se zjizveným a potetovaným obličejem s obrovskou maččetou, na které byly zbytky zaschlé krve a rozdrcené lebky.

Nebo ďábel – vždyť Boha už jsem potkal –, odporný chlupatý satanáš páchnoucí sírou, uhlím a rtutí, se zakřivenými rohy a zkrouceným ocasem. Nebo mrtvola mého děda, nikdy nezpopeňná se svou stařeckou svrastělou kůží, nyní s červy hltajícími maso ve vysušených cévách.

Nebo ohromná ruka létající vzduchem, která má na každém jednom prstu několik úst, která hladově klapají kolem sebe a obelhávají poutníky, aby je mohla rozervat, rozmělnit a spolknout.

Rozčileně jsem se rozhlédl ve snaze zapudit srandovni a přitom díky přítomnosti bezprostředního ohrožení šileně sugestivní fantazie. A skutečnost (či to, co se mi mělo jevit jako skutečnost) byla ještě horší. Zíral jsem na gargantuovské, gigantické, magnificentní a do jisté míry i pompézní ještěřčí tělo. S ohromnou trojúhelníkovou hlavou s rohy a vousy, s šupinami velkými jako lidská pěst a s dlouhým masitým ocasem posázeným rohovinovými trny. S mohutnými blanitými křídly a děsivě zahnutými spáry, s černým hadím jazykem a nepopsatelnými očima po stranách obludné hlavy. Naštěstí jsem měl srdce zdravé a silné, úlek mě ovšem dostal do kolen.

„Drak!“ zakřičel jsem. „D–d–drak,“ zopakoval jsem koktavě, nevěřicně a zaskočeně. A vystrašeně.

„Nejsem drak,“ řekl drak, „jsem dračice. Vypadáš skutečně vyděšeně, dovol mi tě ubezpečit, že nemám v plánu ti cokoliv udělat.“

„Ne?“

Drak, co byl dračice, mě už sice několikrát přesvědčoval o svých nenásilných pohnutkách, ale přišlo mi vhodné se raději ještě jednou ujistit.

„Skutečně a opravdu ne,“ dušovala se dračice. „A i kdybych byla chtěla, nic bys s tím neudělal. Dokázala bych tě zabít mnoha způsoby, rychle i pomalu, pro potravu i zábavu. Mohla bych tě sežehnout na škvarek či rozdrtit šlápnutím, rozpárat drápy či ubodat ocasem, rozrhat zuby či nabrat na rohy...“

„Dobrá, dobrá,“ přerušil jsem ji, nervózní z tolika možných způsobů smrti zkombinovaných a k vykonání připravených v jednom stvoření. „Už ti věřím, že mě nehodláš napadnout. Jsem ti za to vděčný, nerad bych zahynul tak brutální cestou, jako je konfrontace s drakem. Či dračicí.“

„Nerada způsobuji smrt, nepřipadá mi to správné. Život je příliš vzácný na to, aby se jen tak ledabyly bral.“

„Takže se živíš zeleninou?“

„Ne, lovím a požívám maso, nejčastěji hovězí. A také už jsem byla nucena zabíjet, abych si zachránila život nebo abych ochránila svá vejce.“

„Takže nakonec musíš jednat proti svému přesvědčení.“

„To není pravda. Přestože mě netěší brát ostatním život a ctím kouzlo i zázrak života v jejich nejsvatější formě, neváhám obětovat jiné pro přežití svého druhu a sebe samotné. Zabíjím bez výčitek a bez lítosti, protože zabíjím v rámci přírodního cyklu, své hodnoty však nikdy neporuším a nemusím od nich ustupovat.“

„Velmi chladnokrevný přístup, řekl bych,“ vytkl jsem dračici, doufaje, že ji tím neurazím.

Neurazila se, dokonce se snad i usmála – pokud věříte na mimiku ještěřů.

„Dost možná ano. Koneckonců, má krev je studená. Ale nemysli si, že když jsem chladnokrevná, nic necítím. Pouze nenechávám své afekty a pudy, aby kalily můj úsudek. Pudy, pocházející z podstaty tvora, jsem překonala již dávno, s afekty, které mysl vytváří uvnitř svého vlastního království a ponechává jim sílu ovlivňovat chování, jsem se musela vypořádat déle.“

Nicméně jsem uspěla a nyní před tebou mohu stát v celé své kráse a upřímnosti. Jako dokonalá bytost.“

Když jsem se na ni podívala nyní, nepřišla mi už tolik děsivá – spíše jsem v ní viděl něco natolik vznešeného a mocného, že jsem k ní zahorel obdivem. Její síla a velkorysost, pradávna a nestárnoucí moudrost, lesk a glanc v největších možných rozměrech. Tenhle tvor věděl a znal, rozhodl se celý svůj život podřídit jen svému rozhodnutí, žádným jiným faktorům – úctyhodná pevnost vůle, vzácná důvěra ve své vlastní schopnosti. U něj – ní – však zcela spravedlivá a opodstatněná, bez ješitných výlevů a snah ublížit ostatním. Natolik vyspělá a vzdálená, že jen svým nadhledem mohla sledovat vše, co se jen pod ní mihlo. Přesto...

„Poněkud temné a vlhké místo pro dokonalost a úplnost,“ poznamenal jsem. „Neměla bys spíš létat okolo vrcholů sloupů světa a obdivovat se kráse nepřístupné nehodným a neschopným? Neměla bys být někde daleko, mimo dosah zraku a myšlenek běžných tvorů, o tolik nižších a slabších, než jsi ty sama? Neměla bys svobodně létat po obloze a s hvězdami si pohrávat jako se skleněnými kuličkami? Není tohle místo pravým opakem toho, co by sis zasloužila, co bys mít měla a co bys mít chtěla?“

Probodla mě svým dračím pohledem (byl jsem rád, že to neudělala svým ocasem), zkoumala mě, třesoucího se človíčka, který právě zpochybnil její vývoj – a jeho závěr. Zdálo se mi, že v ní narůstá hněv, z nozder se jí začal vznášet dým a v rozšířených zornicích hrály plamínky nenávisti – ne však nenávisti vůči mně, já pouze přetlumočil faktum, jež ji dohánělo ke vzteku a zuřivosti.

I přes projev své drzosti jsem cítil, že jsem stále v bezpečí, že by se nikdy nesnížila k tomu mě zavraždit jen proto, že jsem jí řekl něco pravdivého. Můj respekt k ní ještě vzrostl, když jsem viděl tu ohromnou ničivou a bořivou sílu, která se v ní hromadila, ale které ona nedala volnost k běsnění, neboť věděla, že zničením hlasu nezahubí myšlenku, co ji tak bolestně páčila v srdci. Odrkla si, uklidnila se.

„Nemysli si, že je to tak snadné,“ zavrčela. „Jsou určitá pouta – stará jako evoluce samotná – která se nedají přetřhnout jen tak z ničeho nic. Nejsem přelud – nikdo není, ani kdyby jím byl každý –, jsem stvoření,

kteří má svou strukturu a skryté zákonitosti, mám city, které mě zavazují k něčemu mnohem podstatnějším, než je má vlastní svoboda.“

„A to?“

„Přežití. A nejen mé, hlavně přežití mého rodu – o to jediné jde v tom nekonečném vesmírném závodě, nehledej si žádný jiný smysl v nesmyslech. Musím obětovat část sebe, abych mohla žít a na život připravit svůj odkaz, své další já, své geny – své děti. Proto jsem ukrytá tady dole, v utajení a temnotě – protože myslím na budoucnost. A každý, kdo myslí na budoucnost, skončí někde dole.“

Odmlčela se.

„Ale máš pravdu, klamala jsem tě svou vznešeností, snad jsem ti i vědomě lhala. Neměj mi to za zlé, prosím.“

Zavrtěl jsem hlavou.

„Nijak jsi mě neklamala, jsi vznešená a krásná a jsi krásná dvojnásob, když znáš své chyby a stydíš se za ně a akceptuješ je. Neskrýváš nic, pouze se schováváš, což ti nikdo nemůže mít za zlé a každý by měl pochopit tvé vysvětlení. I já jej chápu, ale nemohu s tebou souhlasit – ber to jako postoj naivního a mladého člověka, který neprohlédl mlhou staletí, jako jsi to dokázala ty. Snažím se obracet k něčemu vnitřnějším a křehčímu, než je přežití druhu či jednotlivce. Jde mi o čistotu duše, která by nikdy neměla učinit nic, co by nevycházelo z ní samé.“

Dračice se pousmála, laškovně, soucitně, ironicky a mile.

„A daří se ti udržovat svou duši čistou?“

Vrátil jsem jí úsměv se smutkem.

„Abych pravdu řekl, příliš úspěšný v tom nejsem.“

„Chápu,“ odpověděla. „Přeji ti hodně štěstí – tak se to tedy říká, přestože štěstí ti přát nemohu, jelikož neexistuje. Doufám, že se ti podaří dosáhnout tvého záměru, či že se k jeho naplnění dokážeš alespoň přiblížit.“

Rozloučili jsme se a já odešel, posilněný a rozradostněný setkáním s bytostí, která si pohrávala s dinosaury i filozofy.

◆◆◆

Ucítil jsem smrad.

Chvilí jsem si myslel, že jsem možná došel až ke stokám, ale zápach, který mi cuchal chlupy v nose, nebyl ze splašků. Ve vzduchu čpěl puch nebezpečného poznání a vědění, smrdělo to tu upřímností v její nejsyrovější podobě, bez zpracování, bez příkras, bez cukru. Páchnoucí jako hniijící kýta masa, stejně opravdová a věčná, stejně mokvající, odpudivá, na dotek slizká. Málokdo by se odvážil dotknout pravdy, když má podobu hovna. Ze štiplavého vzduchu se mi rozslzely oči, ucpal jsem si nos a pokračoval vpřed, odhodlaný si zdroj puchu alespoň prohlédnout. Smrad mě přeci nezastaví!

Kdo je rozhodnut poznávat a objevovat, nezalekne se nikdy ničeho, odér rozkladu nezastaví hrdinu. Hrdina krvácí, miluje, pohrdá, slouží, tvoří, ochraňuje, ničí, vládne – pokračuje, jde dál. Smrad nesmrad, slupka je jen obal.

Vyšel jsem zpoza zatáčky a zpozoroval jsem pětici mužů v montérkách a s rouškami přes obličej, kteří z velkého oranžového autokontejneru vykládali objemné černé pytle. Jeden z nich si mě všiml a ukázal na mě prstem, jeho kolegové se ihned podívali mým směrem. Ten, který mě viděl jako první, si stáhl roušku a vydal se mi naproti. Setkali jsme se, měl hrubý snědý obličej s malýma očima, odstáté uši, tváře zmazané od smetí. Už jsem se dovtípil, že jsou to popeláři, ale co tady provádějí, mi bylo stále nejasné.

„Dobrý den,“ pozdravil jsem, „copak tady děláte? Neměli byste odpadky vyvážet spíše někam na skládku?“

„Nějak chytřej, ale sám prolézáš metro nazdařbůh.“

To byla odpověď.

Popelář mi byl až bytostně nesympatický, ne snad tím, že by pracoval s odpadky – nebo nejen tím. Snažil se působit nepříjemně a dařilo se mu to dobře. Nepříjemný byl jeho výraz, pohled, vzhled, hlas, nepříjemná a nevráživá byla jeho slova, nepříjemný byl i postoj jeho těla, které se klimbalo ze strany na stranu.

„Tohle jsou zvláštní odpadky, které se nesmí zahodit nikde, kde by je někdo našel a hrabal se v nich,“ oznámil mi další popelář, který k nám mezitím také došel. Byl o poznání méně nepříjemný, měl dlouhé (trochu

umaštěné) vlasy sepnuté do ohonu a velmi vykulené oči, v širokém úsměvu se mu během mžiku objevila ubalená cigareta. Zřejmě chtěl neplánovaného vyrušení z práce využít jako záminky pro tabákovou přestávku.

„Co je v těch pytlích? Jaderný odpad?“

Chtěl jsem vědět, jestli tihle filutové neprovádí něco, co by za pár let způsobilo zánik či mutaci světového rostlinstva a živočišstva.

„Hovno jádro,“ zabručel první popelář.

„Ale kdeže,“ řekl druhý a vytáhl z úst cigáro, aby vyfoukl obláček kouře z nekvalitního tabáku. „Jaderný odpad takhle nesmrdí. To, co tady schováváme a tajně likvidujeme, jsou myšlenky, které jsou pro svět nebezpečné a hrozí prosáknutím do nepozorných lidí.“

Oni ničí myšlenky!

Nejhorší hřích, který může člověk za svůj krátký život spáchat – a oni jej zde provozují s železnou pravidelností a s nezájmem pracantů. Tohle se musí zarazit, takové chování je přeci opovržením hodné. Vražda myšlenky je horší než zardoušení nemluvněte – zabít myšlenku už není pouze hrdelní zločin, je to něco tak odporného a nízkého, že by za jeho spáchání měl být každý postihnut na duši, trest by měl zasáhnout celé jeho bytí. Vzteky jsem zrudl a zatínal jsem pěsti, z uší mi začala stoupat pára rozhořčení a v koutku úst se hromadily sliny rozčilení. Musím se odsud dostat a někomu – všem – oznámit, co se tady děje.

„Nejní žádný důvod k panice, šéfiku,“ řekl třetí popelář.

Všiml jsem si, že zatímco jsem uvažoval o prohřešcích, kterých se dopouští jejich špinavé dlaně, všichni se ke mně přesunuli a obklíčili mě z pěti stran. Byl jsem uvězněný jako čert v pentaklu.

„Máme vládní povolení. Vod ministerstev životního prostředí, kultury, vnitra a spravedlnosti. Všechny tyhle vysoký inštanace se chtějí zbavit tohoto sajrajtu.“

„Cože?“ Na víc jsem se nezmohl, jen na čirý údiv.

Ale vzápětí mi došlo, že tento stav je samozřejmý. Ti, kteří vládnou, bytostně nesnáší ty, kteří myslí. A když se jim podaří odstranit myslitele, musí ještě vykořenit jeho myšlenky, zkazit či pokroutit jeho práci a ovoce jeho úsilí nechat shnit v tmavých končinách neznalosti. Dobrá, budu se muset postavit všem vládnoucím jedincům a zřízením po celém světě,

tuhle informaci vynesu ven, na světlo, které zažehne oheň spravedlivého hněvu. Lidé se dozví, co se děje pod jejich nohama a v jejich manipulovaných myslích.

„Lidé nechtějí vědět, kam věci přicházejí,“ prohlásil čtvrtý popelář, jako by mi četl myšlenky. Stál za mnou, kde jsem ho neviděl (a pokaždé, když jsem se pokusil se otočit, abych si ho prohlédl, uskočil stranou tak, abych nemohl zahlédnout jeho tvář) a při řeči se malinko pochechtával. „Sice se tváří, že je to zajímavá, ale ve skutečnosti je jim to více než lhostejné – ve skutečnosti se bojí dozvědět se pravdu.“

Zametají věci pod koberec, schovávají hlavy do písku, otáčejí se od nakažených. Pohrbíváme tady pravdu, pečlivě zabalenou v černých pytlích z igelitu.“

„A ty s tím nic neuděláš!“ zařval na mě posměšně pátý popelář, veliký a objemný hrubián s knírem. „Lidem je jedno, jak moc je kdo podvede a jak oni podvedou sami sebe. Přejí si být podváděni, potřebují to. A o naivky a idealisty, co chtějí znát pravdu, co chtějí vytáhnout její hniující ostatky z uzavřených obalů, nemá nikdo zájem!“

Na závěr své řeči se mi vysmál do tváře a naprskal mi do očí.

Nechápal jsem, jak se může někdo takovým způsobem chovat. Uvědomuji si ti lidé vůbec, čeho se dopouštějí? Čemu se to propůjčili, čemu slouží? Cenzura v duších – cenzura duší. Dobrovolné ignorantství a blahořečená nevědomost, vítání lži s otevřenou náručí a květinami a chlebem a solí. Zhnusení se mi chvěly rty, celé mé tělo se vlastně třásl ve snaze ze sebe shodit a sklepat naleptaný sliz – který se mi rozplizl o čelo s každým slovem popelářů.

Nejhorší však bylo, že mi nelhali, že hovořili pravdu, možná nakažení kontaktem s její ke zkáze odsouzenou formou. Svět dával přednost lhaní – dávno jsem to přeci věděl, proč mě to tak překvapilo, šokovalo, zranilo? Patrně proto, že jsem se nikdy přímo nesetkal s takovým masakrem, s hromadným pohřebišťem zneuctěné a zneuznané pravdy – tak jsem si to vysvětloval. Popelář měl pravdu; nikdy nebudu schopn s tím cokoli udělat a když se pokusím, dost možná také skončím v černém pytli. Je to další hořkost života, kterou musím akceptovat, proti které se nebudu moci vzbouřit. Překážka, kterou musím přeskóčit a nechat za sebou, ne se ji

snažit zbořit a pomoci tak jiným. Zkrátka musím jít dál, na tomhle páchnoucím místě si nijak nepomůžu. Nic mě tady nečeká.

„Loučím se s vámi, pánové!“ vyjel jsem, vysekl jsem služebníkům špíny hlubokou poklonu a odešel jsem pryč. Bylo to pro mě těžké, nevrhnout se na ně a nepokusit se je zardousit – ale bylo jich pětkrát tolik, tužil jsem, že v této bitvě bych nezvítězil.

◆◆◆

Pomalů jsem se vrátil k hlavní trase metra, vyhýbaje se přitom projíždějícím a troubícím vlakům, které jsem patrně šokoval svou přítomností v pro veřejnost nepřístupné části podzemního světa (jak by asi reagovaly na architekta? Nebo draka?).

Můj trip se chýlil ke konci, měl jsem už po krk tmy a podivných věcí, které se kolem mě kupily jako muší vajíčka na mrtvolce medvěda. Chtěl jsem zase na světlo, toužil jsem po vzduchu, který by naplnil mé plíce až po okraj jako sladké víno broušený pohár, toužil jsem po slunci, které by mi škádlilo oči a něžně mě oslepovalo. Prah jsem po přírodě, po krásných scenériích, které by nedokázal vytvořit nikdo, neměl-li by na to milióny let.

Stýskalo se mi i po lidech – netušil jsem, jak dlouho jsem strávil ve složitém labyrintu kobky mého poznávání (možná padesát let, možná jsem zestárl a zešedl a pouze jsem si to neuvědomil, ale spíše to tak nebylo). Chtěl jsem, co chce každý člověk, ale čeho ne každý dosáhne a co ne každý pochopí – chtěl jsem místo pro život, pro svůj život, to nejkrásnější, co může kdy bytost mít. Život. Znělo to skvěle, takový světlý příslib, naneštěstí (nejen) metro mě již naučilo, že život je častokrát jen temnota, ve které se jeden, i dva, tři pospolu ztrácejí a klopýtají a nemají naději na naplnění. Přesto – chtěl jsem to zkusit, žít.

Dobloumal jsem do největšího tunelu, který byl postaven pro Metro Jumbo – největší a rozhodně neobjemnější tubovitý vlak, který byl kdy na světě vyroben. Podobal se ohromnému válci, spíše na koleje položené plechové věži než dopravnímu prostředku, do jehož útrob se pohodlně vešlo přes tři tisíce lidí (a když bylo toto metro přečpané – třeba ve všední den

odpoledne –, byla to vážně síla, hlavně pro lidský nos a lidskou důstojnost). Na kolejích jsem si všiml tuctu opálených mužů v uniformách (či spíše trikotech) údržbářů metra. Tak, pomyslel jsem si, poslední setkání před odchodem na povrch a zrovna to musí být zaměstnanci drah. Pokud se patrně nevyhnu, krásný to svět! Ale nezdálo se, že by jim má nežádoucí presence vadila, hleděli na mě svýma tmavýma očima a já si říkal, že nacionalisté by zřejmě pukli vzteky, kdyby věděli, že tihle mouřenínové kradou práci bílým. Docela mě to pobavilo a potěšilo, srdečně jsem je pozdravil a dočkal se stejně srdečné odpovědi.

„Jdete kam?“ zeptal se mě dokonce jeden z nich docela mile, i když s orientálním akcentem.

„Už pryč,“ řekl jsem stručně a poněkud málo slušně. Ale nechtělo se mi vyprávět vše, co se mi v metru stalo i nestalo.

„A vypít kávu nechcete si s námi?“ nabídl mi jejich neobratně hovořící mluvčí.

Jejich nabídku jsem přijal s povděkem, byl jsem rád, že se před opuštěním metra proberu temným nápojem. Posadil jsem se na koleje a po chvíli mi jeden z nich podal plastový kelímek se silně vonící kávou.

„Voní hezky, že?“ zazubil se na mě.

Přikývl jsem a pil.

A pak jsem ztratil vědomí.

Když jsem se probal, bolela mě hlava a byl jsem přivázaný na kolejích. Ruce jsem měl rozpažené a nohy roztažené, připadal jsem si jako motýl přibitý na velmi nevkusné podložce. U hlavy mi něco pípalo s pravidelností digitálního počítačového budíku. Kolem mě stáli ti usměvaví Saracéni a vrhali po mně grimasy vítězství a krvelačnosti. Začínal jsem tušit, o co jde.

„Jsme teroristé,“ potvrdil mi mou domněnku jejich lídr. „Nebo tak nás alespoň nazývají,“ pokračoval po krátkém zamyšlení, „pravdou ovšem je, že jsme jediní, kteří se rozhodli proti pravému teroru bojovat (zvláštní bylo, že najednou hovořil plyně a bez přízvuku – že by vadu řeči pouze předstíral, aby lépe naplnil obrázek, jenž si o cizincích lidé vytváří?).“

Jen si vezměte ty, kteří vám vládou – kteří jediní vás terorizují a přikrmují ve vás strach. Poznali, že strach je prostředek, jediný prostředek,

který umožňuje přetvářet svět k obrazu člověka. Strach je pán, pane, jenže zastrašujícím menšinám (a poslední století především těm zastrašujícím většinám, které jsou o mnoho horší ze zcela prostého důvodu – jsou mnohem početnější a rozlezejší) napomáhá udržovat vše v současné podobě.“

Hovořil dál a já byl nucen poslouchat jeho vysvětlování, kterým si dost možná sám před sebou plodil alibi. Je spravedlivé poznamenat, že jeho kumpáni vypadali o něco méně duchaplně, z jejich fanatických výrazů a projevů (proč jen jsem si jejich tiků a podivně mělkých ohnivých očí nevšiml dřív?) bylo patrné nezlomné odhodlání, až obdivuhodná chuť bojovat. Spíš než o touhu po prostém zabíjení se v jejich případě jednalo o touhu po činu, šíleném, nelidském, děsuplném činu, který hodlali využít ve svůj prospěch, pro šanci něco změnit, pro mizivou loterijní šanci na vítězství. A pak pro příslib věčného vykoupení, samozřejmě. To jediné vlastně jejich přesvědčení ubíralo na pravdivosti a opravdovosti, to jediné z něj činilo toliko zasněný maurský blábol, religiózní dialektiku pro horkem vygumované mozky.

Souhlasil jsem však s většinou věcí, které řekl. Není nic horšího než moderní civilizace se všemi svými pihami a bedary, která slintá za krk každému – každému! Bez výjimky, všichni jsou jí svázáni, nekoná se žádný svobodný pochod, spontánnost četných protestů je jenom pitomostí protestujících. Oni měli – mají – pravdu, pouze násilí může změnit lidstvo a napravit jeho „hříchy“. Pouze násilí v sobě nese příslib budování, zatímco v lepení krabic banánů a ropy je jen pramálo tvořivosti.

Jenže k čemu mi to bylo? K čemu mi byly jejich pošahané (a tím možná oprávněné a respektuhodné) ideály?

Chtěl jsem se s nimi dohadovat, smlouvat, vyhrožovat, žadonit – chtěl jsem zůstat naživu. Ale odhadoval jsem, že by mi rozhovor s nimi stejně k ničemu nebyl, otrávil mě svým úmyslem připravit mě o život. Mlčky jsem si doposlechl teatrální výklad teroristického komandéra, vztek ve mně pozvolna rostl a splaskával (k čemu se taky vztekat v situaci bez východiska?).

Nechápal jsem jen, proč mě museli přivázat k té bombě. Kamufláž pachatelů? Kdepak, tihle se ke svým činům rádi a s radostí doznávají. Možná to jen bude působit hrůzněji, když se zjistí, že příšerní zabijáci z metra

ještě před detonací někoho připevnili k výbušnině. Vážně, jejich skutky v detailech nedávaly moc velký smysl.

Zanechali mě tedy na místě a vzdálili se do – zřejmě do svých zákla- den, nebo co to teroristé mají místo domovů nebo pubů. V temnotě jsem očekával okamžik svého skonu. Tak tupě a zbytečně uříznutý život! Cítil jsem se opravdu ošizen a podveden, ne tolik těmi východními maníky (kteří mě skutečně o můj život připravili, lumpové jedni) jako spíše svě- tem samotným.

Co je to zatraceně za strašné místo – svět?

Neustále a na každém rohu i za každou zatáčkou a během každé zkrat- ky se objeví něco, co se snaží člověka zabít, zmrzačit nebo alespoň ztročit – to nejčastěji. Anebo jsem měl prostě jenom smůlu? Příště že by to bylo lepší?

Jaké příště? Není žádné příště – je jenom teď. A teď je jasné, že umřu. Do očí se mi nahruly slzy, myslím, že vcelku oprávněně. Není nic horšího než konec existence – alespoň pro mě není nic horšího než právě to. Vzpomněl jsem si na sebevražedné vlaky (a nejen vlaky, i na sebevražedné mladíky a dívky), kteří tak spěchali k nebytí. Ať si. Ať se zabíjejí, když sami k sobě nenalezli pouto, jejich život by byl stejně promarněný. Ale já přeci nechci umřít. Navíc takhle hloupě. Demonstrativně, vskutku, použit jako část demonstrace, jako určitá součástka té výbušniny, lidský prvek, kosti, které budou brzy spáleny nebo rozmetány nebo spáleny a rozmetány.

Potlačil jsem pláč – vzlykat je pro živé, můj nářek by nic nezměnil, sám sobě bych zněl komicky jako bánš. Z hlubin obrčevího tunelu jsem za- slechl dunění. Děsivěji a dutěji se má zkáza ohlásit ani nemohla.

Smrt je vždycky pitomá, pomyslel jsem si.

Pak už jsem viděl jenom světlo na konci tunelu a na okamžik jsem po- cítil ohromný žár. Ale opravdu jen na okamžik.

Prasopsovo ukojení

Střecha toho domu byla placatá a posypaná štěrkem, kdysi se na ní nějaký snaživý a zeleněmilný obyvatel pokoušel vybudovat střešní zahrád- ku, ale po počátečním nadšením byl odrazen množstvím vynaložené ak- tivity, kterou by musel investovat do naplnění svého záměru. Po přivezení štěrku na cestičku mezi (plánovanými) stromky, (nezasazenými) keři a (nevypěstovanými) květinami, kterého bylo mnohem více, než bylo pů- vodně v plánu, rezignoval zahradnický soused, jenž o zahradničení zas tak moc nevěděl (co je to za nápad, začínat štěrkovou cestou, když ještě nejsou ani vyznačené záhony pro okurky), ve věci realizace svého snu. Celou střechu nechal posypat drobnými kamínky a oblázky a svým přá- telům říkal něco o úmyslu zahradnického umělce, který se rozhodl ino- vovat střešní zahrady tím, že poruší dogma o přítomnosti flory v nich. Všichni ho měli za blbce, ti s odvážnějším (a přesnějším) slovníkem do- konce za pokryteckého kreténa.

Přesto byla střecha často používaná, zejména jedním podnájemníkem, který se zabydlel v posledním patře, aby neměl daleko ke svému cíli. Kaž- dou volnou noc vynesl na střechu kameru s mocným zoomem a daleko- hled, jejichž použití bylo vskutku odporné. I on sám byl velmi odporný – krátké hnědé umaštěné vlasy s kuličkami, ba chuchvalci lupů, převyvin- uté zuby vždy vyčnívající z ohromné tlamy lemované tmavými masitými pysky, malý nosík rozplácly uprostřed palidského neobličje svými zved- nutými dírkami připomínal spíše prasečí rypák. Nebyl vysloveně tlustý, spíše oplácáný usazeným žrádlem (to, co tento tvor jedl, nemohlo být

označeno za jídlo – a způsob, jakým jedl, nemohl být označen jinak než jako „žraní“, s povoleným pupkem nadutým jako balón. Svým způsobem byl tedy ještě hnusnější než běžný člověk trpící obezitou.

Střecha byla útočištěm této kreatury, chodíval se tam schovávat před posměšnými pohledy dospělých a před kameny upřímných dětí vyjadřujících svůj posměch a zhnusení tou zvláštní přírodní hříčkou.

Ale útěk před (krutým!) světem nebyl jeho hlavní motivací – na střechu lezl především z důvodů čistě zvířecích. Hrbil se na sesli, kterou si tam donesl společně s pozorovatelským náčiním, a na velkou vzdálenost šmíroval neopatrné milenecké páry, které v záchvatu vášně opomněly zatáhnout záclony. Dům byl velmi vysoký, poskytoval voyeurovi mnoho možností a šancí ke sledování všelijakých koitů – nevybíral si, sledoval především sexuální akt, nezáleželo mu na tom, že činnost starou jako člověk sám prováděli často lidé stejně nevzhlední a odpuzující jako on. Chápal se pak svého malého žezla mužství a svými tlustými prsty jej dráždil ke královským momentům, slintaje a hekaje, v druhé ruce pevně svíral dalekohled, do kterého hladově mžoural.

Přestože neměl žádný vkus, i on měl své oblíbenkyně – nejraději měl opálenou krásku s krásnými a dlouhými vlnitými vlasy tmavé barvy, překrásným tělem s dlouhými nohama a pevnými prsy (toho si samozřejmě všiml nejvíce). Když se jeho favoritka objevila v okně, obřázena nějakým svalnatým a udělaným chlapem (každý týden měla jiného souložníka, přemýšlel, jestli není třeba prostitutkou, aby za ní zašel – ale rozmyslel si to, tento způsob mu byl mnohem bližší a nepředstavoval takové riziko), zíral Quasimodo na Esmeraldu a přiváděl se ke své malé hnusné rozkoši. A kamera, tichý a amorální spojenec, mu ji věrně natáčela. Tak to chodilo po mnoho let – a pak se voyeurovi zjevila víla.

Objevila se před ním během večeru ověnceném orgasmem s jeho vzdáleným snědým ideálem. Byla malinkatá, nějakých sto dvacet centimetrů, z útlého dětského tělíčka jí vystupovala dvě oranžovo-purpurová motýlí křídla. Zjevila se mu nahá (což pochopitelně jítřilo prasákovu představitivost), čistá a krásná, s milým obličejíkem, na kterém nyní měla zamračený a znechucený výraz.

Odhrnula si z čela pramínek světlounkých vlásků a ukázala na Onana svou kouzelnou hůlkou, na jejímž konci byla nezbytná pěticipá hvězdička ze zlata.

„Ty,“ pravila jemným nevyvinutým hláskem, přesto však s přísným důrazem soudce čtoucího obvinění, „stahuješ se sem večer co večer za svou pokleslou kratochvílí, ipsací se snažíš dát svému životu útěchu, když už ne ten smysl. Sleduješ a masturbuješ – ale proč? Co ti na tom všem přijde tak skvělé, že sem jsi puzen, navíc tak nezdravě a zvráceně? Zbaběle a z úkrytu se díváš, jak jiní provádějí oplzlosti, jak si faly klestí cestu vulvami, jak ústa jsou používána k těm nejodpornějším úkonům, jak tupě a monotónně se všichni hýbají, jako by byli na stejné vlně – vlně animální posedlosti plozením, či spíše jen obsese věčným ukájením primitivních tužeb. A ty to celé sleduješ se strnulým zaujetím a v nadržené křeči. Proč? To jediné mě zajímá – proč jsi tak špinavý? Co tě láká na nejmíce slizké stránce lidství, co tě přitahuje na ulepeném nástroji evoluce, že tomu nemůžeš odolat a ženeš se za orgasmem jako housenka za salátem? Můžeš mi odpovědět?“

Nemohl.

Nevěřil na víly, myslel si, že má před sebou jen další sexuální iluzi, automaticky tedy začal dělat to, co jediné bylo v jeho nízké povaze a přirozenosti – začal si mačkat přirození, tahal si za penis a hlasitě funěl námahou, zatímco civěl na vilí tvary, malá ňadra, chlapecké boky, přirození s řídkým porostem. Zhnuseně na něj pohlédla, na primáta, na člověka, prý na vrchol existence. Hněvivě se ohnala svou hůlkou, z níž vyletěl proud studených jisker, který zamířil přímo k pyji a řiti o udělání se snažícího se prasopsa.

„Máš, co sis zasloužil, chlíváku,“ řekla, znovu mávla hůlkou a zmizela.

Jemu se toho večera objevily hemoroidy a začal mít problémy s prostatou. Když později navštívil lékaře, zjistili u něj i příjici a několik dalších pohlavních chorob, které už dávno zmizely v propadlišti času a nikdo ani nevěděl, jak se nazývají, natožpak jak se léčí.

Po pár měsících utrpení zemřel, od onoho večera si navíc už nikdy nevyhonil, protože spravedlivě nemilosrdná víla mu přičarovala i poruchu erekce.

Ženský úděl

Velikost říše a rozsah nadlidské nádhery moudrého Süleymana al-Qánúního budila úctu na třech kontinentech, prakticky tedy v celém civilizovaném světě. Jeho zákonodárné dílo napomohlo vnitřní reorganizaci impéria a jeho smířčí a nefanatický přístup mu umožnil uzavírat výhodné smlouvy, třeba tu s francouzským králem Františkem I. Dokázal to, co dělalo Habsburky a budilo je z nočních můr – oblehl Vídeň a přinutil poraženého Ferdinanda k placení ročního tributu. Dobytím Bagdádu rozšířil svou velmoc i na východ a v islámském světě nezbyl nikdo, kdo by se chtěl postavit Sultánovi sultánů.

Byl považován za silného muže, dobří muslimové si jej kladli za vzor. O to překvapivější bylo jeho rozhodnutí vzít si za manželku křesťanskou kurtizánu ze svého harému. Sultánův dvůr si nevěděl rady, nikdo nečekal, že by se tak vznešený člověk jako sultán Süleyman, Chán chánů a Vůdce věřících, nechal na rozumu pomást obyčejnou ženštinou, slabým protikladem vůči moci Jeho Jasnosti. Pašové, bejové, admirálové, vezíři – každý z nich se pokoušel sultánovi jeho záměr vyvrátit či rozmluvit, Následník Proroka však nehodlal ustoupit.

Proto se do věci vložil velkovezír Pargali Ibrahím paša, již od dětství sultánův blízký přítel a pobočník. Věděl moc dobře, že obchodní, zahradniční, politické, ba ani náboženské argumenty na tvrdohlavost vladařovu nebudou mít žádný účinek. A tak přišel s návrhem, o kterém věděl, že nebude sultánovou hravou povahou odmítnut. Jednoho dne jej vyhledal a po probrání všech vládních záležitostí nadhodil otázku jeho manželství.

Sultán se zakabonil, očekáváje přesvědčování o ustoupení od sňatku i od svého blízkého přítele, ten se s ním ale snažil pouze domluvit na společně stráveném dni, během kterého by pospolu probrali určité aspekty této ošemetné otázky, které ještě nemusely být vzneseny.

„Jen jeden den, víc po tobě nežádám, můj pane.“ Ibrahím se usmál na zamračeného sultána.

„Neexistuje šance, že bys změnil mé rozhodnutí. Už jsem slyšel všechno možné, co mě mělo přesvědčit o nevhodnosti mého sňatku. Poškození vztahů se spojenci, obchodní embarga, náboženské nepokoje – někdo mi dokonce hrozil egyptskými ranami. Alespoň ty se zachovej jako přítel a nesnaž se mě krmit těmito hloupostmi.“

„Nechci změnit tvé rozhodnutí. Chci pouze, aby ses nad ním zamyslel. A nehodlám ti vyhrožovat deštěm žab ani ničím podobným. Přichystal jsem ti hru, nebo něco na způsob hry – strávíš se mnou a mými společníky jeden den v harému, během kterého ti povíme něco o ženách. Třeba se dozvíš něco, co i přes své široké vzdělání ještě neznáš.“

Süleyman si zkoumavým pohledem změnil svého nejvyššího rádce. Po chvíli se pousmál, tuše, že velkovezír má za lubem něco prohnane lišáckého.

„Dobrá tedy,“ řekl, „zítřek věnuji tobě a tvému komediantskému umu.“

◆◆◆

Dalšího dne se oba omluvili ze svých povinností, v tichosti a osamocení se odebrali do harému, kde se položili na lehátka. Otroci jim ihned přinesli dýmky a ovoce.

„Proč jsi vlastně trval na harému? Mohli jsme si promluvit kdekoli jinde,“ řekl sultán.

„Přišlo mi příznačně symbolické mluvit o ženách v prostředí, které je jejich druhu nejbližší. Nenapadá mě lepší místo k probírání ženské povahy, než jsou právě prostory harému. Krom toho,“ velkovezír ukázal na shromážděné kurtizány, „jsem ti chtěl ukázat, že tvá budoucí manželka je jen jednou z mnoha, že není ničím významná. Mohl by sis vybrat kteroukoliv ze zdejších služebnic a pochodil bys stejně.“

„Pleteš se. Že jsem si nevybral žádnou jinou znamená pouze to, že jsem toužil jen po ní. Nebo mi tu chceš jako velbloudář ukazovat horší a slabší zvířata, když já si už svého oblíbence zvolil?“

„Rozkoš a něha, kterou si muž bere od ženy s jejím svolením nebo za pomoci síly a nadvlády, jsou chutné vždy stejnou měrou. Na poušti voda chutná slastně, ať už je z jakéhokoliv pramene.“

„Nejsme na poušti, můj zasněný velkovezíre,“ upozornil Süleyman svého přítele, „a já si mohu vybrat takový nektar, jaký nejlépe lahodí mému hrdlu. Nespokojím se s vodou ze studně, když mohu popíjet božský nápoj, který za svůj život člověk ochutná jen vzácně. Odvrhnout číši s ním by byl hřích a plýtvání.“

„Když budeš pít stále jen to samé, chuť ti odumře stejně jako vkus.“

„Neodumře. Nalezená krása se rozplyne jen v tu chvíli, kdy dopustíš její ztracení. A to já nedopustím, dokud budu živ.“

„Tvá neblomnost z tebe právem činí velkého Zákonodárce. Dovol, abych nechal zavolat našeho prvního hosta.“

Jako první před ně předstoupil palácový lékař, drobný Žid s ohromným nosem a sklopeným pohledem. Poklonil se svému vladaři a vděčně přijal sedátko, které mu sloužící na velkovezírův pokyn přinesli.

„Víš, proč jsi sem byl dnes přivolán?“ zeptal se velkovezír.

„Ano, můj pane,“ odpověděl tiše Žid. „Mám hovořit o ženách.“

„Přesně tak. Nuže, spusť.“

„Žena je samička člověka, je tedy jasné, k čemu byla stvořena a co je její povinností. Je schránkou pro mužův odkaz, je ploditelkou a dárkyní nového života, který v sobě nechává zrát, a jistě si za to zaslouhuje patřičnou úctu. Ovšem muž často propadá nepřilíš racionálním pohnutkám a snaží se ji rozmazlovat, což přirozeně vede k degeneraci, jak psychické tak fyzické, protože žena, jež není užívána dle po tisíciletí platných zákonů přírody, propadá různým chorobám a mylným představám. Je to model nastavený vývojem lidského rodu, žena, kterou její pohlaví předurčuje jen k péči o potomstvo, případně o domácnost – k jiným činnostem je zcela nevhodná. Je zranitelná, náchylná k hysterii, která je způsobena pohyby její dělohy, její nabobtnalá a slizká pochva každý měsíc vypouští špatnou krev – a že se jí v ženě nahromadí hodně!

Rod člověka se pohybuje po vytyčených cestách, byla by chyba je opouštět, vztahy a hierarchii, které mezi námi vytvořila příroda (a pak samozřejmě Bůh), nemůžeme popřít, jejich opodstatnění je v naší krvi, v našich tepajících orgánech, též a především pak v našich genitáliích. Náš život je podřízen těmto cyklům, mezi něž pochopitelně patří i pravidelné období páření. Nejlepší žena je tedy taková, která dokáže porodit alespoň deset potomků, nejlépe mužského pohlaví, neboť muž – tvor silnější a agresivnější – má mnohem větší šanci na přežití.“

Lékař na okamžik zvedl zrak a díval se na zčásti překvapeného, zčásti pobaveného sultána.

„Chápu-li to dobře,“ řekl usmívaje se Süleyman, „stavíš mě na stejnou úroveň jako, dejme tomu, opici? A má vyvolená je opičí samice?“

„Ne, to rozhodně ne, velký sultáne!“ pospíšil si rychle lékař. „Je to celé trochu komplikovanější, asi jsem se špatně vyjádřil.“

Lékař začal nesouvisle blekotat a oči už neupíral na zem – nervózně s nimi kmital, byl k smrti vyděšený. Sultán a opice! Za to by mu mohli vyvraždit rodinu!

Naštěstí do rozhovoru coby zachránce Žida vstoupil velkovezír.

„Mně se domněnka zdá zajímavá – naše role byly už předem rozhodnuty tím, s čím mezi nohama jsme se narodili. Možná tě to netěší a budeš proti tomu protestovat, ale tvé protesty by byly asi stejné, jako nespokojenost otroka, kterému vadí, že se narodil jako otrok. Dá se říct jediné: Smůla.“

Velkovezír mávl na otroka, který mu nalil horký mátový čaj. Ibrahím pofoukal teplý nápoj a trochu si usrkl, poté zdobenou skleničku odložil na stolec.

„Takový je prostě řád našeho světa. Ty můžeš být rád, protože jsi měl štěstí – jsi vládce, ne otrok, jsi muž, ne žena.“

„Až na ty řeči o štěstí a smůle s tebou v podstatě souhlasím,“ řekl Süleyman, „nechápu, proč bych kvůli tomu měl přestat milovat. Že je to pudová záležitost? A co? Pudy a samčí instinkty jsou jedna věc, hloubka mého citu rozpoznaná mým rozumem je ale o něčem jiném.“

„O čem?“ zeptal se Ibrahím.

„No přece o lásce,“ odpověděl s úsměvem Süleyman.

„Ach jistě. O lásce. Nejsi totiž žádný opičák.“

„To tedy rozhodně nejsem. A co se týče plodnosti mé ženy, nemusí se ani jeden z vás strachovat, Hürrem rodí dobře a v budoucnu nepochybně ještě dobře rodit bude. Ale vzal bych si to na starost sám, dovolíte-li. Je to koneckonců má záležitost.“

Lékař se hůlčavě omlouval, když pozpátku vycházel z místnosti.

„Žid mě pobavil, co tam máš dál?“ zajímalo sultána.

Velkovezír se potutelně usmíval.

◆◆◆

Když před ně s úklonou předstoupil další řečník, sultán se pobaveně otočil k velkovezírovi.

„Překvapuješ mě. Skutečně jsem neočekával, že bys nechal o ženách hovořit někoho, kdo nemá podstatné ústrojí k posouzení jejich krásy.“

„Neukvapuj se, prosím, můj vladaři,“ opáčil hbitě velkovezír, „i eunuch má ohledně žen mnoho k povídání, koneckonců, tráví s nimi většinu svého ne zcela úplného života.“

Ibrahim se obrátil k přichozímu eunuchovi a vybídl ho, aby zaujal místo na uvolněné stoličce.

„Poděl se s námi o své poznatky,“ rozkázal.

Eunuch se znovu uklonil a měkkým hlasem začal hovořit.

„V harému Jeho Jasnosti sloužím téměř celý život, dostal jsem se sem již jako chlapec, daleko dříve, než se u mě mohly probudit vášně k ženám a chuť na poklady jejich těl. Nikdy jsem nepoznal ten silný pud, který muže táhne ke svému přírodnímu protikladu, který se tak zarputile a zoufale snaží dosáhnout vniknutí do míst pro vniknutí nejhodnějších. Jak jsem řekl, neznám toto pnutí, ale nemyslím si, že by mě jeho neznalost trápila. Možná bych býval hovořil jinak, kdyby má varlata byla stále na svém místě, avšak s jejich absencí se mi otevřela možnost hledět na ženy jinak. Mohu si je prohlížet s bezelstným obdivem k jejich kráse, k jejich křivkám a hebkosti. Mohu němě poslouchat švitoření jejich hlasů šustění jejich překrásných oděvů. Sloužím jim, jak nejlépe dovedu, a připadám si, jako

bych sloužil andělům v ráji, ač vím, že jsou to pouze padlí andělé, kteří si však stále zachovali svůj nadzemský půvab.“

„Zadrž, kastrate,“ zarazil eunucha sultán, „přestože si užívám obrazy, které mi tvoříš svým vypravováním, zdá se mi, že pouze žvaníš, aniž bys dostal k nějaké pointě. Kdybych chtěl poslouchat barvitě líčení, zavolal bych si vypravěče příběhů, který by to svedl mnohem lépe než ty. Dnes se nechci oddávat květnatým slovům a zvukomalbě krásných slov, dnes si chci zachovat čistou mysl, proto přestaň plácát a přejdi k věci. Co jsou podle tebe ženy?“

Eunuch se zarazil, plaše se ohlédl a zakoktal omluvu.

„Nenech krutého a nemilosrdného sultána, aby tě vyvedl z míry, můj milý citlivý eunuchu,“ zažertoval velkovezír. „Bez obav pokračuj tam, kde jsi skončil.“

„Ano, pokračuj, ale hlavně to neprotahuj,“ zabručel sultán a potáhl si z dýmky.

„Odpusť mi mou rozvláčnost, můj jasný pane,“ omluvil se ještě jednou eunuch polekaný sultánovým rázným přerušením, „na tvou otázku odpovím hned a přímo. Ženy jsou zázrakem stvoření, samy nás sice svou pro-radností učí, že jim nemáme věřit, ale není nic upřímnějšího než jejich roztomile marnivé dohadování se o to, která z nich je nejkrásnější, která z nich na sebe upoutá pozornost Jeho Jasnosti. Jsou to poklady stejně vzácné jako lesklé kameny a drahé kovy, hebké látky nebo umně zhotovené vázy. Ženy jsou skvosty, jsou to koberce, které by neměla pošpinit noha nehodného služebníka, které by měly viset jako trofeje krásy na tvých zdech. Ženy jsou uměleckými předměty, ožvlýnými sochami andělských vtělení s jiskrným Iblisem v oku. A tvá sbírka těchto perel ze všech nejvzácnějších je vskutku přenádherná a nenapodobitelná.“

Doposlechnuv eunucha, sultán se rozesmál.

„Tak eunuch bere ženy jako věc!“ vzkřikl.

„Vlastně je to docela přirozené,“ řekl mnohem méně vzrušeně velkovezír. „Když jím necloumá touha, může vidět ženy bez příkras, avšak stále v jejich kráse. Je to čirý pohled, můj sultáne, nezaslouží si tvůj výsměch.“

„Takový pohled si můj výsměch zaslouží, zasmějí se i podruhé, jakmile ti obnažím jádro datle. Svět je celkem, stejně jako je svým vlastním

celkem i každý muž a každá žena, každý tvor. Pokud od celku oddělíš jeho část, celek chřadne, je zkorumpován – nakolik se ti může zdát vznešeným a skvostným. Slouha z harému přišel o svou část, o tu nejpodstatnější část, která hraje hlavní roli v přístupu dobyvatele ke kořisti. Jeho pohled není čirý, je zkalený neznalostí.

Nepoznal rozkoše, které se ukrývají uvnitř těch jeho pokládků a truhliček, nepoznal odlesk pravého ráje roztouženého muže, který nám je na zemi poskytnut jako ochutnávka věčné blaženosti. Směji se také jeho naivní domýšlivosti, se kterou ženy nazývá věcmi. I nejposlednější z mých konkubín, vlastně i nejošklivější z městských kurev je mi bližší než on.

On je totiž vpravdě věcí, je jen součástí inventáře, ačkoliv si myslí, že byl odměněn (za co vlastně?) možností kochat se nadpozemskými krásami. Nuže, tyto krásy nejsou nadpozemské, jsou pozemské a skutečné, smíší se jich dotknout, kdybys býval věděl jak a kdybys ještě mohl. Žena není věc, je to bytost, kterou je možné posadit vedle sebe u stolu stejně dobře, jako ji položit na lože.“

Zahanbený eunuch mlčky poslouchal sultánovo vysvětlení, pobavený velkovezír se tiše pochechtával.

„Zdá se, že dnes jsme ženu povýšili na vyšší příčku vývoje. A přesto – přes celou tvou jímavou řeč, která ženám poskytovala naději na čestné, téměř vyrovnané místo po mužově boku – s nimi zákon často jako s věcmi počítá.“

„Jako člověk, který se dlouhou dobu zabývá politikou i zákonodárstvím, bys měl vědět, že lidský zákon nemá s pravdou příliš společného,“ odvětil sultán.

Velkovezír vytvořil na své tváři zvláštní grimasu, zaoblil své rty do „o“, zakabonil obočí a podivným způsobem zašilhal.

„Ach, Vládce věřících!“ zvolal dramaticky, „vždyť náš zákon – který je vlastně zákonem tvým – pochází od jediného Boha, Architekta Všehomíra. Jak by takový zákon mohl být nepravdivý?“

„Velice snadno, což sám dobře víš,“ odpověděl ledabyle sultán. „Zavolej svého dalšího kumpána.“

„Rád, rád,“ souhlasil velkovezír a mávnutím ruky odehnal eunucha.

„Je to muž, který si s tebou nepochybně s velkým potěšením pohovoří o věcech víry a o pravdě skryté ve verších Koránu.“

◆◆◆

Návštěvník v černém thawbu s malou, kolem hlavy pečlivě ovázanou ghutrou a s dlouhým bílým pěstěným plnovousem pozdravil oba státníky. S mírnou úklonou a přiměřeně projevovanou úctou, ve které byla skryta tajná nevraživost každého náboženského vůdce vůči světskému vládci (který byl zároveň rozpoznán jako nejvyšší náboženská autorita), se usadil na místo naproti sultánovi a velkovezírovi.

„Velký sultáne, Následníku Proroka,“ promluvil zvučným a hlubokým hlasem, „jsem mullah Seif al Din bin Rafiq a pocházím z Ankary. Každý rok putuji do Mekky, abych se poklonil Mohamedově odkazu a v modlitbách a myšlenkách se vysvětlil před zrakem Všemohoucího. Avšak tento rok jsem svou pouť odložil, protože se objevila záležitost, která nesnese odkladu v jejím řešení. Jak jsem se dozvěděl o tvém záměru za ženu pojmut tu ostudnou otrokyni, spěchal jsem za tebou, abych se postavil proti tomuto manželství, kterému já bych nikdy nepožehnal. Jsem sice jen správce mešity a jako každý správný muslim ctím tvou vůli, přesto chci riskovat i tvůj hněv, neboť ty jsi jen člověk a existuje povinnost a oddanost vyšší než ta k sultánovi – povinnost sloužit Bohu. Díky vstřícnosti tvého rádce se mi podařilo se k tobě dostat a nyní mohu promluvit.“

„Ano, Ibrahím umí být velice vstřícný a úslužný, bohužel, od té doby, co jsem z něj udělal velkovezíra, je pozorný vůči všem kromě mě samotného,“ postěžoval si Süleyman po Rafiqově těžkopádném a fanatickém úvodu.

„Nepřchejme od tématu, jsem si jist, že vznešený mullah má jistě důležité poselství, jež se odráží od nejzákladnějších pravd našeho bytí a stvoření.“

Velkovezír to řekl s vážnou tváří, ale sultán moc dobře věděl, že se při každém svém slově v mysli směje.

A tak začala vleklá debata – ostatně všechno, do čeho se Bůh kdy namočí a v čem je následně lidmi vymáčan, se nepřiměřeně dlouho vleče.

Přeslazené domněnky o smrti a novém životě nahořklé smůlou pomalu stékají jako med nasáklý do pruhu látky, celé to lepí a nedává-li si člověk pozor, brzy má ruce spleené k sobě v prosebném a dovolávajícím se gestu, kteréžto mu zůstane až do jeho smrti nebo do jiné tragédie, jež by ho mohla milosrdně spasit (ne však vstupem do ráje).

Mullah hovořil o ženské pravověrnosti, o ctnosti a o podřízenosti vůči muži, neopomněl nezbytnou zahalenost, dobré mravy, odpovědnost. Sultán by mohl souhlasit snad se vším, jen kdyby to mělo jiný význam. Pravověrnost požadoval ve vzájemné důvěře, ctnosti spatřoval jinde než kazatel a podřízenost si raději nahradil upřímnou oddaností. Nechtěl Hürrem posadit na osla, chtěl s ní uhánět na koni a cítit ve tváři vítr a v zátylku její sladký dech. Pochopitelně, že by držel otěže – ale cválali by spolu a sobě pro radost.

„Chci milovat někoho, kdo je mi roven – ani bych nemohl mít v lásce člověka, kterého zároveň nemám i v úctě, proto nemohu tak lehce přijmout tvrzení, že by žena vždy byla méněcenná nežli muž.“ To sultán odpověděl na mullahovy řeči o podřadnosti žen.

Mullah pohlédl na svého vládce s rostoucím vztekem, z pohledu dobrého věřícího se vztekem zcela oprávněným.

Odkášlal si a řekl:

„Bylo řečeno: ‚Muži zaujímají postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jedněm z vás před druhými, a proto, že muži dávají z majetků svých. A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a střeží skryté kvůli tomu, co Bůh nařídil střežit. A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je!‘“

„Neuvedl jsi ten verš celý, ctěný mullahu. Opomněl jsi: ‚Jestliže vás jsou však poslušny, nevyhledávejte proti nim důvody!‘“ opravil učence více učený sultán.

„Ani ty jsi necitoval celý verš, můj pane,“ řekl Ibrahím paša. „Z paměti ti jako had muselo vyklouznout: ‚A Bůh věru je vznešený, veliký.‘“

„Jak jsem jen na to mohl zapomenout?“ ptal se nahlas sám sebe Süleyman.

„Vskutku, jak?“ přidal se velkovezír a oba dva se rozesmáli.

Pouze mullah zůstal tichý a přísný.

Následující půlhodina se odehrávala ve znamení stejné názorové výměny a stejného duchovního rozhořčení na mullahově straně. Sultán též cítil únavu a do značné míry i znechucení – proč se ho někteří lidé snaží přesvědčit, že jeho láska je zločinem proti Bohu? Nemělo by ho to urážet? Ale jak by mohlo? Vždyť je to hrozně hloupé. Plně nepochopitelných předsudků a protimluvů.

„Islám může přece přijmout každý,“ řekl Süleyman, když jej mullah afektovaně upozorňoval na náboženskou nevhodnost jeho sňatku. „Věřící otrok je lepší než prolhaný muslim.“

Süleyman si všiml, jak mullah brunátní ve tváři a dodal:

„I to je psáno, jak jistě víš.“

„Dřívější otrokyně se těžko stane dobrou muslimkou,“ odsekl mullah. (Neměl bych ho nechat popravít? zamýšlel se Süleyman.)

„Navíc,“ pokračoval bin Rafiq, „by tvé počínání mohlo být nebezpečným příkladem pro příští generace.“

(Kde je souvislost? přemýšlel Süleyman.)

„V tom má vzdělaný mullah pravdu,“ vmísil se opět do rozhovoru Ibrahím paša. „Tradice nás už nejednou ochránily před pádem do temných a studených hlubin historie. Je třeba chránit naši kulturu, každý člověk musí chránit svou kulturu, když o ni přijde, stane se zvířetem. Kvůli svému vlastnímu já, kvůli vědomí své jedinečnosti nesmí dopustit její štěpení, nesmí ji nechat se rozplynout a hlavně nesmí dovolit, aby se slila dohromady s kulturami jinými – ryby v oceánu jsou různé, lidé se také liší. Tvá rozhodnutí neovlivní pouze tebe, za své chování nenesesh odpovědnost pouze ty sám.“

Mullah horlivě přikyvoval a vyražel ze sebe souhlasné citoslovce – ale velkovezírovi úplně nerozuměl. Ibrahímovi nešlo o víru, šlo mu o říši, jejíž nedílnou součástí víra byla, proto nebylo možné se bez ní obejít a bylo by hloupé snažit se ji odstranit – je zdrojem síly, je zdrojem inspirace. Hraje nenahraditelnou roli, její funkce je stejně nezbytná jako přítomnost srdce v lidském těle, pumpuje krev do všech koutů sultánova rozlehlého impéria. Sultán to dobře věděl a Ibrahíma chápal. Ale byl to muž, který byl ochoten riskovat osud celého světa jen pro šanci na lásku. To jej dost možná činilo ještě větším – a velkovezíra to přivádělo k nemalému zou-

falství. Süleyman se už chtěl dotěrného mullaha zbavit, zároveň nechtěl reagovat na velkovezírovu rozumnou připomínku, byl si vědom, že by musel uznat svou slabost, svou emocionalitu. Něco takového je u muže, jenž stojí v čele několika národů, vždycky slabinou.

„Nakonec máš zřejmě pravdu,“ řekl sultán mullahovi a upřeně mu přitom hleděl do očí.

Velký vezír se ušklíbl. Nebude svému příteli připomínat jeho neschopnost odpovědět, stačilo mu, že si Süleyman svůj nedostatek uvědomil – škoda, že ho za nedostatek nepovažoval.

„Tvá návštěva mi vskutku otevřela oči, myslím, že mám nyní mnoho ke zvážení.“

Rafiq na Süleymana hleděl nejprve s nepochopením, pak s nedůvěrou. Süleyman pokračoval.

„Ačkoliv je očividné, že se v mnohém rozcházíme, máme přece společnou víru, oba víme, že Bůh je jen jeden a Mohamed je jeho Prorok. Přinesl jsi mi dar největší – další otázky, na které si budu muset odpovědět, než se odhodlám ke svému zásadnímu životnímu kroku. Děkuji ti a slibuji ti, že nad svým záměrem budu ještě pečlivě a rozvážně přemýšlet.“

Sultán se mírně uklonil a Rafiq se začal usmívat. Ibrahim se také usmíval, ten však na sultánův šprým nenaletěl. Všichni byli šťastni – lhář, obelhaný i pozorovatel, který lež prohlédl.

Když spokojený mullah odcházel, pěl chválu na sultánovu moudrost, o níž se prý domníval, že se vytratila, ale musel se patrně splést. Sultán jej znovu ubezpečil, že bude pečlivě zvažovat svůj postup a že Bůh je věru jenom jeden. Rafiq byl tak dojat, že v jeho suchých starých očích se po mnoha letech objevily slzy radosti. Nechtěl však plakat před svým vladařem, uklonil se a uctivě se rozloučil, pln náboženského zadostiučinění.

„Pročpak jsi tomu člověku lhal?“ zeptal se velkovezír, když je mullah opustil.

„Tihle lidé jsou neodbytní, proto je občas lepší s nimi na oko souhlasit. Nechtěl jsem vůči němu užít své autority jako argumentu, neboť jen tento argument by poslechl, a tak jsem jej obelstil předstíraným souhlasem. Všimni si, že jsem vše ponechal na jeho představitosti, neřekl jsem, že se Hürrem vzdám.“

Ibrahim se pousmál, chápal toto zdůvodnění a očekával ho.

„O, jak jsi obratný a proradný,“ řekl, „asi jako kapsář na tržišti. Stejně se divím tomu, že jsi s ním nejednal jako s ostatními vykladači Koránu a náboženskými nadšenci, kteří za tebou přišli.“

Süleyman se na lehátku protáhl.

„Každý máme své hry, chtěl jsem se pobavit naivitou toho moudrého starce. Mě zase udivuje, že jsi sem někoho takového pozval. To ti snad dochází figury?“

„Tohle přece není partie šachu, nebojuji s tebou. Jsem zcela na tvé straně.“

„Což si uvědomuji a čehož si vážím,“ řekl sultán, ale v duchu dodal: „Jenže někdy o tom pochybuji.“

◆◆◆

Na stoličku se nyní posadil nenápadný mužiček malého vzrůstu v jednoduchém oděvu a s nevýraznou čapkou.

„Toto je jeden z úředníků, kteří pracují pro blaho tvé administrativy. Je pracovitý a oddaný, denně se vždy dostaví ve správný čas a své povinnosti plní bez nejmenšího prohřešku. Vybral jsem ho jako dokonalého zástupce tebou vytvořeného nového řádu,“ představil příchozího velkovezír.

„Můj velkovezír, jehož moudrá rada je pro mě vždy jako trs šfavnatých hroznů – sladká a lepkavá –, mám dojem, že si ze mě zase utahuješ.“

Velkovezír zamrkal a s velkým vypětím svalů v obličeji se pokusil tvářit se nevinně.

„Já, můj vládče?“

„Ano, ty, kdo jiný! Kdo jiný by to udělal tak lehkým a břitce elegantním stylem, jako hašašín, který své čepele noří do těla nic netušící oběti? Posmíváš se mým reformám, i když ses na nich sám podílel. Předvedl jsi přede mne očividně nudného člověka, muže bez jakékoliv jiskry v oku a děláš z něj reprezentanta celé Ottomanské říše a mých nových zákonů. Cožpak ve tvém srdci není ani špetka studu, Ibrahimě pašo? Budou tvé drzosti pokračovat až do dnů tvé nejdelší smrti?“

Sultán nevěnoval úředníkovi nejmenší pozornost, místo toho se mračil na velkovezíra. Ten se usmíval.

„Obávám se, že pokud si tvá Jasnost přeje zabránit mým komentářům v jejich růstu a zrání, musí nechat porazit strom jejich života – tedy mne.“

„Porazit tebe, říkáš?“

Sultán chvíli přemýšlel, pak se koutky jeho rtů zvedly v nepatrný úsměv.

„To by se z celého vládnutí stala pěkná nuda.“

„A protože je můj sultán a přítel tak rozmařilý, že by se beze mne neobešel, vyslechne si teď výklad o ženách od tohoto muže, přesně tak, jak bylo ujednáno. Sultán je přece zákonem a slibem vázán stejně jako obyčejný člověk, je to tak?“

Süleyman si s hlubokým despektem prohlédl úředníka a po chvíli bádání výrazu jeho tváře – ve které viděl jen tupou prázdnotu – znechuceně odvrátil zrak stranou.

„No dobrá,“ souhlasil, „ale pamatuj si jedno: Sultán není svými dohodami a zákony vázán jako obyčejný člověk. Sultánova pouta jsou mnohem pevnější a trvalejší, nepřetrhneš je, ani kdybys je korumpoval po celý svůj život, ani kdyby tak činili všichni tví potomci. Sultán je služebníkem a ochráncem práva a nikdy se mu nevzepře.“

„Nevzepře, ale může jej dle libosti upravit,“ zavtipkoval si Ibrahím (a v duchu Süleymana usvědčil z křivopřisežnictví, vždyť před chvílí přece podvedl nebohého mullaha). „Ale na tvou lekci nezapomenu, tím si buď jistý. A ty,“ ukázal na úředníka, „konečně spusť. Co pro tebe představují ženy?“

Úředník lehce pokýval hlavou, celou dobu měl pohled skloněný k zemi, ze zdvořilosti a nábožné úcty k sultánovi ani nevnímal, o čem se ti dva pro něj nedostizní mužové baví. Nepostřehl – nechtěl postřehnout – sultánovo opovržení a velkovezírovu jízlivost. Jeho povinností bylo sloužit, měl poslouchat, tedy poslouchal a nevzpíral se.

„Mé jméno je Ammar Masruq bin Sahir,“ začal hovořit tichým hlasem, „a sloužím jako jeden z účetních v palácové pokladně, v oddělení správce harému. Občas přijímám i soukromé zakázky od některých obchodníků a kupců, kteří potřebují spočítat daně nebo zpřehlednit seznam výnosů

za určité období. Nejsem hamižný člověk, nepovažuji peníze za největší lidský vynález, ačkoliv tak někteří mí kolegové činí, jelikož neustále počítání sum, částek a obnosů z nich pomalu vysálo duši a povědomí o tom, co je dobré a co špatné. Já naštěstí znám Korán a celou svou bytostí věřím v našeho Pána, nikdy jsem tedy nebyl v pokušení chamtivosti. Díky své práci však rozumím hodnotě měny a dokáži vyčíslit mnohé položky, které se většinou do účetnictví nezahrnují.

Jak jsem řekl, nejsem lakomý, nebohému žebrákovi často hodím ze soucitu minci – ale nemyslím si, že by byl hřích rozumět penězům a obchodu. Vše je totiž vůle Boží a Bůh nám dal možnost rozmnožovat nejen lidský rod, ale i lidské statky. Marnotratný a nešetrný člověk je špatný člověk a za svou rozhazovačnost nepochybně takový muž – či taková hříšná žena – skončí ve spárech a objetí ďáblův. Proto je dobré ke všemu přistupovat s okem zvažujícím a počítajícím.

Uvedu příklad – jsem šťastně ženat, mám tři děti a má rodina žije sice skromně, zato ale v dostatku potravy, ošacení i kultury, každý týden si mohu dovolit několikrát zajít do lázni, abych v čistotě udržoval i své tělo. Má žena je dcerou jednoho kupce, který s ní před svatbou svázal bohaté věno. Díky společnému majetku a úsilí se nám podařilo vybudovat si teplý domov a střechu nad hlavou, avšak kdybych si býval vzal ženu nemajetnou, dřel bych dnes bídu s nouzí a mé děti by zřejmě nepřežily první zimu, protože bych neměl na medicínu od lékaře.

Abych tedy odpověděl na tvou otázku, vznešený velkovezíre – ženy jsou účastníky na společném životě, do manželství by měly přinést nejméně stejné bohatství. Jen pokud oba manželé dají do společné truhly po polovině každý až po její okraj, může být takový vztah krásný a konstruktivní. Zamezí parazitování jedné ze stran a umožní takový růst a zisk, který je ku prospěchu a spokojenosti obou manželů.“

„Tvůj věrný úředník ti přináší velmi pragmatický náhled na věc, jen co je pravda,“ řekl Ibrahím. „Má to však logiku – síla manželství je o to větší, o kolik je širší rozsah jeho možností. Svatbou s někým, kdo by ti byl roven společenským statutem, bys vyhrál dvojnásob. Jednak bys získal oddanou a milující ženu a jednak bys díky ní rozšířil svůj vliv i za hranici své ložnice.“

„Něčemu takovému neříkám vítězství, je to spíše dvojnásobná prohra,“ odmítl velkovezírovi argumentaci sultán. „Vzít si ženu, již nemiluji, jen proto, abych získal něco tak pomíjivého a prchavého, něco tak pro Boha malicherného, jako je lidská moc či lidské bohatství – to je prohra lásky i sebeúcty. Žena nemá být prostředkem ke zbohatnutí, jak mi napovídá tenhle bezpáteří šejdíř, žena má být zrcadlem mužových přání a tužeb, má mu dopomoci k lepšímu poznání sebe samého. Vymýšlet si kličky a Boha zvat ke svým obchodům může snad jen tvor beze cti či rouhač.“

Ne, pochopitelně, že lidé běžní, kteří musí každý den počítat své výdaje za svůj život, nemohou vzhlednout od těchto motivů, nemohou se od nich snadno oprostít. Ale člověk jako já, člověk, který usiluje o pravdu a o skutečnou lásku bez falše a lži, něco takového zohlednit nesmí, protože jeho cíle jsou vyšší. Nehodlám pošpinit svou hrdost tím, že bych ze svého manželství, z věci posvátné a pro národy, kterým vládnu, symbolické, učinil burzu a přehlídku nejvýhodnějších partií.

Není už nic, co by mi mohl povědět člověk, který ostatní přepočítává na denáry, franky a groše. Zavolej dalšího poskoka, Ibrahime pašo, tenhle již vyčerpal vše, co jeho nehluboká studna myšlenek mohla nabídnout.“

◆◆◆

Po nedlouhé chvíli, která byla vyplněna tichým bubláním linoucím se z váz obou dýmek, vešel do místnosti urostlý muž v dlouhé bílé říze s kolovou sukní a s cestovní čapkou na hlavě. Jeho tvář byla ošlehaná a zarostlá, jeho oděv zaprášený a na pár místech i potrhaný – přesto z něj prýštila laskavost a skromnost, pohled jeho očí byl upřímný a pevný, oční kontakt se sultánem přerušil až ve chvíli, kdy se mu předpisově uklonil. Vděčně přijal nabízené místo a své posluchače obdaroval vlídným úsměvem.

„Jsem šťasten, že jsem za tebou dnes mohl přijít a podělit se s tebou o to málo, co jsem zatím zažil a poznal,“ řekl skromně. „Jmenuji se prostě – Abdul Basir. Toto jméno jsem přijal před několika lety (omluv mou nepřesnost, ale už dávno jsem přestal počítat lidské dny a měřit čas jakýmkoliv způsobem – Bohu na čase nezáleží a nepřeje si, abychom my se jím cítili omezování), neboť všichni jsme nakonec služebníky Jeho vůle.“

Naším dobrovolným závazkem – nikoliv však povinností, jak by si někteří mohli mylně myslet –, jež nemusíme následovat, nechceme-li, je objevování pravdy a krásy celého Jeho díla, těšit se z Jeho lásky a vracet mu stejnou měrou, stejně jako ve své lásce a úctě mít každého živého tvora, člověka i zvíře, i vodu a písek bychom měli milovat, celý svět je totiž živý a plný lásky, které se nemusíme bát a které bychom se neměli vyhýbat.“

Süleyman se úkosem podíval na Ibrahíma. Snad si nemyslíš, že na mě zaberou súfistické řeči, ty vtipálku, pomyslel si. Bystrý derviš si všiml Süleymanova pohledu a snadno odhadl, co mu běží hlavou. A už nějakou dobu měl celkem jasnou představu, jaký neovladatelný a nezhasitelný oheň plápolá v Süleymanově srdci. Láska, uvažoval derviš – proč ji lidé vnímají tak sobecky?

„Nejsem tu, abych tě o něčem přesvědčoval nebo tě k něčemu přemlouval, Následníku Proroka. Ani tě nechci strašit hříchem nebo jeho následky, sám si jsi vědom všech rizik, která se okolo tebe vznáší. Chci ti jen říct, že přikládáš ženám příliš velkou váhu. Myslím, že milovat slunce je lepší než milovat dívku, že milovat svět je víc než milovat jednu jeho dceru. Upnout se k jedné bytosti ti ublíží, ublíží to tvé duši, která byla stvořena k milování sebe samotné a celého vesmíru, jehož je součástí. Nechápej mě však zle – nepřeji si ti cokoli rozmlouvat, tvou lásku ti přeji a z celého srdce se modlím za tvé štěstí. Jen jsem tě chtěl varovat, aby ses vyhýbal nejkrásnějším plamenům vášně, neboť ty tě lákají do pekla, do utrpení, které přijde, když se rozežene lehký omamný opar a ty spatříš všechny nedostatky a nedokonalosti své milované, která ti ublížila, protože jsi jí to dovolil, vlastně jsi ji k tomu donutil svým odevzdáním se do jejích rukou. Nenech se ošálit – miluj, ale neblázni.“

„Měl jsem dojem, že vám, súfistům, jde především o zánik jednotlivcova ega,“ řekl Süleyman.

„To je pravda,“ připustil Abdul Basir.

„A nezanikne zároveň s mým egem i celá má osoba? Nezemřu náhodou v okamžiku, kdy zavrhnou své já a své potřeby?“

„Je nutné se přenést přes povrchový vzhled věcí a přes plynutí událostí, které ve svém životě považujeme za podstatné. Tento svět není věčný,

člověk by se měl obrátit k něčemu, co věčné je – tedy k Bohu a svému vlastnímu rozptýlení se v něm.“

„Proč? Proč bych se měl chtít rozptýlit? Proč bych se měl chtít před někým očišťovat?“

„Protože ti časem nic jiného nezbude. Neočišťuješ se před někým jiným, čistý musíš být sám před sebou, protože skrze sebe nejlépe vnímáš božskou přítomnost.“

„No, sultáne, necítíš se špinavě?“ vskočil do rozhovoru se svou rozverností a usměvavostí šklebící se velkovezír. „Ale abychom už nechali Boha spát, po těch šesti dnech je určitě hrozně unaven, chtěl bych, aby ses, derviši, vrátil k našemu hlavnímu tématu. O Bohu jsme se dnes bavili až příliš, a přestože poznání pravdy a její procítění jsou ohromně podstatné věci, chceme znát tvůj názor na nižší a ne tolik upřímnou tvář lidství – na ženství.“

„Ke svému životu ženy nepotřebuji, proto o nich neuvažuji. Pro mě jsou ženy důležité asi jako sandály. Umím v nich chodit, ale umím chodit i bez nich.“

„A není příjemnější chodit po světě v obuvi?“

„Pro někoho možná, já ale ocením, když cítím horkost půdy pod svýma nohama, když na své kůži cítím každý kamínek a každé zrnko písku. Mé nohy jsou také mým spojením se světem, který si přeji vnímat a cítit.“

„Chceš tolik věcí pocítit, a přitom jsi zavrhl velkou část toho, co z člověka činí člověka,“ podotkl Süleyman.

Derviš pokrčil rameny.

„Jsou věci dobré a věci špatné. Já se rozhodl vyvarovat se těch špatných, abych ve svém životě cítil jen dobro.“

„Zní to krásně, ale naneštěstí to tak nefunguje.“

„Ale funguje, velký sultáne,“ usmíval se derviš, „jen se musíš plně oddat celému světu a bez výhrad jej přijmout.“

„Jak bych mohl bez výhrad přijmout zla, která se na světě dějí? I když s nimi nebudu moci nic udělat, odsuzuji je v duchu jako něco nesprávného, nespravedlivého. Nemohu přijmout smrt hladovějících dětí, protože něco takového by se dít nemělo, nemohu přijmout nevyhnutelnost všech

válek, kterých jsem se zúčastnil a kterých se ještě zúčastním. Svět není dokonalé místo, proto jej nemohu přijmout, jak říkáš, bez výhrad.“

„A proto nikdy nebudeš šťastný, ani tehdy, když si vytvoříš své štěstí v náruči své zbožňované ženy nebo ve stisku ruky svého přítele. Tenhle svět je ten nejlepší a nejkrásnější, který máme a který si zasloužíme, pochází od Boha, od něhož je veškeré krásno, i krásno, které nechápeme. Pomáhej a zachraňuj hladovějící děti, neved války, když nemáš rád násilí. Je to prosté.“

Zní to sladce a ideálně, myslel si Süleyman, jenže to tak není.

Súfista znovu poznal, co hledá vladařovu duši, a nebyl z těch, kteří by v diskuzi chtěli zvítězit za každou cenu. Míra pochopení závisí na každém jednom člověku, on může pouze pomoci a nasměrovat – a když to není vítáno, nehodí se, aby se vnucoval. Vstal a srdečně se rozloučil, od sultána a velkovezíra se mu dostalo stejně srdečného pozhánání na cestu.

Po jeho odchodu chvíli hovořily pouze dýmky, sultán promluvil až ve chvíli, kdy si dervišovu návštěvu celou ještě jednou rozebral.

„Nejsem si ovšem jistý tím, jak velkou váhu může mít jeho láska ke všem lidem,“ řekl. „Čím více věcí a lidí miluješ, tím více krájíš na kousky koláč svých pocitů, až ti z něj zůstanou jen drobky. Sice pro všechny, ale jsou to jen drobky.“

„Zdá se mi, že z tebe spíš než nedůvěra mluví závist – závist vůči muži, který dovede milovat více, lépe a spravedlivěji než ty,“ řekl Ibrahím.

„Možná to tak bude,“ připustil po chvíli mlčení Süleyman. Hořce se pousmál – spravedlivá láska, co to má zas být? Láska je buď cit, nebo názor. On cítí. A to je lepší. I tak se v sultánově mozku uhnízdil brouk, který se živil jeho podvědomím, kde zanechával stopy nejistoty a pochybnosti, a ač o něm sultán nevěděl a neuvědomoval si jeho přítomnost (pouze občas, intuitivně), žil s ním tento brouk až do okamžiku jeho vlastního skonu.

◆◆◆

Süleyman nemohl nad dervišovými slovy dlouho přemýšlet, přestože na něj udělala dojem a nejedna myšlenka, pochybnost či vzpomínka na

zážitky prožité s jeho milovanou mu ku velkovezírově potěšení vytanula na mysl – do místnosti totiž ihned vstoupil velmi mladý muž v hábitu zdobeném zlatými výšivkami, bezmála stejně honosným, jako na sobě měli sultán a velkovezír. Jeho dlouhé černé vlasy sahající až po pás okamžitě upoutaly sultánovu pozornost, elegantním krokem došel k sedátku, roztáhl ruce a s provokativním úsměvem předvedl teatrální úklonu a posadil se.

Představil se jako Narcis Tahir, sultán to jméno znal, byl to umělecký pseudonym jednoho z mladých básníků, kteří nebyli příliš známí nebo úspěšní svým přínosem literatuře, ale nezkušené dívky i zralé ženy prahly po jejich nezpochybnitelné dovednosti v umění něžnosti i krutosti – a verše si přitom také rády poslechly.

Narcis Tahir byl hezký mladík, který ještě nevydal ani jeden díván, ale byl proslulý svými zálety a každá žena, která se mihla jeho životem, si schovávala štos jeho zamilovaných gazelů, dá se tedy říct, že jako umělec byl úspěšný, i když přízeň svých kritiků – nejčastěji usedlých mužů, jejichž ženám dal okusit skutečné výbuchy vášně – si nikdy nezískal. Měl krásnou jemnou tvář, byť trochu vybledlou, neboť jako každý správný umělec nevycházel před setměním a velkou část svého života trávil po čajovnách a kužárnách, kde lenořil a relaxoval.

„Jsem básník,“ začal, „a jako takový žiji z milosti a dobroty lidí, kteří prahnou po umění a jeho doteku, ač mu častokrát ani trochu nerozumí a nemají pro něj cit. Přišel jsem za tebou, veliký vládce a mecenáši umění, na velkovezírovo pozvání, ač samozřejmě nemohu skrývat potěšení, které cítím, když s tebou mohu hovořit tváří v tvář. Nechci se však obličejem dotýkat země, rád bych s tebou hovořil jako básník s básníkem, jako s člověkem, který – rovněž jako já – zbožňuje a zbožšťuje krásu, již pozná kolem sebe. Nehněvej se na mě, prosím, za mou přehnanou troufalost a drzost, však sám víš, jací lidé jsou uchváteni múzami a slouží jim.“

„Odvážný chlapík,“ liboval si sultán v nově přichozím. „Jen se ničeho neboj a mluv, jak ti zobák narostl, jsem si jistý, že budeš velmi libozvučný pták.“

„Rád skřehotám pod okny, jak můj sultán již dozajista poznal, prozpěvuji si, zdánlivě pro měsíc, ale jako lstivá hyena vyji a chechtám se a vábím dívky na svá slova přeslazená medem nadšení. Nemám studu, od svatých

mužů utíkám a schovávám se před kázní a zdrženlivostí, raději v opojení nejrůznějších rozkoší skládám oslavné zpěvy na okamžiky slasti. Nehodlám se přidávat ke všem těm nechápavým lidem, mužům, kteří nikdy lásku nepoznali, a proto ti ji nyní rozmlouvají, zrazují tě od ní a pokouší se tě odvést od toho nejlepšího, co kdy člověk, muž, je za svůj život schopen zažít – od zamilování se. Jen láska nás tvoří, jen láska nás naplňuje, jsme pouze láskou a když z nás láska vyprchá, jako bychom nebyli. Umíráme, vysycháme, ač se nám mnohdy může zdát, že kveteme, že to mlžné šílenství růží nám pouze škodilo – jaký to omyl!

Jen člověk, který dokáže milovat jiného vášnivě a stejnou měrou jako sebe samého, je bytostí úplnou, celou, jen takový člověk se může podívat do tváře andělů a rci „Jsem více nežli vy,“ dát přednost objetí milované ženy před vymyšleným rájem. Nehněvej se na mě za tato slova, velký sultáne, nechtěj mě za ně trestat bitím či popravou – sám víš moc dobře, že nesou pečeť pravdy, že ve slepotě lásky je to nejkrásnější prozření života, kdy se celý svět rozzáří a znamená víc, než když byl zahalen tmavým a ponurým saténem.“

Básník svůj proslav přednesl skoro jedním dechem a dech v sobě zadržovali i sultán s velkovezírem, kteří byli okouzleni tak jasným a láskyplným vyznáním lásky lásce samotné. Ten člověk ze všeho nejvíce miloval a vážil si možnosti, šance být zamilován. Jak nádherný člověk! Nevinný i s hříšným úsměvem.

„Nemyslím si, že by se na tebe náš vladař hněval, básníku,“ promluvil nakonec velkovezír a se skrytou dávkou posměchu se podíval na zaraženého Süleymana, který pozoroval pohledného mladíka s nadšenými očima.

„Jak bych se jen mohl hněvat, když jsi tak skvěle shrnul mé vlastní pocity!“ řekl nadšeně. „Podlehl jsem nakonec tvému umu, básníku, ač jsem si dnes předsevzal nevzrušovat se u projevů Ibrahímových nohsledů. Ale ty, ty jsi mě překvapil svou řečí i jejím obsahem, který jasně ukazuje, co je v životě člověka důležitější než víra nebo moc. Jen jedna věc mi nejde na rozum,“ sultán se otočil k velkovezírovi, „proč jsi sem přizval člověka, který mě ještě více utvrdil v mém přesvědčení a odhodlání si Hürrem vzít?“

Ibrahím paša se pousmál způsobem, který ovládají pouze ministerští předsedové.

„Ještě sis našeho hosta nedoposlechl, nečiň ukvapené a předčasné závěry, očarovaný Süleymane.“

„Tvůj rádce mluví rozumně, vznešený vladaři,“ přikývl básník. „Ženy jsou jako hašíš, jsou zázrakem, který pro nás tento svět připravil a já si bez nich svůj život představit nedokážu. Nechci ti tvrdit, že by bylo špatné stát se na ženách závislým – vždyť já sám jsem jim už zcela propadl, mé hříchy mě hřejí a poznávám díky nim nebeská potěšení. Ale nikdy, nikdy bych nezůstal jen u jedné.“

Láska je prazvláštní věc a jen tehdy má význam, když za ní člověk jde slepě a bez rozmyslu, připraven na rány, které mu může způsobit, ale nestaraje se o ně. Jenže s jednou ženou pozná milovník pouze jednu z tváří lásky – takové plýtvání vzácným časem! Na světě je tolik dívek, které si zaslouží být milovány, které chtějí být milovány, které se pokouší milovat, i když se jim to moc nedaří, neboť ženy mají o lásce zkreslené představy. Cítil bych se hrozně – už třeba jen kvůli nim –, kdybych se po zbytek života přikoval k jedné skále, zatímco bych na horizontu viděl další hory, které bych si přál zdolat a z jejich vrcholu se podívat na krajinu vůkol.

V životě je potřeba milovat tolik žen, kolik se jen do srdce vejde, muž se s nimi ale nikdy nesmí svázat, nesmí jim do klína vrážet svůj osud – tam patří něco jiného. Nemůžeš světem volně a svobodně pobíhat, když sis kolem nohou omotal řetězy. Proto jsem nakonec přišel, z respektu k tobě a k hloubce tvého citění, abych tě varoval před tvou největší životní chybou – před manželstvím.“

„Není nad umělce, co?“ pronesl vesele velkovezír.

„Není, lžou vážně krásně,“ souhlasil sultán, „naneštěstí, i tak promyšlené a ve své podstatě pravdivé zdůvodnění musím odmítnout. Ty běháš a hledáš, Narcisi, zkoušíš všechno možné – a já se ani nechci domýšlet, co všechno má tvé mladé tělo za sebou, dost možná bych se i zastyděl –, ale to pro mě už neplatí. Já jsem ve své dlani našel slunce, už ho nemusím hledat na obloze nebo se za ním hnát, když zapadá za dunou. Ač jsi dozajista výkonný jako celý hlouček mužů, v jednom nad tebou vítězím – ve skutečné lásce.“

Že jsi neobjevil nikoho, ke komu bys mohl cele duševně přilnout, je tvým neštěstím, které nevyvážá ani kopec tvých avantýr a malých láseček.“

„Je od tebe trochu arrogantní a namyšlené říkat něco takového, můj slunný pane,“ ozval se hned Narcis. „Mám si to snad přebrat tak, že pouze ty znáš recept na pravou lásku, podle něž si každý večer před spaním namícháš dryák pro bohy, co tě odliší od nás, běžných smrtelníků? Od těch, kteří milují tak přizemně a nedokonale, kteří vlastně lásku nechápou?“

„Tím, co teď říkáš, dokazuješ, že se rozhodně nepletu,“ řekl klidně Süleyman.

„Hloupost,“ nenechal se umlčet milující básník, „jsi hodně vedle. Skoro se mi zdá, že se mě snažíš přesvědčit o tom, že čím méně miluji, tím vlastně miluji více – to je postavené na hlavu, jako kdyby dívky válčily a muži si stěžovali. Jedna je vždy méně než tucet a chceš-li srovnávat kvalitu našeho výběru, mohu tě ujistit, že mezi takovými, ke kterým se ubírám pouze z praktických a rozkošnických důvodů, bláznivě a plně miluji několik živoucích bohůň diblíků, ty které by svou krutostí ochromily nejotrlejší muže, i které svou nevinnou něhou obměkčují tyranické povahy. Chytré, citlivé, silné na duchu a skvostné tělem – jedna láska na život je žalostně málo. Ale máš-li slabost pro trvanlivé tragické konce, prosím, zůstaň si s ní, ožeň se s ní a představuj si, že je celý tvůj svět. Cítím ovšem povinnost ti říct, že je to jenom sebeklam a domyšlivé jednání do sebe zahleděného muže. Teď mě omluv, jsi sice můj nejjasnější vladař, ale láska, jak víš, má přednost a já mám pro dnešní odpoledne sjednané dvě schůzky.“

Narcis Tahir domluvil, uklonil se a zmizel stejně rychle, jako kdyby prchal před zuřivým otcem, jehož dceři poprvé – a nemanželsky – ukázal, kde a jak se lidská těla vzájemně doplňují.

„Hezky ti to vmetl do tváře,“ pochválil Narcisův výkon spokojeně kouřící velkovezír. „A nemyslím si, že by hovořil příliš nepravdivě, nesváděj jeho slova na snahu pokořit tě uvnitř tvého vlastního paláce, v myšlenkách na tvou jedinou lásku.“

„To by mě ani nenapadlo, ten výbušný chlapec mluvil jasně a upřímně, také bych zastával stejné stanovisko, byl-li bych jím. Jenže přestože nelhal, mýlil se ve svých odhadech, mýlil se ve své ostré kritice, která se

může zdát oprávněnou, ale vymezuje se vůči něčemu, co vlastně sama ještě nezná, co tedy těžko může odsoudit jen na základě svých nedosta-
tečných představ.“

„Mně se naopak zdá, že skvěle vystihl tvůj blud, že ti konečně někdo, kdo stejně jako ty uznává lásku jako jednu z nejvyšších hodnot, z plných plic do obličejů řekl, nakolik je tvé vnímání zaslepené a nesprávné. Smýšlíš o sobě jako o jediném muži, který umí milovat, domníváš se, že tvůj cit je tím nejohromnějším v celé říši lidí i zvířat, i rostliny jsi už určitě překonal. Shlížíš z patra na vše, co podle tvých kalných a zakouřených očí nedosahuje ušlechtilosti a vznešenosti tvého milování – což je v posledních dnech úplně všechno.“

„Nic nepřeceňuji, můj rozbor světa a vlastních pocitů není mylný, sám vím nejlépe, kde má co své místo.“

„Hadem se necháš ovinout a budeš ho zbožňovat za jed, kterým tě obdaruje – pleteš si prozření s pozřením, můj krásný sultáne.“

„Tohle jsou už opravdu zbytečné urážky,“ řekl Süleyman klidně, přesto však trochu dotčeně.

„Nechť mi můj pán a vládce promine,“ zabručel velkovezír.

Potom chvíli mlčeli.

◆◆◆

„Zdá se,“ řekl Ibrahim paša poté, co mu jeden ze sluhů něco tiše pošeptal, „že náš poslední host se trošku opozdil. Dovol mi, abych tě do jeho příchodu zabavil jedním příběhem, který se pro tento okamžik a toto místo více než hodí. Je to příběh, který se nade vši pochybnost udál, avšak těžko bys dnes dohledal potřebné údaje nezbytné k nalezení aktérů tohoto osudu.“

Velkovezír se odmlčel – pouze aby svlažil rty slazenou vodou a natáhl do plic trochu slastného dýmu.

Süleyman jej s pobavením a potěšením sledoval, vždy si rád poslechl další z nepřeberné a nekonečné sbírky příběhů, průpovědek a ponaučení svého přítele, který je pokaždé doprovázel potřebnými a často přeháněnými gesty a všelijak se pokoušel vtáhnout svého posluchače do děje.

„Je to příběh o zamilovaném šejkovi,“ pokračoval velkovezír, „a přestože by se ti mohlo zdát, že co platí pro šejka, tebe se nedotkne, poslechni si jej až do konce a dávej si pozor na jeho rozuzlení.“

Ibrahim s nadsázkou mrkl na sultána, který jej, usmívaje se, sledoval.

„Kdysi žil šejk, jehož moudrá vláda a dobrotivost k lidem byla odměněna vřelostí a oddaností jeho poddaných – ač nás historie učí, že tento přístup je spíše zhoubou panovníkovou, neboť slabý vládce, který nedokáže ovládnout něco upřít, neměl by jim dávat vůbec nic, aby jeho slabost nevyplula na povrch a nestala se jeho zkárou. Přes tuto léty potvrzenou pravdu byl šejk milován, snad Bůh se nad ním slitoval pro jeho dobrotu a nechtěl, aby zakoušel hořkost nevděčnosti, jež je lidmi s takovou oblibou šířena.“

Šejk se často procházel po městě, kde žil, a srdečně zdraven a milován všemi rozdával radost i zlaté mince. Jednoho dne se šel projít na tržiště, které si oblíbil pro jeho živost a divokost, pro nadšení ze smlouvání i nakupování. Šejk s úsměvem prošel kolem všech stánků a krámků a když už se chtěl vrátit zpět do svého paláce, spatřil u stánku s fiky ženu, která prodávala ovoce. Ihned k ní zahorel láskou, byl lapen půvabem jejích očí, toho jediného, co vzhledem k jejímu řádnému odění mohl vidět. Ale v jejích očích viděl jiskru krásy, opravdovost ženství a vášně, před kterou bledly všechny jiné dívky a ženy, které do té doby kdy potkal. Mizely jako ošuntělé obrazy v propadlišti minulosti, v tu chvíli šejkovo srdce patřilo pouze a jenom jí – dívce s fiky. Rozhodl se usilovat o její srdce a posleze i o její ruku, přál si učinit ji svou ženou a zahrnout ji bohatstvím a štěstím.

Soudce, šejkův přítel, kterému se nadšený a zamilovaný šejk svěřil o své posedlosti, mu však poradil úskok – navrhl mu, aby nejprve poznal charakter oné osudové dívky a ověřil si jeho ryze, kterou si maloval ve svých představách. Šejk se tedy vypravil na tržiště znovu, nyní však v přestrojení za chudáka. Přistoupil ke stánku s fiky a svou vyvolenou pokorným hlasem coby žebrák požádal o trochu ovoce, kterým by se mohl zasytit. Pohled té ženy se okamžitě změnil, nyní již nebyl laskavý, hluboký a krásný – stal se z něj nenávistný a spalující oheň, nevráživý k soucitu a životu. Rozčileně se po šejkovi ohnala a pokřikovala na něj sprostě urážky, dokonce po něm i hodila kamenem. Šejk v slzách uprchl, celou

noc proplakal nad ztracenou láskou. Ráno nechal prodavačku fiků popravít.“

Velkovezír si potáhl z dýmky a zůstal potichu i několik následujících vteřin, během kterých mu sloužící opět něco šeptal do ucha.

„Náš poslední řečník je už zde,“ oznámil, „ale co bych to byl za vypravěče, kdybych tě ošidil o závěrečné poselství? Můj sultáne a příteli, žena v tomto příběhu – a nejen v něm, po celém světě najdeš tisíce takových, vlastně téměř všechny si jsou v tomto podobné – byla falešná a její motivy byly všelijaké, rozporuplné a bylo jich mnoho. Rozhodně však stojí za to poznamenat, že není radno věřit neznámé ženě a ženě tobě známé můžeš věřit méně než neznámému muži.“

Sultán zatleskal Ibrahímově vypravování a překulil se na lehátku.

„Tvůj příběh byl poutavý a naučný pro nepřátele žen – jako vždy –, byl rovněž ufat v půli jako většina tvých historek, se kterými se vytašíš vždy, kdy je potřeba zabít vleklý čas. Nebudu se ke tvé pohádce příliš vyjadřovat – ten šejk byl zřejmě naivní a ublíženecký hlupák, vytvořil si o své lásce iluzorní obraz, ze kterého odmítal slevit, podle svých domněle správných vlastností měřil i ji. Takový muž by s ženami žít neměl, není divu, že se dočkal zklamání.“

„Takže pokud chce muž s ženami žít, musí být připraven na zklamání?“

Sultán se zasmál.

„Ptáš se, jako bys ženy neznal! A přitom jsi to byl ty, s kým jsem se jako mladý bavil o svém prvním hříchu a tys mě poučoval svými rozsáhlejšími zkušenostmi.“

„Proč si tedy připravuješ své vlastní zklamání?“

„Protože, můj drahý Ibrahíme, i zklamání může být sladké.“

To už před nimi stál silný muž s divokým lvím výrazem, navlečen v dlouhé lesklé zbroji, jednou rukou držel v podpaždí helmu a druhou přidržel scimitar ve zdobené pochvě.

„Vidím, že jsi pro své záměry přinutil i velitele zdejších stráží, aby opustil své stanoviště,“ poznamenal sultán.

„Naneštěstí byl příliš zodpovědný vůči své funkci a odmítl se dostavit, dokud nezkontroloval hladký průběh změny hlídek.“

Sultán se zasmál.

„To je jedině dobře. Kam bychom dospěli, kdyby se vojáci bez rozmyslu podvolovali každému z velkovezírových vrtochů?“

„Určitě ne k revoluci,“ zašklebil se velkovezír.

„Než začnu,“ promluvil velitel, když se k němu obrátila panská pozornost, „rád bych se o něčem ujistil, velký sultáne.“

Jeho hlas skřípal v uších jako zrnka písku mezi zuby, vykřičené a zhrublé hlasivky se skvěle hodily k hecování vojáků za svítání, ale opatrné ujišťování se nepřírozeně slušným tónem k nim příliš neladilo.

„Ibrahím paša mi kladl na srdce, že mám hovořit jako vždy, že se nemám snažit působit jako někdo jiný a že při svém proslovu nesmím podlehnout pokušení zalíbit se ti.“

„Nemusíš se obávat, že by ses mi zalíbil,“ řekl s hravou povýšeností Süleyman Nádherný, „jsi voják, znám už vše možné i nemožné, co vojáci dělávají a jak se chovají, sám jsem se mnoha bitev účastnil a vím, že zvíře v člověku často zdivočí, cítí-li pach – či snad opojnou vítěznou vůni – krve. Já sám také nejsem svatý, jsem jen Vůdce věřících. A rozhodně tu nejsem proto, abych hodnotil kvalitu tvého projevu, dnes jsem byl svým rádcem zaúkolován, abych si tě vyslechl a na okamžik vsadil tvůj pohled do svých očí. Tak zjistím, jestli bych se na svět nechtěl dívat třeba jako ty sám.“

Získaje odvahu mluvit, spustil kapitán svou, o ženách a mužskou:

„Nevím, jestli zrovna to by bylo vhodné pro tak velkou duši, jako je ta tvá, Zákonodárce. Muž se zbraní se často chová děsivě a odporně, činy, které vykoná, se krok za krokem blíží k propasti temnoty a šílenství, k místům bez návratu, kde na něj číhají pochybnosti a nutkavé choutky po páchání bezmyšlenkovitého zla. Jako by šavle, kus chladné, vražedné oceli, ovládala veškeré pudy a instinkty a nutila zabíjet či ublížovat těmi nejzatracenějšími způsoby. Ale, můj pane, je třeba vědět, že voják vede mnohem těžší boj než ten, ve kterém teče krev a ufaté údy dopadají na zaprášenou zemi. Je to boj o své vlastní já, souboj s běsy, kteří křičí a klíčí v jeho mysli a jako brouci si tam stavějí kolonie.“

Není mnoho způsobů, jak porazit své temné stránky, ale skutečně platí stará hořká moudrost, že ve válce proti démonům je nutné se spojit s ďáblem. Člověk se musí otupit, aby ustál hrůzu, kterou vidí, aby se sám

nestal součástí té hrůznosti násilných smrtí, musí zkamenět a stát se sloupem, na jehož mlčky přijímaném utrpení stojí štěstí všech ostatních.

I já jsem zkameněl a ženy mi v tom pomohly. Měl jsem jich už tolik, počestných i špinavých (těch bylo mnohem víc), chodím za děvkami, častokrát těsně předtím, než je přikázáno jejich ukamenování, když jsem ještě táhl s tvou armádou, bez ostychu a studu jsem se zmocňoval zajatkyň, mí druzi mi přidržovali úpící a prosící maso, které mě nakonec přijalo s roztaženými stehny. Ano, můj moudrý vládce, ženy jsou jen maso, nic víc, taková je pravda muže, který musí mít vůli vraždit a plnit rozkazy – jinak bývá zavražděn někým jiným, kdo také plní rozkazy.“

Velkovezír, slyše ten krvavý zpěv mužství, se potěšeně usmíval. Pravda – je tak krásné ji slyšet! Znal ale základy taktiky, nestačí jen dobyt pevnost, když je po všem, je nutné ještě pobít všechny nepřátele, aby výsledek byl vskutku příkladný.

„Copak ty ses nikdy nezamiloval? Nepocítil jsi v nitru ten hřejivý pocit?“ zeptal se velkovezír s ironickým podtónem.

„Jistěže zamiloval – ale ten pocit nebyl hřejivý, spíše spalující. A ve své lásce jsem se vždycky zklamal, tedy jsem si potvrdil, že vidět ženy jako dobytek není zas tak mylná představa. V nejlepším případě jsou ženy společnicemi a doplňky, ale nemá to být nic, na čem by se muž měl stávat skutečně závislým. Zejména pokud se jedná o jednu určitou ženu, ta se pak může dovtípit svého vlivu a může mužem snadno manipulovat.“

„Ale? Že by sis v budoucnu nepřál rodinu?“ otázal se Ibrahím paša.

„Přál, to je ostatně povinnost každého dobrého muže, ale stále bych byl tím, kdo rozhoduje, kdo vládne.“

Sultán, doteď s pevně sevřenými rty poslouchající rozpravu mezi velkovezírem a velitelem, konečně promluvil, velice úsečně:

„Jsi jenom voják, proto se vrať na své místo a plň své povinnosti.“

Důstojník byl na okamžik zaražen tak rychlým průběhem, beze vzdoru však vstal, uctivě se rozloučil a odešel.

Když zmizel za korálovým závěsem, obrátil se Ibrahím k Süleymanovi.

„Pročpak jsi k němu byl tak příkrý? Či se tak úzkostlivě strachuješ o svou bezpečnost, že nechceš nechat strážu bez kapitána?“

„Ten člověk už dostatečně jasně vyjádřil svůj názor, obdobně jako

eunuch či úředník bere ženu jako věc. A on navíc tu věc chce naprosto a bezpodmínečně svírat ve svých prackách a zcela ji ovládat. Tak se pravý muž chovat nesmí.“

„Přesně tak se pravý muž chová a chovat musí, je to jeho závazek.“

„Láska je něco víc než jen šachová hra mezi mužstvím a ženstvím. Nemusí to být vždy bitva, nalezněš-li někoho, kdo je opravdu hoděn milování, je to spíše nádherný tanec, jemuž se nic na světě nemůže vyrovnat. Já tančím, Ibrahíme, nemusím zabíjet.“

„Někdy je vražda méně bezohledný čin než tanec,“ řekl velkovezír.

A to byl skoro konec.

◆◆◆

„Je zvláštní, že většina tvých řečníků měla něco do činění s harémem; kapitán se staral o jeho bezpečnost, lékař o čistotnost a zdraví jeho obyvatel, majetnický účetní počítal jeho výdaje, básník se tajně dvořil několika mým konkubínám – neříkej, že sis myslel, že bych se něco takového nedozvěděl, ale neměj obavy, nehodlám mu nic provést – a eunuchův osud posluhovače je více než zřejmý. Pouze mullah, který za tebou přišel zdonit o spojení ve věci zhacení mého sňatku, a potulný derviš neměli na harém žádné vazby. Čím to, že sis ho vybral jako středobod svých kreací?“

„Sultán je bystrý jako vždy, jeho oku ani myslí neujde žádný detail, přestože se mi mnohdy zdálo, že během audiencí podřimoval. Musím tě však zklamat, tvé velké odhalení nic nedokazuje, je to jako bys na poušti zvedl kus šátku tam zavátý – pod ním bude jenom písek, žádný poklad, žádné tajemství. Vybral jsem několik mužů – a právě jen mužů, o ženách bys těžko mohl hovořit s ženami, které samy sobě rozumí ještě snad ještě méně než svým manželům –, o nichž jsem věděl, že řeknou to, co jsem si přál, aby ti řekli – že velká část z nich znala prostředí harému i tvou budoucí manželku je vcelku nepodstatná skutečnost. Každý z nich ti ukázal jeden z odlesků ženství, každý z nich byl zábrus na drahém kameni zasaženém do šperku.“

„Zdá se, že mi k ženám řekneš něco i ty sám,“ pookřál Süleyman, který pochopitelně raději naslouchal slovům přítele než ostatních lidí.

„Pokud si můj vládce a pán přeje znát můj názor na úděl ženy – či spíše pokud si skutečně přeješ znát ženský úděl –, nebudu se zdráhat a o moudrost, které jsem nabyt, se s chutí podělím.“

Sultán si povzdechl.

„A dozvím se to ještě dnes, můj přemoudrý rádce? Nebo mě chceš od svatby zdržovat tím, že si jako Šahrazád každý den připravíš nějaký příběh s pointou v nekonečnu?“

„To by bylo nadmíru nedůstojné, nečestné a ženské,“ odmítl nařčení Ibrahim paša. „Pokud mám posoudit úděl žen tím co možná nejspravedlivějším a nejméně zaujatým způsobem – a přiznávám, že to není snadný úkol, protože každý muž má v sobě pnutí, které jej žene buď ke zbytečné mírnosti, či nevhodné přísnosti (těžko však říci, co by se v případě ženského plemene dalo považovat za nevhodnou přísnost, soudit je přísně a bez známky lítosti, snad i tvrději než muže, neboť ženy svou přirozeností mají ke zlu blízko, těžko lze být považováno za nevhodné) –, musím vzhlednout od nich samotných. Musím změnit svůj pohled, vystoupat na velmi vysokou věž, ze které se nebudu rozhlížet jen po ženách a mužích, ale po celém díle stvoření. Musím vnitřním okem zvážit, nejen o co jde v životě jednoho člověka a i celého lidstva, nýbrž i to, kam spějí veškeré věci mimo dosah působení člověka.“

Jak jsi sám řekl, celek je podstatný – proto na něj musím hledět, avšak ne tvým téměř až dětsky bezelstným zrakem, mé oči nesmí zatmít světlo lásky, které najednou dodá všemu (i nesmyslům) smysl dokonalý. Musím hodnotit a vyhodnotit, jen tak se doberu výsledku, skoro až cestou matematickou, ale ty sám dobře víš, že v této vědě nejsem zrovna zběhlý – její postupy mi ale připadají správné a logické.“

„A máš svůj závěr?“

Velkovezír se na svém pohodlném lehátku zavrtěl.

„Ano,“ řekl po chvíli váhání, „nejsem si však zcela jist jeho platností a správností. Nicméně veškerá má dosavadní pozorování hovoří v jeho prospěch. Úděl ženy – a teď se podrž a hlavně nevolej nikoho, kdo bere Korán doslovně – je stejný jako úděl muže. Žít a zemřít jako každý člověk,

věřící i nevěřící, bohatý i chudý, ctnostný i zatraceníhodný. Žena nemá žádný zvláštní úděl, ale protože je od přírody na těle i duši slabá, úděl jí vždycky vytvoří muž. Není žádný smysl v konání kohokoliv, muže či ženy, oba si jen musí v hlavě ujasnit, co udělají s časem, který jim náhoda vyměřila.“

„Náhoda? Ne Bůh?“

„Náhoda, Bůh – to je vcelku jedno.“

Sultán s úsměvem pokýval hlavou nad přítelovou blasfemickou odvahou.

„Nadhodil jsi zajímavou myšlenku – a sice že úděl je otázkou vůle a rozhodnutí. Samozřejmě to trochu popírá vše, v co věříme, ale můžeme se s klidem spolehnout na takový výklad, že nám Alláh dopřává svobodu – vždyť tak je to i psáno, ty pouze svobodu jednotlivce rozšiřuješ též za hranice účelu –, abychom se beztak rozhodli podle toho, jak on chtěl (nebo možná by bylo lepší říci, jak on věděl, že se rozhodneme). Ať by je někdo označil za rouhačská či ne, tvá slova jsou mi příjemná, člověk je člověk, ať už má pohlaví jakékoliv.“

„Takhle jsem to úplně neřekl,“ ozval se velkovezír. „Samozřejmě, že s ženami patříme k jednomu druhu, ale obě pohlaví žijí v naprosto rozdílných světech. Je to dáno tím, jak na své okolí pohlížejí a jak se dívají do svého nitra – muži a ženy tak činí rozdílně, a proto se často střetávají v nepochopitelnosti.“

„Zdá se mi, že se z toho stala předpojatá bitva mezi pohlavími. A ty se mě snažíš přesvědčit, že se jí účastním.“

„Když přijde na vztahy mezi muži a ženami, vždy se jedná o bitvu mezi pohlavími – jako muž jsi byl předurčen k vítězství, nespěchej tedy do léčky, která ti byla zbaběle přichystána. V tom boji jsi přítomen, ať chceš nebo ne, pokud si přeješ se mu vyhnout, odejdi do hor a rozmlouvej s orly a hady.“

„Ty prostě jen nenávidíš ženy, příteli,“ mávl rukou Sultán sultanů.

„Ač moc dobře vím, jak skvělé ženy jsou nebo jak skvělé ti mohou připadat, i ve chvílích největšího okouzlení bys měl mít na paměti, že jsou to služebnice chaosu, že stejně snadno ti připraví radost jako zklamání a muž má povinnost před nimi držet své city na uzdě, jinak by byl jako ony, pro umění a poznání zatracený.“

„Tvůj hlavní motiv znám, vím, že si přeješ, aby se mým nástupcem stal můj prvorozený Mustafa, ale já už jsem se rozhodl pro Selima.“

Sultán zkrřížil ruce na hrudi a s pobavením se na ministra zadíval.

„A je velmi zábavné poslouchat tvé řeči o umění a poznání, protřelý politiku.“

„Nepopírám, že bych byl raději, kdyby po tobě vládl Mustafa, ale takové maličkosti pro mě v tuhle chvíli nehrají roli. Mám větší starost o tvou soudnost, mám starost o svého přítele. O následnictví ať se tví synové tahají klidně s džiny či ghúly, co chci vidět ještě méně než občanskou válku, je změna tvého charakteru.“

„Tak toho se obávat nemusíš, má povaha a přirozenost budou stejné jako vždy. A pokud se změní, bude to jen vývoj, který brzdit rozhodně nehodlám.“

Ibrahim se rezignovaně usmál a položil poslední otázku:

„A vývoj k lepšímu, nebo k horšímu?“

Süleyman na to již neodpověděl. Byl popravdě už docela unaven tou věčnou skepsí. Proč každý pochybuje o jeho lásce, proč každý zpochybňuje jeho milovanou i jeho samotného a to, co mezi nimi vzniklo, něco natolik silného, prudkého a přitom trvalého – něco, co vyklíčí jen jednou za sto let jako nejvybíravější poupě mezi plevelem a běžnými květinami v zahradě? Jednou se o jejich lásce budou vyprávět krásné příběhy, dnes slouží jako podnět k obavám či žertům jeho okolí. Vtipy a strach – tak přihloupelé věci, když on, Süleyman Nádherný, kráčí po výšinách.

◆◆◆

V roce 1536 byl velkovezír Ibrahim paša zavražděn za komplot proti sultánovi. Süleymanovým nástupcem se stal Selim, syn Roxelany, která byla u dvora známější jako Hürrem Sultan.

Co zmůže pravda proti ženě?

Drakobijci?

Nebe bylo až nezdravě modré, nebyl na něm jediný mráček, což mě trochu znepokojovalo. Idylické chvílky ani okamžiky lásky a něhy jsem neměl moc rád, pokud v to tedy nepočítáte orgasmus. Takové chvíle totiž jsou velice pomíjivé. Ostatně jako právě ten orgasmus. Zpívající ptáčci, motýlci třepetající svými drobnými křídýlky, veverka pohrávající si ve větvích stromů s ořechy, medvěd, co se zatoulalo od mámy a teď si na mý-tince radostně brumlalo a pozorovalo okolní svět...

To všechno jsem nesnášel, všech těch voňavých bylin a bzučícího hmyzu jsem měl po krk. Někomu se to možná může jevit jako drobný paradox, protože já jsem vyrostl ve hvozdě, kde mě můj druidský pěstoun učil laskavosti a úctě k přírodě. A právě to je důvod, proč všechny ty tvory i tvorečky, kytky i kytičky, zkrátka veškerou tu havěť, co člověk může potkat v lese, k smrti nesnáším.

Přes cestu se líně sunul hlemýžď. Popoběhl jsem, aby se mi neschoval někam pod listí, a se zlomyslným úšklebkem jsem na něj dupl. Po tváři se mi rozlil škodolibý úsměv, když se zpod mé podrážky ozvalo křupnutí a zabublání.

„Přestaň si hrát,“ ozval se za mnou otrávený hlas Xillona, našeho mága.

Znal jsem ho od dětství, pamatoval jsem si ho jako vitálního a pružného čtyřicátníka s černou bradkou a uhrančivýma očima. Vždycky to byl chlapík s takovým čertovským vzezřením, ale dnes to byl prošedivělý stařec, který začínal trochu zapáchat, a jehož oči už nebyly tak uhrančivé

jako spíš unavené. I tak byl v naší družině natolik váženou osobou, že se mu nikdo neopovážil odporovat. Dobře jsme totiž věděli, co dokáže udělat jedním slovem. Krom toho se uměl dobře ohánět svou dlouhou ebenovou holí, jejíž vršek si nechal zaostřit jako kopí. Většina čarodějů proti takovému upravování zásadně protestovala, ale Xillon moc dobře věděl, že kopí bývá leckdy vhodnější a účinnější než kdejaké zaklínadlo.

„Jo, přestaň si hrát, Jindro,“ zašklebil se na mě Jakub.

Jakuba jsem nesnášel. Byl to takový malý skrček s věčně rozšklebeným obličejem a těkavým pohledem, kterým všechny jenom urážel a provokoval. Často jsem míval chuť mu ten ksicht zadupat do země. Věděl jsem, proč ho nesnáším. Protože se mi podobal. Nebo snad já se podobal jemu. I naše styly boje byly dost podobné; vždycky jsme se někam ztratili a nepřítel z dálky ostřelovali, nebo ho šikovně oběhli a do zad mu vrazili nůž. Štvalo mě, že on to dělá stejně jako já, že se obléká jako já, že mluví jako já. Štval mě celou svou podělanou existencí, štval mě tím, že dýchal stejný vzduch! Jeho pouhá přítomnost ve mně vyvolávala jen odpor a znechucení.

Na druhou stranu, já jsem podobně působil na něj, takže jsme si byli v podstatě kvit. Jako správná skupina lovců draků jsme i my museli mít nějakého toho bojovníka, který by případné problémy prostě odstranil. Častěji než před draky nás sice ochraňoval před davem v hospodě nebo před pořádkovými silami, ale stejně jsme byli rádi, když jsme měli nějaké ty chlapce, co za nás nasadili svoje svaly.

Definici kopy svaloviny a žádného mozku dokonale představoval Obrjan. Kroll, snad polobr nebo něco takového, každopádně obrovský kolos s obrovskou sekerou, se kterou by hravě prorazil třeba i městkou bránu. Proto jsme mu také přezdívali ‚Beranidlo‘. Obrjanovi stačilo k životu málo; jídlo si většinou sehnal sám a ani se moc neobtěžoval s tepelnou úpravou, chlastu měl díky svému podílu z pokladu, který byl vždy menší než podíl nás ostatních, taky dost, a nic víc nepotřeboval.

To jeho společník Karluš byl o něco mazanější. Svalnatý horal, jenž se už bohužel asimiloval a naučil se počítat, se dokázal stejně dobře ohánět svým mečem, jako licitovat o odměně. Než se k nám připojil, byl s Obrjanem v jedné žoldácké společnosti, tu ale podvedl, když se dostal k její

pokladnici. Byl jsem si jistý, že tenhle chlap má snad všude úkryty se svým zlatem. Za svůj život musel shromáždit víc peněz, než celá naše tlupa dohromady. Tedy samozřejmě kromě Xillona.

Posledním členem naší družinky byla Laura. Krásná Laura. Dlouhé vlasy kaštanové barvy, hluboké oči často zvýrazňované modrými stíny, rozkošně vykrojená ústa, nádherné tvary, hlavně zadeček, na ten jsme se vydrželi dívat celé hodiny. I Xillon si v okamžicích, kdy na sobě měla méně ošacení, labužnický přejížděl prsty po rtech a do jeho unaveného pohledu se vracela dávná jiskra lva salónu. Každý z nás s ní chtěl spát. A já s ní spal. A musím říct, že něco tak skvělého jsem nezažil. Dokonce se přiznám i k tomu, že jsem s ní přitom omdlel. Kam se na ni hrabou všechny ty děvky a markytánky, co mi prošly pod rukama i jinými částmi těla! Bohužel jsem nebyl jediný, kdo s ní málem zbořil stan. Jakub, ten kryší parchant, se do ní udělal taky. To mě rozzuřilo, aniž bych si uvědomoval proč. Původně jsem si myslel, že to byla jenom normální žárlivost anebo má vrozená nenávisť vůči tomu kriplovi, ale pak jsem zjistil, že jsem rozčilený na Lauru. Byla to dokonalá mrcha.

„Byl bys tak hodný a řekl nám, kudy teď jít?“ zeptal se Xillon dost nepřítomným hlasem, jako by ho to ani nezajímalo.

„Jo, byl bys tak hodný a řekl nám, kudy teď jít?“ přisadil si Jakub o dost uštěpačněji.

„Zavři zobák a nech ho hledat,“ doporučil mu Xillon stále stejným tónem.

Jakub párkrát otevřel ústa, ale pak je vždy zase zavřel. Nikdo nebyl tak drzý, aby odporoval Xillonovi. Nikdo.

Znovu jsem se podíval na terén. Jeden by řekl, že vypátrat draka nebude tak složité, vždyť měl přeci pustošit okolí, zabíjet zvířata, děsit vesničany. Jenže hledání ještěrky vždycky zabralo víc času než její likvidace.

Tentokrát jsme však moc času neměli. Zdejší vládce, jmenoval se snad Dobroslav XXVIII., si nás najal na záchranu své královské dcerky. Tu totiž unesl drak. Dobroslav byl jaksepatří zdrcen tím, co se stalo, naštěstí jsme se v té době vyskytovali na jeho dvoře. A jelikož jsme známí drakobijci, bylo jasné, že princeznu vysvobodíme my. Xillon dohodl s králem výplatu a hned jsme vyrazili.

Nutno říci, že král, přestože byl dozajista zdrcený, se dost cukal, když mu bylo řečeno, že za život jeho dcery budeme chtít třicet tisíc zlatých. Ale nakonec nám to slíbil. Koneckonců, za draka je to pakatel. Když byl Xillon u Dobroslava, tak jsem se na princeznu trochu poptal. Zjistil jsem, že je to dost rozmazlená slečinka, která nosí nosánek dost nahoru. Snad ji pobyt u draka aspoň trochu naučí pokoře.

Rozhlédl jsem se po okolí a snažil se najít nějaké vodítko, horu nebo skály, kam se drak mohl uchýlit. Nic. Tohle království bylo jako bramborová placka. Plná brambor a děsně placatá. Takže bude v bažině. To byla snad ta nejhorší varianta.

Otočil jsem se ke svým společníkům. Karluš si zřejmě všiml mého zasmušilého výrazu a hned zakroutil hlavou.

„To mi ani neříkej,“ zamumlal. „To už by bylo počtvrtý za sebou, co se schoval do nějakýho podělanýho močálu.“

„Berte to z tý lepší stránky,“ ozval se Jakub a zazubil se.

K čertu, ten měl tak hnusný zuby! Jak s ním vůbec Laura mohla spát? Vždyť jí z toho muselo být na zvracení!

„A jakou to má lepší stránku, ty chytřej?“ zeptal se podrážděně Karluš.

„Nemusíte lézt do kopce, vy blbí,“ opáčil pohotově Jakub.

Zvláštní důraz kladl na slovíčko nemusíte. Jakub totiž vždy držel hlídku před doupětem, nemusel tedy skákat po zasněžených horských hřebenech, kde sídlili ledoví draci, nemusel uskakovat proudům lávy, když jsme kráčeli do jícnu sopek odchytil nějakého toho ohnivého draka. Ten bastard vždycky zůstal v bezpečí.

Na druhou stranu přišel o potěšení sledovat Lauru při boji. To, jak se kroutila a máchala svými tenkými šavličkami, jak natáhla tětivu svého luku, bylo snad víc vzrušující, než když na mně skákala v posteli. Nehledě na to, že jak tancovala okolo nebohého ještěra, její zadeček nádherně poskakoval, což byla skutečná pastva pro oko.

„Měli bychom tedy vyrazit,“ prohlásil nezúčastněně Xillon a ani se na nás nepodíval.

„Jakub tady zůstane. Jdeme.“

◆◆◆

Karluš se rukou ohnal po všudypřítomných moskytech.

„Nesnáším hmyz,“ zabrblal, obratně chytil prolétajícího komára a s pomstychtivým výrazem ho rozmačkal mezi prsty.

„Spíš bychom si měli dávat pozor, abychom někde nezapadli,“ řekla Laura.

Její hlas zněl tak krásně. Zbožňoval jsem, když mluvila. Začínala nahlas ale postupně se tišila, až k poslednímu slovu, kdy už skoro šeptala. Pokaždé, když něco říkala, jsem cítil tlak v kalhotách, protože ať řekla, co řekla, vždycky to znělo jako „Vytři se, drahoušku, vytři se dosyta.“ Ta ženská byla ďáblice.

„Laura má pravdu. Dávejte pozor, ať se nepropadnete,“ souhlasil Xillon, stále upírající pohled někam do prázdna. On sám se vznášel několik centimetrů nad zemí, takže neměl namočený ani lem svého dlouhého roucha.

Do nosu se mi vetřel povědomý puch. Nebyl to smrad z močálu, tohle byl zápach spáleniny. Takže bychom měli být blízko.

„Myslím, že jsme už...“ Větu jsem nedokončil.

Břečka z bažiny se rozstříkla a ohodila nás tlejícími zbytky trav. To však nebylo to nejhorší. Nad naše hlavy se vznesl veliký drak s brčálově zelenými šupinami. Bil svými těžkými křídly do vzduchu a prohlížel si nás dost nenávidným pohledem.

„Proč vám to tak trvalo?“ zahřměl hromovým hlasem.

To poněkud měnilo situaci. Uvolnili jsme se. Pouze Xillon se mračil. Drak mu totiž zašpinil jeho drahou róbu.

„Tohle sis mohl odpustit,“ řekl mág rozmrzele.

„Promiň, dědulo, ale stále je to zatraceně malá satisfakce za to, co jste mi to tentokrát pověsili na krk. Ta holka je naprosto příšerná.“

„Nutí tě koupat se před spaním nebo co?“ rýpl jsem si.

„Kdyby jen to,“ povzdechl si drak, „řekla, že pokud jí neseženu zrcadlo a ty šminky na obličej, tak prý odejde z jeskyně. A v tomhle kraji drakovi nikdo moc zrcadla prodávat nechce. A vy jste řekli, že se jí nesmí zkřivit ani vlas, ale povím vám, tu bestii zaduňte do země. A hlavně jí zacpěte hubu, protože pořád mele, pořád se jí něco nezdá.“

Začali jsme se smát.

Jenom Xillon se ani neusmál, naopak se ještě víc zakabonil a zvedl ruku, abychom ztichli.

„Jeskně? Chceš říct, že jsi v nějaké jeskyni a nás jsi nechal jít do bažiny?“

„Jo. Ať si taky užijete svůj díl srandy.“

Drak ze široka otevřel tlamu a odhalil tesáky. Typický dračí úsměv.

„Kde je princezna?“

„V jednom starém dole. Zavalil jsem ji, aby nemohla odejít.“

„Tys zavalil princeznu?!“ zděsil se Xillon.

„Ale jemně!“ hájil se rychle drak. „Vážně, dával jsem pozor, zatarasil jsem pouze východy.“

„Tak nás tam teď odved“, zavelel Xillon.

„A co Jakub?“ zeptala se Laura.

„Jen ho tam nechejme,“ pospíšil jsem si s odpovědí. „Ať si taky vychutná svůj díl srandy.“

◆◆◆

Důl byl obrovský kruhový kráter v zemi terasovitě padající do temných hlubin. Na každé plošině bylo několik žebříků, které umožňovaly snadnější sestup. Pravděpodobně sloužily pro údržbu, protože pro převoz materiálu tu byly připraveny stočené koleje s vozíky a výtahy založené na kladkovém principu. Bohužel pro nás, většina příslušenství už nebyla v nejlepším stavu. A drak nám s úšklebkem oznámil, že princezna je až na úplně nejnižší úrovni.

„To jsi ji tam nemusel zahrabávat, stejně se odtamtud nedostane,“ vytkl Xillon drakovi.

„Musel. Kdybych ji totiž neumlčel aspoň tunou kamene, tak by mi kecala i do toho, jak ji mám zasypat,“ vysvětloval drak a zhluboka si povzdechl.

„Hm,“ prohlásil Xillon a skočil do díry.

„To je bezvadný,“ řekl jsem trpce, „jak se tam dostaneme my?“

Drak se široce usmál.

„No, já tam sletím a dědula,“ mávl křídlem na mágovou postavu mizející v temnotě, „si s tím hlavu moc nedělá. Nazdar za chvíli.“

Rozepjal křídla, udělal ve vzduchu pár manévrů a střemhlav se vrhl do kráteru.

„Tak mě tak napadlo,“ začal rozvíjet své myšlenky Karluš, když drak zmizel v díře, „na co byl tenhle důl? Protože kdyby byl na stříbro nebo něco takového, tak bychom mohli o trochu zvednout cenu za princeznu, co říkáte?“

„To by nebylo správné,“ řekla Laura rozhodně. „Uzavřeli jsme s králem dohodu, ve které se jasně říká, že dostaneme třicet tisíc.“

„Dohoda nedohoda,“ Karluš mávl rukou. „Koho zajímají dohody, he? Dohody se nenažereš.“

„Nebudeme nikoho vydírat,“ oznámila Laura sladce. Tak sladce, že se i Karluš musel kousnout do rtu, aby nevyjekl bolestí, když nečekaně dostal erekci.

„Počkáme tady,“ odvedl jsem řeč jinam a sedl si tak, aby nebyla vidět vyboulenina na mých kalhotách. Laura dokázala divy jediným slovem. Karluš si začal kousat nehty a pozorně sledoval důl, Obrjan jako by zkameněl. A Laura se posadila vedle mě, rozpustila si vlasy, povolila korzet a začala se na odpoledním slunci opalovat.

„Je tak krásně,“ rozplývala se naše krásná společnice.

◆◆◆

Netrvalo dlouho a z díry se vynořil Xillon. V jedné ruce držel svou ebe-novou hůl a druhou si na rameni přidržoval něco, o čem jsem usoudil, že bude asi princeznou. Mág dopadl na chodidla a podlomil se v kolenu. Upustil hůl i princeznu, opřel se rukama o zem a začal zhluboka oddechat. Přitom znechuceně odplivoval sliny, které byly zabarveny do ruda. Z nosu mu vytékala krev a jeho oči, ve kterých snad musely prasknout téměř všechny žilky, dávaly najevo velké tělesné a především mentální vyčerpání. Inu, magie dává, magie bere.

Zatímco jsem s poněkud chlípým úsměvem pomáhal zachráněné princezně na nohy, Karluš a Laura přiběhli ke Xillonovi a snažili se ho

zvednout ze země. Stařec se jim vzteky vytrhl a Karlušovi navíc uštědřil pořádný políček.

„Jsem v pořádku, hlupáci!“ vyjekl podrážděně a pokusil se postavit. Zavrával a opět skončil na všech čtyřech. „Nestarejte se o mě. Je tam drak. Trošku jsem vám ho pochroumal, ale dorazit ho musíte sami,“ dopověděl a v tu ránu omdlel.

Tuhle scénu jsme hráli už mnohokrát.

Vyčerpaný mudrc padne únavou po magickém souboji s drakem a zbylí družiníci pak bestii konečně zaženou či zabijí. Vyčerpaný mudrc se nám hraje vždycky skvěle, jelikož Xillon se v kouzlech rád předvádí i mimo představení. Bohužel s tím heroickým soubojem udatných reků a strašlivého monstra bývají dost často problémy.

Princeznu to však příliš neuchvátilo. Pohodila svými světlými vlasy a vztekle se postavila.

„Co si to vůbec dovoluješ, ty plesnivý dědku?!“ ječela na omdlelého mága. „Až se můj papá dozví, jak jsi se mnou zacházel, nechá tě zmrskat!“

Prudce se otočila k nám.

„A vy civíte na co?“

„Chudinka malá, určitě je v šoku.“

Laura se pokusila zachránit situaci a udržet atmosféru, ale tímto prolovem se jí to bohužel příliš nepodařilo. Princezna vrhla na Lauru nenávistný a neskonale povýšený pohled.

„A ty jsi kdo, že se odvažuješ se mnou takto mluvit?“

Laura naprázdno otevřela ústa a pak je zase zavřela. Opětovala princeznin pohled a přidala k němu ještě pomyslné úroky, které znásobily jeho pronikavost. Překvapená slečinka ustoupila o krok zpátky a málem přepadla přes okraj lomu.

V tu chvíli vyletěl z hluboké propasti drak. Nikdy jsem ho neviděl radši. Konečně jsme mohli něco předvést i my.

„Pozor, Výsosti!“ vzkřikl jsem teatrálně. „Za vámi je drak!“

Vytasiv meč a zběsile jím mávaje jsem poskočil k princezně a shodil ji k zemi. Nemohl jsem si odpustit přejet rukou po jejích pěkných bocích. Karluš s hysterickým jekotem vrhl po drakovi oštěp a s Obrjanem po boku mu vyrazili vstříc. Ten po nich chmátl pařátem a zatímco se Karluš sklonil,

Obrjan byl dračí silou odhozen o několik metrů dál. Karluš se mrštně vyhnul zpětnému úderu. Se sestavou úskoků a kotrmelců se dostal až k drakově hrudníku, do kterého zabodl svůj meč. Ještěrka hromově záúpěla a vnesla se nad bojiště. To už však zadrncela tětíva Laurina skládaného luku a do drakovy blány pod křídlem se zabodl dlouhý šíp. Bolestivé zařvání se rozlehlo celým lomem, který ho v ozvěně uvěznil ve svých chodbách a hlubokých šachtách. Drak zuřivě zamával křídly, přičemž to zraněné mu značně vynechávalo, a pak se snesl zpátky do lomu. Laura si uhladila pramínek svých tmavohnědých vlasů a s obrovskou něhou vypnula tětívu z luku.

„Snad ho to moc nebolelo, chudáčka,“ prohlásila a opět v tom zněl její láskovný tón.

Zvedl jsem se, smetl ze sebe jemný prach a písek, kterým jsem se ušpinil při dopadu, a pohlédl na princeznu. Nehýbala se, proto jsem ji otočil. Byla krásně vláčná a poddajná, takovou by jistě kdekerý muž chtěl mít. Důvod tohoto odevzdání však byl velice prozaický. V hlavě měla díru velkou jako pěst. Podíval jsem se pod její bezvládné tělo. Z místa, kam dopadla, trčel velký ostrý kámen, na němž se nyní leskla temně rudá tekutina.

„Do prdele,“ vydechl jsem a pustil mrtvé tělo princeznino.

◆◆◆

„Takže jestli to dobře chápu,“ ujišťoval se znovu Xillon a bylo na něm znát velké přemáhání, „tak jsi hodil tu malou rozmazlenou čubku na jediný zatraceně špičatý šutrák v okruhu několika mil. Pak jsi se podíval, jestli je v pořádku. Bohužel, měla v hlavě otvor velikosti středního projektilu do balisty. A tebe nenapadlo nic lepšího, než s ní na ten kámen praštit znova. Inu, mám dojem, že si můžeš skutečně poblahopřát. Královské dceři nerozflákáš ksicht každý den.“

Klopil jsem oči k zemi.

„Alespoň je ticho,“ uznal mág mé jediné zásluhy. „Bohužel z této výpravy si moc velký výdělek neodneseme.“

„Pořád to ještě můžeme hodit na draka,“ navrhl směle Karluš.

„No jistě. To, že je náš mazlíček vegetarián král snad neví. Zatím,“ zabručel mág.

„Tedy, šéfe, mohli bychom to ještě pěkně skoulet,“ spustil svou fantazii Karluš. „Pokud bychom tady slečinku nějak namaskovali a posadili na koně, tak bychom si mohli odměnu vyzvednout, a pak rychle zmizet, než si tatíček všimne, že jeho dítko rozežiraj červi.“

„Namaskovat? A jak by si chtěl namaskovat tohle?“ Xillon chytil blondaté vlasy a zvedl za ně ze země to, co kdysi bylo princezniným obličejem.

„Tady se už nedá maskovat nic. Tady by to chtělo náhradní díl. A předpokládám, že u sebe žádnou záložní hlavu nemáš, že? To je docela škoda. A třeba by posloužila ta tvoje, stejně ji vůbec nepoužíváš,“ prohlásil uštěpačně starý mág.

„Mohla bych si nabarvit vlasy,“ řekla Laura a obdařila nás svým překrásným úsměvem.

Všichni jsme si ji pokusili představit se světlými vlasy. Ne, nešlo to, nesedělo to k ní. Radši nedostat gáži, než aby měla naše družinová matrace jinou barvu vlasů.

„Odjedeme do sousedního království. Vládne tam král Čestmír XI. a má tři překrásné dcery. A my máme strašlivého draka. Když se to spojí, vyjdou vám z toho finance na dalších několik měsíců povalování se po hospodách, bordelech a hernách.“

„A co tedy s touhle?“ zeptal jsem se a ukázal na zdechlou krásku.

Xillon mi věnoval opovržlivý pohled. Pak věnoval další opovržlivý pohled královské mrtvole.

„Spalte ji.“

Šlechtické principy

Rusko se vždy podobalo ohromnému tichému oceánu, přes nějž se sem tam přehnala zuřivá bouře v podobě nájezdů a vzpour, které vždy vrhaly zbědovanou, leč bolestivě překrásnou zemi do ještě větší bídy a strasti, jež se stala neodmyslitelnou součástí těžkého života obyčejných lidí. Neplatilo to ovšem pro vyvolenou hrstku, která sice byla docela početná, přesto však v porovnání se zbytkem obyvatelstva carského samodržaví tvořila pouhý zlatý drobek na koláči z bláta, dřiny a utrpení.

Ale dějiny kráčí kupředu, stejně jako vývoj lidských společností, dravost a nemilosrdnost početných poddaných, kteří se začali po světě rozlézat už ne jako mlčenliví otroci, nýbrž jako hladová a nenasytná sarančata, byla po hrůzných zkušenostech z Francie patrná všem, kdož drželi moc (nebo se spíše jen domnívali, že moc stále ještě v jejich rukou spočívá).

Ani Rusko nebylo ušetřeno nově vznikajícího světového trendu svobody, zlepšování poměrů a volného trhu. A mnozí Rusové, inspirováni příklady ze zahraničí, začali své zemi připravovat nové, do ruda zbarvené peklo. Reakcionáři, revolucionáři, novináři, socialisté, komunisté, anarchisté, anarchokomunisté, buržoazní lobbisté ve stínech – ti všichni rozjeli zdánlivě nezastavitelné stroje svých vysněných revolucí, evolucí a utopii a ve fanatické snaze učinit svět lepším (nebo zkrátka jen zalespení resentmentální touhou vyrvat možnost vládnout těm, kteří vládou, a ukázat jim, jaké to je být utlačován) hledali každou příležitost k úderu, kroužili nad Ruskem jako supi nad mršinou. Ale Rusko ještě

nebylo mrtvé a supi jsou jen mrchožrouti, pouze orli hodni obdivu dokážou uchvátit prchající kořist.

Lev Vladimirovič Jašvil byl z dobré a bohaté rodiny a tohle všechno si moc dobře uvědomoval. Už od dětství byl vychováván k poslušnosti vůči tradici, vlasti a carovi, nyní, ve svých třiceti letech, deset let před začátkem nového století, bral všechny jemu vštípené hodnoty s velkou rezervou. Jeho otec, uznávaný generál z rodiny Jašvilů, příbuzný slavného Lva Michajloviče Jašvila, který hrdinně bojoval v napoleonských (i v dalších, pro ruský národ podstatných) válkách, ho připravoval na vysokou funkci, možná až na guvernéorskou, mladý Lev Vladimirovič se tedy pilně učil řešit problémy, které by se mohly vyskytnout při spravování fiktivních i konkrétně určených administrativních celků. Brzy poznal, že se nemusí nikam hnát, že od své rodiny získá vše, co k životu potřebuje, stačí, když nebude svého konzervativního otce Vladimíra Vladimiroviče provokovat nevhodnými novátorskými myšlenkami.

Jeho život byl od narození až po skon nalinkovaný jako úsečka narýsovaná pomocí pravítka – a to i přes skutečnost, že Lev byl příslušníkem toho, čemu se říkalo „vládnoucí třída“. Lev byl klidný a vyrovnaný mladý muž, samozřejmě měl i slabší chvíle, zejména když se více napil a bujaře dováděl mimo dosah zraku svých příbuzných – většinu času byl však tichý a poklidně přátelský, málokoho nebo máloco odsuzoval na první pohled, máloco ho nadchlo. Byl rezervovaný ve svém chování a nedával příliš často najevo své pocity, dalek byl od pompézních emotivních výlevů, což si někteří mylně vykládali jako citový chlad, lhostejnost či dokonce bezcitnost. Měl rád mír a nenásilné uplatňování lidského řádu, záleželo-li by jen na něm, nechal by každého člověka, aby si žil po svém, dle vlastního přesvědčení a vlastních hodnot, ale bylo mu jasné, že něco takového nemůže nikdy fungovat, proto se ke svým idejím obracel jen v uzavřené a zadumané melancholii.

Ze svých krásných představ o světě se vždy dokázal probudit do reálného světa a hrát s kartami, které mu byly rozdány. A byl vlastně se svým životem spokojen, v oné loterii osudu a historie dopadl ještě velmi dobře, byl za to vděčný, i když nedokázal nikdy přesně říct, ke komu vděčnost pocituje, v Boha totiž nevěřil.

Byl zvědavým a bystrým mužem s velkým zájmem o dění ve svém okolí, měl výtečný přehled o situaci v Rusku (za drobný peníz si vydržoval zpravodaje z různých koutů země), o něco menší přehled o dění v Evropě a rámcovou představu o událostech v Americe. Dobře se vyznal v historii civilizovaného (tedy evropského) světa, vždy se dokázal hořce pousmát, když se před jeho očima odehrávala jedna z obměn cyklu věčných lidských osudů a paosudů.

A právě jeden z těch mnoha osudových příběhů s tragickým koncem se odehrál v jeho blízkosti – jednalo se o znásilnění a vraždu venkovského děvčete, z globálního hlediska naprosto nepodstatný vzorek ve statistice, z pohledu pozůstalých ovšem životní tragédie, nebo přinejmenším jedna z mnoha životních tragédií. Lev byl do celé věci zainteresován tím, že jeden z jeho mnoha vzdálených bratranců, s nímž si příbuzensky ani lidsky nerozuměl, byl oním násilníkem a vrahem, zločincem, po jehož potrestání všichni volali za pomoci silných hesel, například „Spravedlnost všem“ nebo „Bůh to vidí“.

Slepá spravedlnost, děvka v surových rukou mocných svírána, zareagovala – byť trochu odlišně, než si lidé představovali. Milenec zesnulé dívky, jenž všechny dojímavé pochody za spravedlivé zacházení vedl, byl Lvovým bratrancem obviněn z urážky a byl poslán na nucené práce, kde byl utýrán k smrti. To křičícím poddaným na čas zacpalo ústa.

Zato Lvův vztek byl nyní probuzen jako voják poplašeným zvonem povolán do bitevní vřavy. Jak je tohle vůbec možné? I když se snaží žít čestně a příkladně, bez porušení zákonů i mezilidských morálních pravidel, jež byla mlčky dohodnuta ještě v době, kdy lidé byli lidoopi, i když chce dobře a v míru plnit své povinnosti, svůj závazek vůči okolnostem, ve kterých žije – vždy narazí na kovový hřeb trčící přímo jemu z čela, prázdný pocit nesmyslnosti a především nesprávnosti.

Ne, takhle to rozhodně není správně.

Ten, kdo se stal ideálem a v očích těch horších tím lepším – jaký je ve skutečnosti? Uslintaným nadřencem, jehož porodila sestra chlípně přijímající bratrovo semeno. Znásilňuje a vraždí, zatímco má být garantem bezpečí a řádu, a když je řád požadován za takových podmínek, za jakých bylo ujednáno, zneužije jej a klepe hned na okno další nemyté holce. Jistě,

není třeba z toho mít záchvaty idealismu a hned se stavět na barikády jako mnozí mladí šlechtici, kteří více než cokoliv jiného chtěli bojovat proti svým rodičům, nešlo jim o změnu světa, šlo jim o bezvýhodnou pomstu ze smutku, co jiného než smutek vlastně každého člověka obklopuje? Uzavřená bublina, strach, odcizení. Lvovi se z celého světa zvedal žaludek, z té rychlosti, s jakou se země točí a řítí do záhuby.

Naštěstí existují přátelé, andělé rozumu, ke kterým se lze obrátit v okamžicích emocionální či intelektuální nouze. I Lev měl pár takových přátel, ale protože žádný z jeho blízkých kumpánů nebyl tou dobou dostupný, rozhodl se Lev zkontaktovat tři své nejlepší přátele dopisem. Nevadí, že na odpověď bude muset pár týdnů čekat – samotný proces komunikace s milovanými lidmi ho naplňoval slastným a úlevným pocitem. Pocitem, že není sám.

◆◆◆

Lev ve svých dopisech vylíčil celý příběh zavražděné dívky a připojil několik svých myšlenek k němu vztahených i jen tak volně plachtících. První odpověď na sebe nenechala dlouho čekat.

Sergej Alexandrovič Lieven byl nadšený mladý muž, nezkažený realitou a nakažený touhou něco měnit. Přičichl si k Marxovým a Engelsovým spisům a své rodině navzdory se začal podílet na tom, co by se dalo považovat za protistátní či dokonce vlastizrádné aktivity. Lev si ho pamatoval jako dobrosrdečného, byť ukvapeného člověka, příliš energického a živého pro konvenční ideje. Nepřekvapovalo ho, že Sergej skončil jako revolucionář, ve skrytu duše mu fandil, ačkoliv s komunisty nijak zvlášť nesympatizoval, rozhodně přál hodně štěstí svému zbrklému a optimistickému příteli. Naneštěstí se Sergejovy naivní představy o světě promítly i do jeho odpovědi Lvu Vladimirovičovi.

28. říjen, 1891 Drahý Lve!

Jsem rád, že ses rozhodl mě kontaktovat, přestože jsem se musel ze svého předchozího bydliště z jistých důvodů odstěhovat, jsem i nadále schopen si vyzvedávat jakoukoliv korespondenci, která mi na předchozí

adresu dorazí. Nebudu Ti raději psát, kde nyní pobývám, uvedl bych tak v nebezpečí nejen sebe, nýbrž i Tebe – za současné situace na Tebe nic nemají a nemohou Ti nic dokázat, jsi příkladný muž a chováš se tak, jak se na Tvou třídu sluší. To já jsem naneštěstí (nebo naštěstí?) nikdy nedokázal, musel jsem se postavit proti tomu, co jsem shledal zločinným, tedy proti nadvládě cara i všemoci kapitálu, jenž činí z lidí mnohem větší otroky, než kdy dokázaly egyptské biče nebo římské hole.

Skutečně – za času Egypta či Říma si otroci uvědomovali, že jsou otroky, kdežto dnešní otrokáři docílili vskutku mistrovského tahu! Dokázali otroky přinutit, či spíše přesvědčit k tomu, aby se sami od sebe na svém otroctví participovali a považovali ho za nejvyšší možnou svobodu, vlastně za jedinou jim dostupnou svobodu. V Rusku to zatím není tak patrné jako na západě, moderní liberální skety buržoazie se tu tahají o moc s anachronickou, až prehistorickou šlechtou, celé nám to tu bublá v nevkusném guláši podvodů, chamtivosti a lži – ale to neznamená, že se to nezhorší. Ano, zhorší se to – a to už teď je to nesnesitelné!

Popsal jsi mi ve svém dopise příběh, který si dokážu živě představit, podobné tragédie se dějí každý den, ale pravý zločinec vždy zůstane nepotrestán. Teď nemám na mysli jen samotného viníka, jeho fyzickou personifikaci v podobě násilníka – alebrž samotnou tu prapříčinu všeho, morální a sociální zkaženost, vymletost utlačovaných i utlačovatelů, jež jest zapříčiněna nesprávným nastavením celé společnosti, která by přitom mohla fungovat zcela jinak, mnohem lépe.

V několika posledních dekadách (od děkabristického povstání se to sleduje nejlépe) se nás snaží ukolébat úlevami a reformami, které nejsou ničím jiným než tím, co známe už po staletí, umožňují přítomnost a vznik propastných ekonomických rozdílů mezi lidmi a připravují je na to jediné, co buržoazní zabedněnec a současný harpagon znají – na třídní útlak. Tam, kde existuje třídní útlak, budou vždy existovat i kriminální činnosti (lidé kradou, protože mají hlad, případně proto, že chtějí rozmnožit svůj osobní kapitál, neboť je jim neustále do hlav vtoukáno, že soukromé bohatství zajišťuje svobodu), chudoba, prosperita založená na fiktivních dlužích (ve své podstatě tedy spíše antiprosperita) a šikana proletariátu panující třídou.

A nemusí se jednat o šikanu aktivní, nejvíce smrtí a strádání způsobí samotné špatné zákonitosti, jimiž se musíme řídit. Proč? Protože nemáme jinou alternativu, když se někdo pokusí o změnu, je rozcupován, smeten, popraven, vyhnán, uvězněn nebo přinejmenším natolik zdiskreditován vládou a posléze diskriminován dobrými občany, kteří dbají na dodržování zákonů, jež nám byly vnuceny úzkou skupinou zástupců majetných rodin či skupin, že je pro něj nemožné dál důstojně pokračovat v životě. Jako příklad se dají použít události v Pařížské komuně, kde si bohužel svůj pád zavínili z velké části i vlastní vinou. Pak se nemohou divit, že zatímco papírují a pokoušejí se upevnit komunu tím, že odkládají a vlastně tak zrazují sociální revoluci, vytáhne na ně od Versailles zparchantělý buržoust Mac–Mahon společně s po zuby vyzbrojenými Prušáky, kteří se užouž těší, až těm volnomyšlenkářským komunardům ukážou pořádný teror.

Ale svět stojí na prahu nového století, historický vývoj se láme, staré pořádky se tříští na kusy a buržoazie se může třást strachy, protože hnutí, které bylo stvořeno velkými mozky revoluce a přináší mezinárodní sounáležitost všech prolétů, nemůže být poraženo, neboť na jeho straně stojí pravda, na jeho straně stojí blahobyt a svoboda pro každého, kdo stojí o to být svobodný a kdo se snaží osvobodit i ostatní – aby každý viděl, jaký krásný svět nás očekává, když zavrhneme prokleté tržní modely produkující třídní rozdíly a na smetiště dějin zahodíme ten zapáchající kapitalistický dort. Ten se rozmázne o mrtvoly, jež tam už delší dobu tlejí, o pátery a jejich libozvučné lži o životě po životě, o aristokraty, kteří se ničím o svá nespravedlivě využívaná privilegia nezasloužili.

A nebudou to jen dělníci, kteří ponесou prapory nového řádu, vzpomeň si na Rylejeva, toho básníka, který se podílel na povstání děkabristů, na nesmrtelného umělce, jehož verše mě nikdy neopustí. Internacionála potřebuje a vítá každého, kdo vidí budoucnost v rukou lidu samotného, kam ostatně po právu náleží – i Tebe by přivítala s otevřenou náručí. Nejde jen o to, aby člověk uměl opracovat kámen nebo obsloužit výrobní stroj, celek společnosti spolutvoří každý, kdo se podílí na velkém díle svobody, vzájemného respektu a výpomoci v nouzi.

Vrátím se nyní k Tvé původní otázce, popíšu Ti jednu příhodu, kterou jsem nedávno zažil, a na ni navážu pointu, kterou již teď tušíš, neboť jsi

bystrý a chápavý člověk. Vzhledem ke svým současným povinnostem a závazkům často cestuji, podílím se na šíření propagandy, což je nezbytná činnost, která musí být vykonána, aby obyčejní lidé věděli (či aspoň tušili), co je komunismus a co jeho myšlenky v budoucnu budou znamenat pro ně.

Zrovna teď působím v jednom městě, které raději nebudu jmenovat pro případ, že by se tento dopis dostal do nepravých rukou. Každopádně už jen to, že pobývám ve městě mi přináší příležitost zkoumat a hodnotit měšťácký život, ten šedivý prales, do kterého provokativně svítí kýčovitě zlaté kopule kostelů jakoby na výsměch chudákům, kteří z hladu a zoufalství loví vyhublé zatoulané psy. Města jsou podobna masovým hrobům, lidé zde sice žijí naházeni na jednu hromadu, ale ze všech sil se snaží se navzájem neznat, zírají na špinavý chodník a procházejí ulicemi zbaveni veškeré identity, zbaveni všeho, co je dělalo lidmi. A i když člověk jde po přeplněném náměstí, má neodbytný pocit, že je zcela opuštěný. Je to dusivá atmosféra nezájmu a odevzdanosti, přes všechny zvuky jsou města pustými jámami. Jednoho dne jsem se vracel ze své obvyklé pochůzky po známých a všiml jsem si, že na ulici zničehonic padl k zemi muž, krvácel z nosu i uší, úpěl bolestí.

Nikdo se neměl k tomu ho zvednout, jakkoliv mu pomoci, nebo alespoň pohledem projevit sympatie či soucit. Všichni procházeli kolem, jako by se jich to netýkalo, někteří udělali půlkruh a zírali na umírajícího člověka jako na zvíře nebo na stvůru z jiné dimenze. Rychle jsem k němu přešel a zakřičel na bezduchý dav:

„Styďte se, prasata! Před vašima očima umírá živý tvor a vy s tím nic neděláte!“

Až tehdy se začalo něco dít, jeden muž doběhl do nedaleké ordinace pro doktora a další z hloučku mi pomohl nebožáka zvednout. Tím to ale neskončilo. Když jsme zpola mrtvého ubožáka dotáhli do ordinace, řekl si nám doktor (ještě, než pacienta zkontroloval) o peníze na léky. Stál jsem tam ve dveřích a cítil, jak ve mně roste vztek, chvíli jsem měl chuť ubalit tomu doktorovi jednu po tlamě, ale vzápětí jsem si uvědomil, že to není jeho vina. I on byl, stejně jako chudák, který zkolaboval na chodníku, obětí, musel chtít peníze na léky, protože kdyby je nepožadoval, nemohl by příště

objednat nové léky, kterými by pomohl dalším lidem. Ta celková provázanost je nechutná a dosahuje oblundných rozměrů, nejedná se jen o zdravotnictví, jde o daně, školství, armádu, politiku, výchovné hodnoty – všechno je to podřízeno penězům, všechno, co známe, naslouchá diktátu nabídky a poptávky.

Udělal jsem to jediné, co jsem mohl – dal jsem doktorovi všechny peníze, které jsem u sebe měl, a zapřísahal ho, aby toho člověka zachránil. Považoval jsem jeho život za symbol svého úsilí, říkal jsem si, že když zachráním jeho, bude možné zachránit i další. Za tři dny ten muž zemřel, ani jsem se nedozvěděl jeho jméno.

Několik následujících dní po této události jsem měl těžkou depresi, zpochybňoval jsem své snažení a cítil jsem hluboký smutek, ač pro mě zesnulý zůstal naprosto neznámým mužem (snažil jsem se vypátrat jeho příbuzné nebo přátele, ale bylo to marné). Chtěl jsem na všechno zapomenout, vrátit se domů a dožít svůj život přesně tak, jak mi bylo určeno, nabýval jsem dojmu, že se světem nemohu nic udělat.

Naštěstí to bylo jen temné hnutí mysli, po melancholickém týdnu mě navštívili mí kolegové z odboje a já se začal konečně opět smát jejich žertům, opět jsme začali plánovat další postup a já znovu zakoušel radost ze života, z pohybu. Prostoupil mnou příjemný pocit, věděl jsem, že nemusím a hlavně nemohu být ve své válce vždy úspěšný – ale musím bojovat, dokud mohu, protože kdybych to vzdal, přišel bych o svou duši, o své lidství, byl bych jen figurkou. A občas musím dělat i zatraceníhodné věci, protože někdy je potřeba udělat právě to, co je širokou veřejností považováno za nezákonné, někdy je potřebné, ba přímo nezbytné vzhledem k povinností morálně smýšlejícího člověka, postavit se proti platné legislativě a zbourat ji v potocích krve – protože jiná cesta k oné opravdové a všeobjímající lidské svobodě neexistuje.

Cesta, kterou se nyní jako lidstvo a evropská civilizace ubíráme, je dlážděnou silnicí do pekla, silnicí, jež je lemována lebkami poražených a zotročených lidí. Je nutné takový směr zcela zavrhnout jakožto neperspektivní a vyloženě zhoubný. Nejsem sice takový myslitel jako přední komunističtí a socialističtí ideologové (kteří díky blahobytu mají prostor pro dlouhodobé a konstruktivní myšlení – jako třeba Robert Owen), ani ne-

dokáží předpovídat budoucí ekonomicko–sociální evoluci (a revoluci) lidstva jako Marx (jenž se ve svých odhadech třeba mylí, geograficky i časově, ještě uvidíme, co nám nejistá budoucnost přichystá) – ale jedno vím zcela jistě. Změna je potřeba a změny dosáhneme jediné tím, že se o změnu budeme snažit. Proto musíme následovat příkladu, který nám dal Željabov a další, kteří se před deseti lety podíleli na atentátu na cara. Nesmíme se bát činu, i když je jeho obsah zruďný – jsme omluveni naším cílem. Dovolím si krátkou citaci z Manifestu, která podává jasné a pravdivé shrnutí:

„Komunisté pokládají za nedůstojné, aby tajili své názory a úmysly. Prohlašují otevřeně, že jejich cílů lze dosáhnout jen násilným svržením celého dosavadního společenského řádu. Necht se panující třídy třesou před komunistickou revolucí! Proletáři v ní nemají co ztratit, leda své okovy. Dobýt mohou celý svět.“

Důležité je stát na té správné straně. A nemyslím tím stranu, která je nyní u moci, na myslí mám stranu, která bojuje za pravdu. Ty sám by ses mohl zapojit, třeba jen tím, že se pokusíš dohnat svého bratrance před veřejný soud, že použiješ veškerých prostředků, které máš k dispozici – stejně jako jsem já obětoval své finance pro pokus o záchranu života. Bojuj za spravedlnost, nenech zvítězit zlo a budeš-li chtít, seznámím Tě s některými lidmi, kteří by Tě mohli inspirovat k počínání, jež je svými dopady poněkud širší než pouhé hájení spravedlnosti v rámci společností daných podmínek. Časem by ses třeba mohl stát druhým „anarchistickým knížetem“, jako je Kropotkin, ostatně přihodit se může cokoliv. Nesmíš se však dát dohromady se špatnými lidmi, pohybuji se v okruhu takových persón, jež by Ti intelektuálně a morálně pravděpodobně vyhovovaly, na myslí mám pochopitelně přesvědčené komunisty, nikoliv nějaké rebelující anarchisty, kterých dneska potkáš na ulici až třináct do tuctu.

Anarchisty nemám příliš v oblibě (tedy až na zmíněného Kropotkina, který se vymyká běžným definicím a uvažuje v mnohem objektivnějším a globálnějším měřítku), zdá se mi, že mají neucelený soubor myšlenek o světě, v němž se jim bije jak touha po nikdy nekončící revoluci, jež bude neustále obměňovat své okolí, tedy celý svět, tak i chuť usadit se a tvořit a budovat – ale je těžké budovat bez osobností budovatelů, je složité najít

konsensus v chaosu, i když může být dobře míněn a poskytuje osobní svobodu (o níž se sní málokomu). Přiznávám se, že se v nich úplně nevyznám, ale myslím si, že ani oni si příliš nerozumí, a to nejen sobě navzájem, nýbrž i svým vlastním ideálům, které mi mnohdy připadají jako krajně nedomyšlené (viz Proudhonův mutualismus, například).

To, čeho se musíme striktně držet (ne fanaticky, jako se drží křesťané Bible, ale jako funkčního ideologického prostředku), jsou díla Marxe a jeho spolupracovníků, nemůžeme se spoléhat na to, že například ruští autoři by byli schopni ve svých pojednáních či pamfletech plně obsáhnout esenci nebezpečí kapitalismu (protože ho nepoznali natolik jako právě Marx), který je potřeba svrhnout a jeho dílčí prvky reformovat pro blaho lidu.

Mimochodem, četl jsi Marxův Kapital? Pokud ne, pošlu Ti výtisk prvního dílu (druhý se k nám dostal teprve nedávno, je třeba ho rozmnožit, což zabere nějaký čas), není zrovna rozumné jít se po něm ptát ke svému obvyklému knihkupci, protože ovzduší vládního teroru činí z obyčejných lidí udavačské krysy. Je až s podivem, že poštovní služby zatím nejsou tajnou policií tolik infiltrovány, nicméně pro jistotu jsem Ti tento dopis zaslal po jednom z našich kurýrů – byl bych Ti vděčný, kdybys svou odpověď dal také jemu, instruoval jsem ho, aby se u Tebe zastavil někdy po třináctém listopadu, buď v úterý, nebo ve čtvrtek.

Věřím, že se pečlivě zamyslíš nad možnostmi, které jsem Ti nastínil.

S pozdravem

S. A. Lieven

◆◆◆

Lev nemusel nad Sergejovou nabídkou přemýšlet příliš dlouho a příliš podrobně, prohlédl ji velice rychle a přestože nebyl žádný zbabělec, rozhodl se pro jednu vzdát se místa uprostřed dění a nechat budoucí revoluce v rukou schopnějších a radikálnějších jedinců. Se Sergejovým poslem se setkal jen na několik minut, požádal ho, aby starému příteli vyřídil pozdravy a poděkoval mu za nabídku, kterou ovšem musí naneštěstí odmítnout.

O několik dní později dorazil Lvovi druhý dopis, autorem původně datovaný na sedmnáctého listopadu. Na nekvalitním ušpiněném papíře se v nahuštěných odstavcích chaoticky povalovaly a prolínaly myšlenkové křeče dalšího z Lvových přátel, Borise Kiriloviče Juskeviče, syna, kterého jeho rodina nikdy nepřestane proklínat, neboť jej nikdy nepochopí.

Před svým dvacátým rokem opustil Boris vše, na čem by modernímu a racionálně smýšlejícímu člověku mělo záležet – opustil studia, rodinu, svou snoubenku, později opustil i svou práci, kterou si našel, aby mohl žít nezávisle. Lev věděl, že Boris dnes žije v nějakém špinavém kutlochu v Petrohradě, který si pronajímá na své chytré řeči, jelikož nájem by platit nedokázal.

Lva těšilo srovnávat Borisův a Sergejův text, viděl v něm dvě strany téže mince – těšilo ho to i ve chvíli, kdy sám sebe přistihl při myšlence, že své přátele hodnotí příliš blahosklonně, že musí působit hrozně povýšeně a hloupě. Jenže aby se člověk dobral pravdy, je potřeba hodnotit i své přátele.

17. listopad, 1891

Zdravím. Tvůj dopis mi už nějakou dobu odevzdaně leží na stole, naneštěstí chvíli trvalo, než jsem se dostal k tomu na něj odpovědět, za tu dobu jsem ho stačil polít vínem, ušpinit popelem z dýmky a umastit uzenkami, které jsem měl před pár dny k obědu. Původní znění dopisu se tak změnilo v nečitelnou změř skvrn a rozmazaného rukopisu – když jsem v jeden malomyslný moment zíral na Tvůj dopis, viděl jsem v něm odraz svého nesmyslného bytí. Každopádně se pokusím Ti odpovědět, když už jsi na odpověď tak dlouho načkal.

Nevím, jestli Ti má odpověď vůbec k něčemu bude, ostatně má úsečnost nás nejednou dovedla k několika nepodstatným nesvárům, které se na našem přátelství promítly jako jizvy na hrudi bojovného Novgorodce.

Ano, mohlo by se zdát, že jen tak rezignovaně zahazují celý svůj život, o kterém mi v dětství pěli, jak bude nadějný, úspěšný, krásný a hlavně dlouhý. Dnes se znechuceně ohlížím zpátky a vybavuji si ty okamžiky, kdy se nade mnou, nad malým chlapcem tyčili postavy mých příbuzných, těch opičích netvorů, kteří vůči mně cítili neupřímnou lásku rodinných svazků

– ty stvůry, které se na mě hned poté, co jsem se naučil mluvit, sesypali s řadou požadavků, předpokladů a očekávání. Tehdy mě to vyděsilo. Všechny ty předsudky a povinnosti, které si s sebou člověk celý život nese – proč bych měl o něco takového stát? Svět je špinavé místo, jenže nikdy nebyl jiný. Vždy je důvod k nespokojenosti, protože ať ses za posledních pár tisíc let rozhlédl, kam jsi chtěl, viděls jenom lidi – a lidi jsou smrt.

Zamořili jsme planetu svým puchem, smradem svých závěrů, přesvědčení, domněnek a neúčinných filosofií, podřídili jsme se módě skupinového myšlení. Co je člověk sám o sobě? Vůbec nic. Potřebuje svou tlupu, potřebuje své stádečko, do kterého by patřil a kterému by obětoval svou duši. Žvásty o duši – co si pod tím pojmem mám vůbec představovat? Případá mi stejně nadsazený a pitomý jako ráj nebo kategorický imperativ. S existencí člověka bude vždy propojena existence směšných sociálních konstruktů, které lidské bytosti zdánlivě umožňují „růst“ do všech možných směrů. Opak je pravdou, čím vyspělejší lidstvo je, tím více je tlačeno k zemi, jeho nářky, prozatímní závěry a lži na něj doléhají ze všech stran. Mělo by se něco stát, něco velkého, něco, co by změnilo celý svět. Jenže nic takového se nenastane, pro lidstvo není žádné východisko, ani pro člověka.

Všechno, o co se snaží všichni ti Ogarevové, Nečajejovové a Natansonové – copak si neuvědomují, jak zbytečná je jejich snaha? Že není možné osvobodit svět, že není možné napravit člověka? Že všechno směřuje v cyklu k tomu samému, že všechno je právě to samé, pro všechny časy, pro nenarušitelnou věčnost? K čemu jsou anarchisté, k čemu jsou nihilisté, co se domnívají, že zničení něčemu napomůže? Když zapálíš obruč, hoří kruh celý – jejich jediné myslitelné vítězství. Ale opravdu je o co stát? Lidstvo se dostane k tomu samému, možná lehce odlišnému, ale svým plytkým obsahem přesně k tomu stejnému. Nedělej nic, tvoje snažení je bez tak podobné červímu hloubení si děr. Tím, že bys svého bratrance pronásledoval, bys dokázal, jak moc Ti záleží na iluzorním, leč zavšiveném pytlí obecných představ o morálce, pokračoval bys v dané roli Tobě přisouzené a Tebou polovědomě odsouhlasené.

Naopak tím, že bys celou situaci přehlédl jako rozšlápnuté lejno na ulici, bys přikrmil svůj cynismus, stal se hrubějším a otrlejší, nakonec

by Tě to třeba fascinovalo natolik, že bys sám něco takového udělal. Proto Ti doporučuji zabít každou jednotlivou myšlenku, kterou máš s tímto případem spojenou, pohrbi všechny své úvahy, ignoruj to. Ignoruj celý svět a snaž se žít jakoby vně. Víím, že je to hloupé doporučení, ale musím se přiznat, že lepší řešení jsem za svůj život zatím nenašel, a to jsem této otázce věnoval mnoho prostoru i mnoho prostorů.

Je mi zcela jasné, že Ty se nemůžeš zachovat jako já, protože nejsi já. Ale chtěl jsi znát můj názor, považoval bych za nečestné ho před Tebou tajit, ač se Ti možná jeví jako velice ponuré stanovisko. Už jsem si zvykl na ponurost života – nemám důvod ji hodnotit jakkoliv jinak než jako všechny jeho ostatní složky.

Četl jsi něco od Friedricha Nietzscheho nebo od Arthura Schopenhauera?

Nebudu Ti vysvětlovat, o čem píšou (navíc oba píšou o něčem trochu jiném, přesto však hodně podobném), nesnáším, když se mi nějaký čerstvě vystudovaný cucák snaží vysvětlovat postoje a myšlení filosofů a spisovatelů, beru to jako urážku svého intelektu. Znáš mě, nejsem žádný génius, ale nejsem ani hloupý člověk, takže mě srážka s blbci vždycky zabolí. A blbců je na světě jako nasráno. Každopádně Ti vřele doporučuji tyto dva autory, shání se u nás nesnadno, oba to jsou Němci. Zábavné, že? Člověku se skoro až zdá, že všechno, co v novodobé historii za něco stálo, pocházelo z Německa.

Rád bych Tě požádal o malou půjčku, jsem úplně bez peněz, své domácí dlužím za poslední čtyři měsíce a i na odeslání tohoto dopisu jsem si musel půjčit od Žida.

Boris

◆◆◆

Lev neměl nejmenší důvod nevyhovět Borisovi – ke krátké odpovědi, kterou mu napsal a ve které zdůraznil své přání, aby Boris ještě nějaký čas zůstal naživu (Lev se pak sám sebe ptal, jestli může po někom žádat něco tak sobeckého), přidal i částku, o níž se domníval, že by z ní Boris byl schopen bez obtíží vyžít alespoň pár následujících měsíců.

Přišly Vánoce a po nich se v lidských kalendářích přehoupl další rok. Lev už skoro ani nečekal poslední dopis od Vladimíra Michajloviče Volkonského, teprve triadvacetiletého aristokrata, který jakoby vypadl z vyobrazení krásné šlechty. Byl to nádherný zteplilý jinoch s dlouhými kadeřemi, vždy veselý a velmi škodolibý. Lev věděl, že by si na Vladimíra měl v mnoha ohledech dávat pozor, hravá povaha mladého Volkonského byla důvěrně známa i v širším než nejbližším okolí. Přesto Lva nadmíru potěšila Vladimírova opožděná zpráva, obsah dopisu totiž jasně podporoval řešení, ke kterému Lev o několik týdnů dříve dospěl sám.

1. leden, 1892

Mému milému příteli,

v prvé řadě bych se Ti chtěl omluvit, že jsem Tě na svou odpověď nechal čekat tak dlouhou dobu, nicméně mi můžeš věřit, že jsem pro to měl velice dobré důvody (o nich níže). Pro samotný rozbor Tvého myšlenkového a morálního rozporu jsem si ale nakonec čas našel, takže se pokusím celou událost a její dopady shrnout, jak nejlépe to dovedu.

Zopakujme si fakta: Jeden namyšlený a nad ostatní lidi povýšený člověk (pramálo záleží na tom, že je to Tvůj bratranec, ovšem určitou nepodstatnost rodinných svazků a vazeb jsi už nepochybně dávno rozpoznal a dokážeš ji sledovat s patřičným a užitečným odstupem) se kvůli svým emotivním démonům a živočišným pudům rozhodl dát průchod svým sebestředným tendencím a tím demonstrovat svou nadvládu a dominanci.

Co je na tom špatné: Lidé by se k sobě navzájem rozhodně neměli chovat obdobným způsobem, plodí to pouze utrpení a nevraživost, svědomí všech zúčastněných se po zbytek jejich života zaplácne odpudivou vrstvou bahna, která ještě více zašpiní jejich nemocné a slabé duše. V důsledku toho je podvědomí poškozeného (je-li ještě naživu) i škůdce plné nechutných obrazů, které působí všem stranám velmi nepříjemné sny, jejichž působení se v různé míře promítá do charakteru i vlastních hodnot zainteresovaných jedinců. Vnímání takových lidí – těch, kteří vědomě škodí, i těch, kteří cítí dopady těchto škod – je nakonec pokriveno a všichni se podvolují svým pocitům křivdy, ublížení a procítěných muk. To nakonec vede k tomu, že svět a veškeré státní, národní a náboženské útvary v něm

libovolně vymezené neustále chřadnou a uvadají. Propadají se do melancholické letargie, ze které jsou jednou za čas vytrženy bouřlivými a zbesilými projevy nahromaděné agrese.

Oba víme, o čem je řeč, takže nejzásadnější negativní dopad podobných (zlo)činů jsem nastínil dostatečně barvitě, aby si ho Tvá fantazie dokreslila do potřebných rozměrů. Morální aspekt rozpitvávat nehodlám už jen z toho důvodu, že neexistuje něco jako objektivní morálka, je pouze představa o objektivní morálce, která je velmi nejasná a (jak nás naučila historie) též velmi flexibilní, čímž se nepřímo podílí na „nemorálnosti“ našich společností.

Stejně tak se odmítám pouštět do soucitných a empatických vyhodnocování samotného osudu toho nešťastného páru, protože pokud si člověk přeje něco zanalyzovat opravdu dopodrobna, nesmí do svých výpočtů zahrnovat přizemní emoce ubřečených stařen a přecitlivělých zženštilců.

Takže už víme, co nám na takovém chování vadí.

Nyní bych se rád dostal k tomu, jaké klady (nebo zdánlivé klady) bychom v tomto příběhu (a jeho přesahu do sociálních otázek) mohli najít, nebo bychom se je alespoň měli pokoušet hledat. Tedy: Shodneme se na tom, že feudální systém není zrovna ideální stav. Mnoho lidí hyne bídou, zatímco jiní si užívají života plnými doušky (pokud nemají zrovna smůlu a nezahynou v bitvě nebo je neotráví jejich příbuzní lační po dědictví). Takové rozložení společnosti nutně vede k závisti a nevraživosti na obou stranách. Velmožové pohrdají rolníky, protože rolníci je nenávidí, a rolníci nenávidí velmože, protože ti jimi pohrdají. Z podobných kruhů se není možné vymotat, lidstvo je zkrátka verbež složená z dost různorodých povah, naneštěstí většina lidí ve všech představitelných vrstvách společnosti sama sebe zkorumpovala natolik, že pro nápravu tohoto nepříliš zdařilého vývoje by byla potřeba opravdu dlouhodobá (pět set let, možná?) generativní převýchova, jež by musela být iniciována úzkým okruhem intelektuálů, sociologů, filosofů, vědců a jiných odborníků v nejrozmanitějších oblastech bádání (sám si nejsem jistý, jestli bych dokázal tuto „kastu“ nejvyšších mozkových kapacit přesně definovat, průmyslový pokrok učiněný za posledních pár desítek let dává prostor pro velké množství nostradamovských fantazií).

Ale přestože je mi sympatický kupříkladu koncept Saint– Simonovy meritokracie, nám oběma je jasné, že něco takového nastolit nejde, nebo přinejmenším to není proveditelné za tak krátký čas, který nám byl vyměřen naší smrtelností. Ovšem je zde způsob, jak se na této společenské transformaci nepřímo podílet – můžeme udělat, co je v našich silách, abychom zachovali určité principy, můžeme ponechat odkaz těm, kteří přijdou po nás a budou schopni se poučit z našich chyb.

Jaké jsou naše chyby, tj. chyby lidského rodu?

Marnivost, malichernost, méněcennost, mocichtivost a močopudnost. Žerty stranou – lidé jsou špína a nesou odpovědnost za všechno špatné, co se v lidské historii stalo, bylo by velmi neupřímné a nečestné tvrdit, že za to, jak se lidé mají, si nemohou sami. Možná bych hovořil jinak, kdybych se narodil jako osmanský otrok, na druhou stranu započítávat takový pohled je dost k ničemu, protože postrádá onen nezbytný nadhled, bez něhož bychom vnímali vše kolem nás až příliš osobně. Obávám se však, že se blíží epocha, ve které budou veškeré neduhy lidí ještě znásobeny. A paradoxně tím, co by mělo mezi osobnostmi různých kvalit a zaměření vytvořit vyumělkovanou a značně prolhanou rovnost.

Myslím, že nemusím vysvětlovat, kam až by vedly revoluce a války mezi novými náboženstvími (mezi kapitálem a federacemi). Ačkoliv jsme tedy vpravdě svědky definitivního konce staré aristokracie (vzpomeň si, jaká zvěrstva se děla před sto lety ve Francii – čeká nás něco velmi podobného, už se to začíná pozvolna dostávat k nám, aniž by to pozbylo svou krvežíznivost a svůj revoluční pathos), musíme udělat, co je v našich silách, abychom zachovali co možná nejpodobnější světový řád. Republika je největším nepřítelem svobodného člověka jakékoliv myslitelné vrstvy nebo třídy, dráždí mě věčná představení o prostoduchých a plytkých demokratických principech.

Bohužel, obyčejný člověk si něco takového neuvědomí, uvažuje totiž přízemně jako housenka na listu salátu. Lidé chtějí práva, majetky, bezpečí, jistoty, budoucí národní a hospodářskou prosperitu. Lidé chtějí vzdělání, ale upřímně – bude jim někdy k něčemu? Budou použitelnější pro více úkonů, budou disponovat většími a širšími znalostmi, ale jak obohatí svou duši? Stanou se jen vylepšenými, přesto i nadále budou zkaženi. Budou

umět číst písmenka, slova a věty, ale myšlenky je minou, nedotknou se ani jednoho jediného laloku jejich mozku. Vstřebají je, ale nezmoudří. Nemyslím si, že dát plebsu gramotnost by něčemu prospělo, naopak to svět pošle ještě do většího svinstva, protože i idiot bude moci psát, i idiot bude moci na věčnosti dočasného listu papíru připomenout svého malého ducha.

Je to správně?

Už teď je u moci příliš mnoho nehodných lidí, nedělám si iluze, vím, že mezi šlechtou jsou tací, kteří uvažují jako Tvůj bratranec. Ta druhá strana mince, ta v plivancích závistivé chátry opomíjená strana, jsme my – lidé, kteří nebaží po moci kvůli svému egu nebo kvůli svým primitivním pudům, kteří touží jen po záblescích krásy, jež se jim poštěstí za život zahlédnout. Zachoval se hnusně, ano. Ale tím to i končí, protože pokud bys pokračoval nějakou odvetou vůči němu postavenou na morální převaze a pravdě, pouze bys uškodil sobě i svým nejbližším. Jestli to Tvá čest skutečně není schopna udržet, vyzvi jej na souboj, nicméně důrazně Ti to nedoporučuji. Ve chvíli, kdy člověk začne napravovat křivdy, nebude mít po zbytek života šanci udělat cokoli jiného, proto radím dát od všeho ruce pryč. Zřejmě to je dost cynický a zlomený přístup, možná bych mohl být charakterizován a pojmenován jako sociální darwinista (nejsem si však příliš jistý, nakolik by taková charakteristika pasovala na veškeré mé uvažování a konání), ale věř mi – zbrkllost nic nevyřeší.

V závěru svého dopisu Ti krátce vysvětlím příčinu zdržení mé odpovědi: Jak už to bývá s veškerým psaným projevem, jeho zrealizování oddálila žena. Nejedná se ovšem o obvyklou prosincovou avantýru, jak bývá ke konci posledních let mým pravidelným zvykem. Jmenuje se Anna (nemyslím si, že by bylo vhodné zmiňovat její příjmení) a potkal jsem ji na jednom z předvánočních večírků, kam jsem by vytáhnout svými nevybíravými příbuznými. Nudil jsem se tam, pochopitelně, ale mé oko padlo na roztomilou hnědovlasou dívku opodál si čtoucí knihu. Dopil jsem své víno a došel k ní, uctivě se zeptaje, co to vlastně čte. Neodpověděla, pouze se tajnosnubně pousmála a zvedla knihu, abych dobře viděl na titul i autora. Dostojevskij: Idiot.

Ano, je to láska, kterou člověk nepotká každý den, je však potřeba

splňovat určité náhodné parametry, ve kterých je snadné se ztratit, třeba být ve správný čas na správném místě.

Původně jsem se chtěl na toto téma více rozepsat, ale předpokládám, že bude mnohem lepší, když si o podobných záležitostech pohovoříme v klidu a soukromí, některé údaje a výrazy do slušného dopisu prostě nepatří. Čímž Tě nakonec chci navnadit k účasti na výletu do Petrohradu, kam se hodlám vypravit třetího března na představení Čajkovského Spící krasavice, kterou jsem zatím neměl tu možnost vidět a slyšet.

Udělej si čas a pojeď také, rád bych Tě po dlouhé době viděl a sdílel s Tebou veškeré pocity a myšlenky, které se ve mně od našeho posledního střetnutí nahromadily.

Doufám, že Ti můj dopis byl vůbec k něčemu dobrý a těším se na naše eventuální setkání.

*Srdečně zdraví
Vladimír Michajlovič Volkonsky*

Poznámka autora:

Rád bych zdůraznil, že cílem této knihy není posilovat ve čtenářovi negativní emoce, které ho patrně zaplaví při čtení určitých pasáží. Cílem této knihy je zaznamenat právě tyto negativní emoce a ukázat je čtenáři ve víceznačném jazyku symbolů a náznaků, aby čtenář samotný mohl analyzovat „zlo a dobro“.

„Jedenáctka“ má připomenout, že v lidech jsou vždy přítomny dualistické principy (na pojmenování nezáleží), které se vztahují na každou jejich volbu v každém okamžiku jejich života.

A hlavně – „Jedenáctka“ má pobavit. Je to koláč stylizace a divadelních výstupů převedených do samostatných krátkých příběhů.

Povídky vznikaly v letech 2006–2011, jedná se o období mezi mými 15-ti a 20-ti lety, kdy jsem se setkával s rozmanitostí života, která mě častokrát zaskočila a vyděsila. Zkušenosti, kterými jsem si v tomto období prošel, jsou různými způsoby vylíčeny v jednotlivých povídkách. Jsou to ty samé zkušenosti, kterými si denně prochází každý člověk, mnohdy nevědomky.

Povídka „Drakobijci?“ byla publikována 11. 10. 2007 na webových stránkách www.dracidoupe.cz.

Adam Skořepa

Obsah

Předmluva	5
Lásenka	8
Evžen Eugenik	22
Mozkové	26
Dívka	29
Doznání toho, jenž kdysi vyslychal	38
O černé slepici	50
Metro	53
Prasopsovo ukojení	77
Ženský úděl	80
Drakobjíci	111
Šlechtické principy	121
.....	
Poznámka autora	139
Obsah	140

Adam Skořepa
JEDENÁCTKA

Vydalo nakladatelství BVD,
Tůrkova 828/20, Praha 4,
v Praze v roce 2013.

E-mail: nakladatelstvi@bvdcz.eu
www.bvd-knihy.cz

Obálka
Adam Skořepa

Jazyková redakce
Adam Skořepa

Tisk
TISKÁRNÝ HOŘOVICE

První vydání

ISBN 978-80-87090-72-5
